

รายงานการวิจัย

ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา
เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร
รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower
plants Songkhla Province, the initiative project of
HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn

อาชารินทร์ เป้นสุขและคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

รายงานการวิจัย

ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา
เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร
รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower
plants Songkhla Province, the initiative project of
HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn

อาชารินทร์ แป้นสุข

นันทยา ศรีวารินทร์

มัจฉินทร์ ผลกล้า

รุศดา แก้วแสงอ่อน

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่สนับสนุนงบประมาณ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้ให้ความร่วมมือในการประสานงานการดำเนินงานตามระเบียบวิธีวิจัย ขอขอบทุกท่านที่มีส่วนสร้างผลงานวิจัยรายงานเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้

คุณค่าและประโยชน์ทั้งหลายอันพึงมีจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแต่บิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านและรองศาสตราจารย์ ดร. สมควร กวียะ ผู้ล่วงลับ อาจารย์ผู้เป็นที่รักยิ่งตลอดกาล

อาชารินทร์ แป้นสุขและคณะวิจัย

ชื่องานวิจัย	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษณ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี	
ผู้วิจัย	ดร.อาชารินทร์ แป้นสุข	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
	อาจารย์นันทยา ศรีวารินทร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	ดร.มูจลินทร์ ผลกล้า	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	ดร.รุศดา แก้วแสงอ่อน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
หน่วยงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
ปี	2559	

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษณ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

การวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ระหว่าง การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 300 คน และการวิจัยเทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างคือผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาของในจังหวัดสงขลา จำนวน 17 คน ผลการวิจัยดังนี้

1) การวิจัยเชิงสำรวจ พบว่า พื้นที่ที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นพื้นที่รอบบ้านตามรั้ว ที่ดินว่างเปล่าหรือพื้นที่ที่เนกประสงค์ของบ้านที่พักอาศัยและบริเวณริมถนนที่เป็นส่วนบุคคล และอำเภอเมืองสงขลาฝั่งทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่สำคัญ ชนิดของดอกรักเป็นลักษณะของสีขาและสีม่วง ใช้ประโยชน์ของพรรณไม้รักด้านพิธีกรรมด้านศาสนาพุทธ เป็นลักษณะของการสืบทอดจากรุ่นปู่ รุ่นย่า รุ่นตา รุ่นยาย และรุ่นพ่อรุ่นแม่ที่เป็นการสืบทอดในครอบครัวเรือนเท่านั้น และมีความต้องการให้มีการอนุรักษณ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดสงขลาในบริบทของพื้นที่พหุวัฒนธรรมและเป็นสวนนันทนาการในพื้นที่ชายทะเลที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ

2) การวิจัยเทคนิคเดลฟาย พบว่า ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษณ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 1.พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้านฐานะที่เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา
- 2.จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 3.คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รักด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)คงอยู่
- 4.สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด
- 5.คัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ
- 6.สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรณีวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยา
- 7.ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก (ต้นรัก)
- 8.ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น
- 9.จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย
- 10.ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก(ต้นรัก)มากขึ้น
- 11.การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้รักในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media เป็นต้น
- 12.ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นพืชเศรษฐกิจ
- 13.สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาให้เข้มแข็ง
- 14.ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รักตามพระราชดำริ

คำสำคัญ : การสื่อสาร, สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี, พรรณไม้รัก

Research Title	Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants in Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Rathasima Kunakorn Piyachart Siam Boromrachakumaree	
Researcher	Archarin Pansuk	College of Innovation and Management
	Nuntaya Srewarin	Faculty of Humanities and Social Sciences
	Mudchalin Pholkla	Faculty of Humanities and Social Sciences
	Rudsada Kaewsang-on	Faculty of Humanities and Social Sciences
Year	2017	

ABSTRACT

This research aims to study the wisdom of crown flower plants in Songkhla province and to study the possibilities of conservation communication in the future of Songkhla. Ratchasuda Princess Maha Chakri Sirindhorn Rathasima Khunakorn Piyachat Siam Boromrachakumaree.

The study using mixed research methods during exploratory research. The sample group consisted of 300 villagers who were related to the study of crown flower plants in Songkhla province and Delphi technique. The sample consisted of 17 experts from educational institutes in Songkhla province. The result are as follows.

1) The survey research found that the area where the tree is planted crown flower plants is around the house by the fence, empty land or multipurpose areas of residential homes and private roadside areas and Songkhla district coast of Chalatas is a source of crown flower plants The kind of crown flower plants is a characteristic of white and purple, utilizing the plants of the rituals of Buddhism. It is inherited from generations grandfather, grandmother, and grandparents who inherit family and there is a need to preserve the crown flower plants to be proud of the people of Songkhla in the context of multi-cultural area and recreation park in the seaside area is different from other areas.

2) Delphi research has found that the possibility of conservation communication in crown flower plants in Songkhla province in the future, the initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Rathasima Khunakorn Piyachart Siam Princess The following conditions are as follows.

1. Crown flower plants should be protected as a sacred place of Songkhla Province.
2. Set up agricultural demonstration, conservation plot, crown flower plants.
3. Select the right people to learn the love tree by conveying at least one district to meet the royal initiative to love the crown flower plants .
4. Build up the understanding conservation and marketing promotion.
5. Select the appropriate varieties seed including the explanation to people for their interest.
6. Build community-based cooperation. Local government agencies, private sectors, and those involved, such as geologists, morphologists, biologists
7. Make the community value the application of the product. Craft and fine art of crown flower plants
8. Make children and youth in the province see the value of applying the product. Craft and fine art from the crown flower plants by establishing youth volunteer groups to the next generation.
9. Establish a learning center of crown flower plants that is a comprehensive source of learning. The planting, conversion into a handicraft product and distribution.
10. Promote small-scale industrial development that leads to the sale of crown flowerplant.
11. Set up information dissemination of knowledge about the species of crown flower plant in various forms such as easy access, CD publications, electronic media, Website, Social media.
12. To promote the crown flower plants as an economic plant.
13. Establish cooperation network for conservation and development.
14. With the genius of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Rathasima Khunakorn Piyachat Siam Princess. This will result in the possibility and cooperation of the various sectors in the conservation of crown flower plant as mention.

Keywords: communication, HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Rathasima Khunakorn Piyachat Siam Boromracha Kumaree, crown flower plant.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(-1-)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(-3-)
กิตติกรรมประกาศ	(-5-)
สารบัญตาราง	(-6-)
สารบัญภาพ	(-7-)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
กระบวนทัศน์ช่วง 11 เชือก	7
อัตลักษณ์ทั่วไปของพรรณไม้รักในพื้นที่ประเทศไทย	22
ทฤษฎีการสื่อสารในสภาวะวิกฤต	23
แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	28
ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม	33
เทคนิคเดลฟาย	36
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
กรอบแนวคิดการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	51
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54	
การวิจัยเชิงสำรวจ (Servey research)	54	
ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา	54	
การวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)	57	
ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารฯ	66	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71	
สรุปผลการวิจัย	72	
อภิปรายผลการวิจัย	84	
ข้อเสนอแนะ	94	
บรรณานุกรม	95-97	
ภาคผนวก		
ภาคผนวก (ก)	ภาพประกอบการวิจัยแบบสำรวจ	98
ภาคผนวก (ข)	แบบสอบถามการวิจัยการสำรวจ	108
ภาคผนวก (ค)	แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเดลฟายรอบที่ 1	115
ภาคผนวก (ง)	แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเดลฟายรอบที่ 2	120
ภาคผนวก (จ)	แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเดลฟายรอบที่ 3	129
ภาคผนวก (ฉ)	ประวัติคณะวิจัย	139

ภาคผนวก

ภาคผนวก

(ก)

ภาพประกอบการวิจัยแบบสำรวจ

ภาคผนวก

(ข)

แบบสอบถามการวิจัยการสำรวจ

ภาคผนวก

(ค)

แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเดสฟายรอบที่ 1

ภาคผนวก

(ง)

แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเคลฟายรอบที่ 2

ภาคผนวก

(จ)

แบบสอบถามการวิจัยเทคนิคเดลฟายรอบที่ 3

ภาคผนวก

(จ)

ประวัติคณะวิจัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงทฤษฎีต้นไม้จรียธรรมฯ	35
2.2 แสดงความสัมพันธ์ตัวแปร	47

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงแสดงการสรุปคำตอบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่1	58
4.2 แสดงความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาฯ : ด้านการอนุรักษ์	61
4.3 แสดงความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาฯ : ด้านการสื่อสาร	67
5.1 แสดงการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความเป็นไปได้ฯ	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ศาสตราจารย์ พลเอก พลเรือเอก พลอากาศเอก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี เป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และเป็นพระโสทรนิษฐภคินีในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร แห่งรัชกาลปัจจุบัน (รัชกาลที่ 10) เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2498 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต พระองค์มีพระอัจฉริยภาพในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านอักษรศาสตร์และดนตรีไทย ซึ่งพระองค์ได้นำมาใช้ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และให้การอุปถัมภ์ในด้านศิลปวัฒนธรรมของประเทศ จากพระราชกรณียกิจในด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ พระองค์จึงได้รับการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระสมัญญาว่า “เอกอัครราชูปถัมภกมรดกวัฒนธรรมไทย” และ “วิศิษฎ์ศิลปิน” นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา การพัฒนาสังคม โดยทรงมีโครงการในพระราชดำริส่วนพระองค์หลายหลากโครงการ ซึ่งโครงการในระยะเริ่มต้นนั้น มุ่งเน้นทางด้านการศึกษาสำหรับเด็กในท้องถิ่นทุรกันดาร และพัฒนามาสู่การให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยด้านศิลปวัฒนธรรมมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ โดยเฉพาะทางด้านดนตรีไทย ซึ่งพระองค์ทรงสนับสนุนในการอนุรักษ์ สืบทอดเผยแพร่งานด้านดนตรีไทยอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยทรงเป็นแบบอย่างในการเสด็จทรงเครื่องดนตรีไทยร่วมกับประชาชนทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังทรงอนุรักษ์ดนตรีไทยโดยการชำระโน้ตเพลง บันทึกเพลงเก่า และเผยแพร่งานเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดการเผยแพร่ทางด้านดนตรีไทย ซึ่งจากงานทางด้านอนุรักษ์ดนตรีไทย ครูเสรี หวังในธรรม ได้กล่าวไว้ว่า “ดนตรีไทยไม่สิ้นแล้ว เพราะพระทูลกระหม่อมแก้วเอาใจใส่” (สิริชัยชาญ พักจำรูญ:2559) นอกจากนี้ด้านดนตรีไทยแล้ว พระองค์ยังประกอบพระราชกรณียกิจมากมายเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยทั้งในด้านการช่างไทย นาฏศิลป์ไทย งานพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และโบราณสถาน ภาษาและวรรณกรรมไทย พระองค์ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายพระสมัญญาว่า “เอกอัครราชูปถัมภกมรดกวัฒนธรรมไทย” เมื่อ พ.ศ. 2531 และ “วิศิษฎ์ศิลปิน” เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 เพื่อเทิดพระเกียรติที่พระองค์ทรงพระอัจฉริยภาพในศิลปะหลายสาขา รวมทั้ง ทรงมีคุณูปการต่อเหล่าศิลปินและศิลปวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีซึ่ง

มีฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีมติให้วันที่ 2 เมษายน ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์เป็น "วันอนุรักษ์มรดกของชาติ" เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติที่พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในด้านการอนุรักษ์มรดกของชาติในสาขาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก (วิศิษฐศิลปิน กรุงเทพฯ:2559) อีกทั้งพระองค์ท่านทรงรับเป็นประธานที่ปรึกษาการจัดงานพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดีอีกด้วย ทรงเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวัง ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2523 และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จสวรรคตเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เวลา 15.52 นาฬิกา ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช รัฐบาลประกาศไว้ทุกข์ถวายความอาลัยเป็นเวลา 1 ปี สำนักพระราชวังมีหมายกำหนดการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระบรมศพระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึง 21 มกราคม พ.ศ. 2560 ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทพระบรมมหาราชวัง รัฐบาลกำหนดให้มีพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพขึ้นในช่วงปลายเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 หลังจากการจัดสร้างพระเมรุมาศแล้วเสร็จประมาณเดือนกันยายนปีเดียวกัน พระองค์ท่านทรงรับเป็นประธานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระผู้ทรงเป็นพระราชบิดาแห่งรัชกาลที่ 9

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นเจ้าฟ้านกอนุรักษ์ของปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่จำเป็นต้องเริ่มจากการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและผืนป่ากับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่าน ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี เพราะพรรณไม้รักหรือต้นรักยังเอื้อต่อโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่านโดยพรรณไม้รักหรือต้นรักเป็นไม้ต้นกลุ่มหนึ่งของพรรณไม้ในวงศ์มะม่วง (Anacardiaceae) พรรณในกลุ่มนี้มนุษย์ชาตินำไปใช้ประโยชน์อยู่ 4 ชนิดใน 2 สกุลคือ สกุลรักจีน (Rhus) และสกุลรักใหญ่ (Gluta รวมทั้งชื่อพ้องของสกุลนี้คือ Melanorrhoea) คือรักจีน (หรือรักญี่ปุ่น) (Rhus verniciflua) แกนหมอ (R. succedanea) รักใหญ่ (Gluta usitata) โดยทั่วไปพบพรรณไม้กลุ่มนี้มีเขตการกระจายพันธุ์อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการทางหัตถกรรมเครื่องรัก (lacquer wares) ต้องใช้อย่างรักจากพรรณไม้รักเป็นวัตถุดิบ ประกอบกับต้นรักซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ปรากฏเห็น และสืบทอดมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ (พิเชษ สายพันธ์:2557) ต้นรักและยางรักถูกนำมาใช้ในงานศิลปะไทยเกือบทุกแขนง เช่น งานสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ประณีตศิลป์และหัตถกรรม รวมถึงผลงานอันทรงคุณค่า

ทางคติ ความเชื่อและศาสนาที่ปรากฏใช้ในพิธีกรรม กระทั่งปัจจุบัน งาน “ช่างรัก” ของไทยเป็นงาน ประณีตศิลป์ ซึ่งสามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การเขียนลายรดน้ำ การประดับมุก และการประดับ เป็นต้น ของแต่ละชุมชนมีวิธีการ และรายละเอียดที่แตกต่างกัน งานประณีตศิลป์ ไทยที่กล่าวมา ล้วนมีเอกลักษณ์ทางศิลปกรรมที่มีคุณค่ายิ่งที่มาจากต้นรัก (วิชาญ เอียดทอง:2552) อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ และมีความห่วงใยว่าภูมิปัญญางาน ช่างรัก ของไทยจะสูญสิ้นไป จึงพระราชทานแนวทางในการจัดการ ด้านอนุรักษ์ภูมิปัญญาทาง ศิลปหัตถกรรม การ เจาะเก็บช่างรักซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญให้พอเพียงกับการใช้งานภายในประเทศและ การพัฒนาต้นพันธุ์ดีของต้นรักให้ได้ผลผลิตสูง มีปริมาณน้ำยางมาก คุณภาพดี เพื่อเป็นสินค้าส่งออก และส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องรัก เพื่อการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศเพื่อเพิ่ม รายได้แก่ชุมชนและประเทศชาติ

สถานการณ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในปัจจุบันของไทยอยู่ในขั้นการอนุรักษ์และหากวิกฤต (Crisis) ในอนาคตเพราะส่วนใหญ่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ และการนำเข้าก็ไม่ใช้การแก้ปัญหา ได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ นอกเหนือจากมีราคาแพง ยังพบการปลอมปนและบางครั้งไม่ได้ ปริมาณ ตามที่ต้องการ ทำให้ประสบปัญหาเมื่อต้องใช้ต้นรักในปริมาณมาก ทำให้มีการใช้ยางสังเคราะห์ หรือ สารเคมีเคลือบ แทน ซึ่งนอกจากความด้อยคุณค่าและระยะเวลาที่สั้นว่าในการใช้งาน ยังส่งผลเสียต่อ สุขภาพของผู้ใช้ สภาวะวิกฤต (Crisis)ของวิกฤตพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นสาย พันธุ์ที่หายากและเป็นสายพันธุ์ที่ต้องการอนุรักษ์เป็นวิกฤตที่เกี่ยวกับการการไม่เห็นคุณค่าของพรรณ ไม้รัก(ต้นรัก) หากเป็นการทดลองทางความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ (scientific thought experiment) จากองค์ความรู้ของทุกศาสตร์ ก็ได้ทำให้เราพอมองเห็นแล้วว่า พรรณไม้รัก(ต้นรัก)คือ สื่อกกลางของการบ่งเกิดของวัฒนธรรมโดยอาศัย พรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นสื่อกลาง อย่างไรก็ตาม พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เป็นสื่อกลางของวัฒนธรรมที่งดงามและสร้างสรรค์ (Aesthetic and creative culture) ทั้งในด้านความคิดอันสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ลัทธิก่อสร้างสรรค์ในงานประณีตศิลป์ในอดีต ที่รังสรรค์ให้โลกได้ตะลึงในความงามในพระราชพิธีที่สำคัญของชาติหรือแม้แต่พิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีกรรมอื่นใดที่เกิดเป็นวัฒนธรรมที่นำมนุษย์รุดหน้าไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในทุกๆด้าน (all in all creativity) พรรณไม้รัก(ต้นรัก)สามารถถ่ายทอดเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติได้อย่างมหัศจรรย์ ที่ทวีคุณค่าที่โลกต้องตะลึง พรรณไม้รัก (ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นสื่อกลางของความรักเชิง สืบทอดวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นสร้างความสุขทางจิตใจ เป็นความฉลาดในทางความคิดสร้างสรรค์ (Creativity quotient) หากได้มีการอนุรักษ์ พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จะเป็นแหล่ง ทำมาหาเลี้ยงชีพ การทำงานและการหารายได้ของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ ของชุมชนได้โดยเฉพาะเยาวชน พรรณไม้รัก(ต้นรัก)หากได้รับการอนุรักษ์อาจแก้วิกฤตชนบทที่ก่อ เกิดความยากจน เพราะรากฐานของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในอดีตเป็นพืชที่มีคุณค่าทางสังคมไทยใน

พื้นที่ชนบทเชิงวัฒนธรรม พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา หากได้รับการส่งเสริมที่ดีสามารถที่สร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้และเป็นพื้นที่ต้นแบบในการส่งเสริมอาชีพเมื่อเชื่อมโยงการโครงการพระราชดำริของจุดเริ่มต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้นำมาซึ่งการวิจัยเรื่องความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants in Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) ทั้งนี้งานวิจัยนำมาซึ่งแนวทางการอนุรักษ์พรรณไม้รัก (ต้นรัก) เพราะพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่หายากในท้องถิ่นและเป็นสายพันธุ์ที่ต้องการอนุรักษ์จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและต้องการศึกษาเพื่อสร้างคุณค่าของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในพื้นที่ดังกล่าวและการสร้างกระบวนทัศน์อนาคตพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในพื้นที่ให้เป็นสถานที่เคยนิยมปลูกในอดีตตามริ้วบ้านโดยชาวบ้านสามารถก่อเกิดเป็นวิสาหกิจของชุมชนได้อย่างดีและเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำเนินงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา

1.2.2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตเฉพาะของการวิจัย

1.3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)พื้นที่จังหวัดสงขลาและความเป็นไปได้ของการสื่อสารเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรี สิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

1.3.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่จังหวัดสงขลามีจำนวน 16 อำเภอ ดังนี้

1.อำเภอเมืองสงขลา	2.อำเภอสทิงพระ	3.อำเภอจะนะ	4.อำเภอนาทวี
5.อำเภอเทพา	6.อำเภอสะบ้าย้อย	7.อำเภอระโนด	8.อำเภอกระแสสินธุ์
9.อำเภอรัตถูมิ	10.อำเภอสะเดา	11.อำเภอหาดใหญ่	12.อำเภอนาหม่อม
13.อำเภอควนเนียง	14.อำเภอบางกล่ำ	15.อำเภอสิงหนคร	16.อำเภอคลองหอยโข่ง

1.3.1.3 ขอบเขตด้านเวลาแผนนโยบายแผนสนับสนุนโดยข้อเสนอการวิจัยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปี 2559 และงบประมาณกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประจำปีการศึกษา 2559 ว่าด้วยความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย 1)การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, 2)การจัดการท้องถิ่นเพื่อเข้าสู่สังคมอาเซียน

1.4 นิยามศัพท์

การสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี หมายถึง การศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและการศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ด้วยการวิจัยการสำรวจและการวิจัยเทคนิคเดลฟาย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวิชาการในพื้นที่สถาบันการศึกษาของจังหวัดสงขลาที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนการส่งเสริมภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)หลากหลายสาขาวิชาชีพ อาทิ นักวิชาการการสื่อสาร นักวิชาการด้านวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ตลอดจนนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรณไม้รักจำนวนทั้งสิ้น 17 คน

ความเป็นไปได้ หมายถึง การคาดหมาย คาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของภูมิปัญญาพรรณไม้รักในพื้นที่จังหวัดสงขลา รวมทั้งความเป็นไปได้ของการสื่อสารในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในจังหวัดสงขลาตามระเบียบวิธีวิจัยเทคนิคเดลฟาย ประกอบด้วย การสื่อสารอนุรักษ์การปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก),การสื่อสารอนุรักษ์มนุษย์การปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก),ปฏิการสื่อสารอนุรักษ์การปลูกต้นพรรณไม้รัก(ต้นรัก)และวิธีการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อเป็นการเผยแพร่ในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป อีกทั้งสามารถเป็นข้อมูลให้ภาครัฐและภาคเอกชนนำไปอ้างอิงประกอบการสร้างยุทธศาสตร์ทางด้านพันธุ์ไม้ที่เอื้อต่อชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชนสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยได้ศึกษาสรุปเนื้อหาดังต่อไปนี้

- 2.1 กระบวนทัศน์ช้าง 11 เชือก
- 2.2 อัตลักษณ์ทั่วไปของพรรณไม้รักในพื้นที่ประเทศไทย
- 2.3 ทฤษฎีการสื่อสารในสภาวะวิกฤต
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.5 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม
- 2.6 เทคนิคเดลฟาย
- 2.7 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 กระบวนทัศน์ช้าง 11 เชือก (Eleven Elephants Paradigm)

กระบวนทัศน์ช้าง 11 เชือก (Eleven Elephants Paradigm) มิติของการมองการสื่อสารใหม่ในเชิงองค์รวม อันประกอบด้วย หลักฟิสิกส์ ชีววิทยาและนิเทศศาสตร์ ซึ่งเสนอว่า มนุษย์ในโลกมีสายพันธุ์เดียว(one species) สังคมเดียว(one society) วัฒนธรรมเดียว (one culture) ภาษาเดียว (one language) และศาสนาเดียว (one religion) (สมควร กวียะ:2555) ได้แบ่งเป็น 11 ทฤษฎีดังนี้ 1.ทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว (The Oneness theory),2. ทฤษฎีหลักการสื่อสารสองทาง (The principle of two-way communication theory),3.ทฤษฎีตารางสามชั้นสามแนวของการสื่อสารเชิงบวก (Triple matrix of positive Communication theory),4. ทฤษฎีสารเวลา (Four kinds of Infotimes theory), 5. ทฤษฎีหลักห้าประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต

(Journalism The five principles of the future Journalism theory),6. ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทั้งหกของสื่อมวลชนที่มีคุณค่า (Six functions for worthwhile mass communications theory),7.ทฤษฎีตัวเอสเจ็ดตัวว่าด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Seven sigma of human needs Seven sigma of human needs theory) 8. ทฤษฎีแปดขั้นตอนของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ (Eigh steps of Integrated Organizational communication theory),9. ทฤษฎีใหม่ส่วนผสมการตลาด 9 P (Nine P's of marketing mix theory),10.ทฤษฎีสิบกลุ่มประเภททางสังคมของผู้รับสารเป้าหมาย (Ten social categories of the target audience theory)และ11. ทฤษฎีหลัก11 ประการของการสื่อสารองค์กร (Eleven principles of corporate communication theory) พิจารณาดังนี้

ทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว

(The Oneness Theory)

จากกลุ่มทฤษฎีระบบ (systems theories) โดยเฉพาะระบบทั่วไป (General System Theory) ของแบร์ทาลันฟี (Bertalanffy) ผู้เขียนได้พบสังขรณ์หรือข้อเท็จจริง (facts) ที่สามารถนำมาสรุปทั่วไป (generalized) ได้ว่า สรรพสิ่งที่จะเกิดขึ้น ดำรง ดำเนิน และวิวัฒน์เปลี่ยนแปลงไปได้ก็ต่อเมื่อมีการรวมตัวเป็นระบบหนึ่งเดียวแต่ละส่วนประกอบจะไม่มี ความหมายคือ ถ้าไม่ได้รวมกันเป็นระบบหนึ่งเดียว ความเป็นหนึ่งเดียว อาจแยกได้ดังนี้ คือ ความเป็นหนึ่งเดียวทางกายภาพ (physical oneness) ความเป็นหนึ่งเดียวทางชีวภาพ (biological oneness) ความเป็นหนึ่งเดียวทางจิตวิทยา (psychological oneness) และความเป็นหนึ่งเดียวทางสังคมวิทยา (sociological oneness) ซึ่งหมายถึง ระบบการสื่อสารนอกร่างกายหรือการสื่อสารสังคม (extrasomatic or social communication system)ความรักแท้ (True love) เป็นแม่บทของความเป็นหนึ่งเดียว ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการสื่อสารของมนุษย์ เพื่อสัมฤทธิ์ผลของชีวิต ครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม ประเทศ และโลก ทั้งนี้ ความเป็นหนึ่งเดียวที่ตระหนกอยู่ภายในจิตมนุษย์ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมให้ผู้อื่นรู้สึก มองเห็น และรับรู้ได้จากพื้นฐานสังขรณ์ในทางศาสตร์ (ความรู้) ศาสนา (ความดี) และศิลปะ (ความงาม)

ทฤษฎีหลักการสื่อสารสองทาง

(The principle of two-way communication Theory)

การสื่อสารสองทางเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารจะสามารถสื่อสารโต้ตอบกับผู้รับสารได้โดยตรง และโดยเร็วที่สุดเท่าที่เทคโนโลยีจะอำนวยให้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้มีโอกาสสอบถาม ข้อสงสัยแสดงความคิดเห็นหรือข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ไปยังผู้ส่งสารได้และเมื่อผู้ส่งสารได้รับ feedback จากผู้รับสารก็สามารถที่จะนำมาปรับ feedforward เพื่อส่งกลับไปยังผู้รับสารเป็นการ

ตอบสนองที่ก่อให้เกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (interaction) อันจะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และผลเชิงบวกสูงสุดของทั้งสองฝ่ายตามทฤษฎีสารสนเทศ (Information Theory) ของแชนนอน และวีเวอร์ ศาสตร์ไซเบอร์เนติกส์ของวีเนอร์และทฤษฎีความโน้มเอียงร่วม (Coorientation Theory) ของนิวกอมป์ ทฤษฎีหลักการสื่อสารสองทาง อาจหมายถึงการคิดแบบองค์รวมหรือการคิดเชิงบูรณาการสามารถนำมาใช้ในการเลือกและกำหนดประเด็นปัญหาให้เด่นชัดขึ้นที่สะท้อนถึงลักษณะที่ต่างกันอย่างเปรียบเทียบมีปัญญารู้จักการทอเกี่ยวเชิงนิเวศ ที่ต้องประยุกต์หลักการสื่อสารสองทางทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือการสื่อสารสมัยใหม่ เป็นต้น จนสามารถศึกษาค้นคว้าขยายผลต่อไปได้อย่างตรงเป้าหมาย มีเอกภาพและไม่ออกนอกทิศทาง อาทิ ปัญหาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภัยการเมืองสมัยใหม่ ปัญหาจะไม่สามารถหาทางแนวทางการป้องกันในอนาคตได้เลย ถ้าปัญหาไม่ประมวลความรู้สองทางทุกอย่างที่เกี่ยวข้องจากทุกสถานที่ ทุกเวลาและทุกสาขาวิชาเข้ามาบูรณาการและวิเคราะห์ในแบบองค์รวม ภูมิวิทยา อุตุนิยมวิทยา ระบบสื่อสารและระบบสารสนเทศเพื่อให้ความรู้และเตือนภัย ความรู้ ประสบการณ์ จากญี่ปุ่นและอเมริกา การทำงานของดาวเทียม การสื่อสารมวลชนและการสื่อสารข้อมูลระหว่างประเทศ การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บทบาทหน้าที่ของสหประชาชาติและองค์กรต่างๆในระดับโลกเป็นต้นจำเป็นต้องยึดหลักการสื่อสารสองทาง ในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ทฤษฎีตารางสามชั้นสามแนวของการสื่อสารเชิงบวก (Triple matrix of positive communication Theory)

การพัฒนาจิตใจให้งดงาม (beautiful mind) จนเกิดความรู้ความคิดในเชิงบวก (positive mind) แล้วสื่อสารออกมาในเชิงบวก (positive communication) ย่อมก่อให้เกิดผลเชิงบวกสามประการ (triple positive effects) โดยมีดีของการสื่อสารโทรคมนาคมยุคปัจจุบัน ซึ่งรวมถึง การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการสื่อสารในที่นี้หมายถึง แนวคิด ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติใหม่ๆ ในยุคสังคมสื่อสารสมัยใหม่ อาทิ การสื่อสารสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ กิจกรรมโทรทัศน์ กิจกรรมวิทยุกระจายเสียงและกิจกรรมโทรคมนาคม ทั้งระบบสายและไร้สาย(wire and wireless)ยังช่วยผลักดันให้แทบทุกสังคมใหญ่เล็กในโลกกลายเป็นระบบเปิด(open system) ที่เปิดประตูสัญญาณติดต่อกัน เชื่อมโยงกันเป็นระบบกว้างใหญ่เท่าที่เทคโนโลยีจะอำนวยให้ จากระบบสังคมเล็กไปสู่สังคมระบบสังคมใหญ่ จากระบบสังคมใหญ่ ไปสู่ระบบสังคมโลก และอาจไปสู่ระบบสังคมดาว(Star Cluster) ในกลางศตวรรษที่ 21 ตามการพยากรณ์ของอาเธอร์ ซี คลาร์ก (Arthur C. Clarke) บิดาแห่งดาวเทียมและความใฝ่ฝันของคาร์ล ซาแกน (Carl Sagan) สำคัญในกระบวนการค้นหาค้นคว้า

นอกพิภพ(Search for Extrrestrial intelligence หรือ SETI)นอกจากนี้จะประกอบการสื่อสาร เชื่อมโยงสิ่งที่แตกต่างกันแล้ว จะต้องมีความเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (non-stop movement) หรือ ความเปลี่ยนแปลงตลอดกาล (perpetual change)) ทั้งหมดนี้เป็นการสื่อสารออกมาในเชิงบวก (positive communication)

ทฤษฎีสารเวลา

(Four kinds of Infotimes Theory)

ทฤษฎีสารเวลา หรือ Infotime Theory (สารเวลามาจากคำว่า สาร+เวลา หรือ information + time) เป็นทฤษฎีที่มาจากทฤษฎีการวิจัยเชิงทดลองทางความคิด (thought experiment) ของการศึกษาบนพื้นฐานความคิดเชิงองค์รวม และความรู้ทางนิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทุกแขนง ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดทฤษฎีของ พระพุทธองค์ ไอน์สไตน์ ดาร์วิน ฟรอยด์ ชรามม์ จีเนอร์คาปรา โซปราและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสติเฟน ฮอว์คิง (Stephen Hawking) ในหนังสือเรื่อง “A Brief History of Time” (1990) และจากทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว (The Oneness Theory)(สมควร กวียะ:2555) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีระบบหลากหลาย ตามทฤษฎีสารเวลา สาร (information) หมายถึงทุกสรรพสิ่งในเอกภพ คือ สารทางกายภาพ (physical information) สารทางชีววิทยา (biological information) สารทางสมอง (brain information) หรือ สารทางจิตวิทยา (psychological information) และสารนอกร่างกาย (extrasomatic information) หรือ สารทางสังคมวิทยา (sociological information)

การสื่อสาร หมายความว่าครอบคลุมถึงการสร้างสภาพร่วมระหว่างผู้สื่อสาร (commonness-making) หรือการสร้างความเป็นหนึ่งเดียว (oneness-making) ของทุกสาร นับตั้งแต่อะตอม โมเลกุล ดาวฤกษ์ดาราจักร (galaxy) โลก ชีวิต จิตใจ สังคม มาจนถึงองค์กร การสื่อสารเป็นกระบวนการพลวัตของความเชื่อมโยงติดต่อระหว่างกัน (dynamic process of interconnectedness) ที่ก่อให้เกิดสารหรือระบบ แต่จากทฤษฎีเวลาในแนวคิดของศาสตร์ทั้งหลาย พบว่า การสื่อสารอย่างเดียวนั้นพอที่จะก่อให้เกิดระบบได้ ระบบต้องมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยตลอด (perpetual change) นับตั้งแต่การเกิดไปจนถึงการตาย ทุกระบบหรือทุกสารจึงต้องมีเวลาเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียมิได้ เรียกรวมเสียใหม่ว่า สารเวลาหรือ infotime สารคือโครงสร้าง และกระบวนการคือเวลา ซึ่งจะต้องรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ในสารเวลา เวลาจะมีรูปแบบ (form) ไปตามรูปแบบของสาร (information) เสมือนน้ำที่มีรูปแบบไปตามภาชนะ เราอาจประยุกต์ทฤษฎีสารเวลามาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและวิชาชีพ ในส่วนที่เกี่ยวกับสารเวลาทางชีวภาพ อาจนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สุขภาพจิต วิธีการคิดเชิงสร้างสรรค์ และยุทธศาสตร์จิตสำนึก

(Strategy of Mind) ในส่วนที่เกี่ยวกับสารเวลาทางชีวภาพ อาจนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อุตสาหกรรมชีวสาร และยุทธศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ (Strategy of Man) ในส่วนที่เกี่ยวกับสารเวลาทางจิตวิทยา อาจนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สุขภาพจิต วิธีการคิดเชิงสร้างสรรค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสารเวลาทางสังคมวิทยา อาจนำมาพัฒนาการบริหาร สังคม และเศรษฐกิจ การสื่อสารมวลชน ระบบโทรคมนาคม ระบบการศึกษา วิชาการเศรษฐศาสตร์สารเวลา (Infotime Economic) รวมทั้งยุทธศาสตร์สารสนเทศของประชาสังคม (Strategy of Message) การพัฒนาโครงสร้างของทุกระบบ จะมีประสิทธิภาพสูงขึ้นถ้าเรารู้จักใช้ทรัพยากรเวลาและเพิ่มคุณค่าของเวลา การเพิ่มคุณค่าของเวลาสามารถทำได้ทันทีโดยการเลื่อนเวลาของประเทศให้เร็วขึ้นหนึ่งชั่วโมงเพิ่มเวลาของชีวิตกลางวัน และลดเวลาของ ชีวิตกลางคืน ซึ่งจะส่งผลดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพของชีวิต จิตใจ ทฤษฎีสารเวลา ถ้านำมาประยุกต์อย่างเหมาะสมในทางวิทยาศาสตร์มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ก็อาจนำสังคมมนุษย์ผ่านยุคสารสนเทศเพื่อทุนนิยมและบริโภคนิยม ไปสู่ยุคสารเวลา (infotime age) เพื่อความสุขแท้ของมนุษย์ทั้งกายและใจ นอกเหนือจากประโยชน์ของการประยุกต์ดังกล่าวแล้ว ทฤษฎีสารเวลามีแนวคิด มโนทัศน์ ญาณทัศน์ และวิสัยทัศน์ ที่อาจช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและความล้มเหลวของศาสตร์แบบแยกส่วน หากนำมาสร้างเป็นจิตสำนึกและหลักจริยธรรมในการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตละ ยุทธศาสตร์จิตสำนึก (Strategy of Mind) ในการศึกษาทฤษฎีสารเวลา ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึง สารทางกายภาพ (physical information) สารทางชีววิทยา (biological information) สารทางสมอง (brain information) หรือ สารทางจิตวิทยา (psychological information) และสารนอกร่างกาย (extrasomatic information) หรือ สารทางสังคมวิทยา (sociological information)

ทฤษฎีหลักห้าประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต

(Journalism The five principles of the future Journalism Theory)

ทฤษฎีหลักห้าประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต ที่เกี่ยวกับการตระหนักในระบบนิเวศของโลก (Ecological awareness) สื่อมวลชนต้องมองให้ลึกและตระหนักสำนึกกว่ามนุษย์ กอปรโยและแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติเกินความจำเป็นและธรรมชาติกำลังกลับมาจัดการกับมนุษย์โดยการเตือนด้วยภัยพิบัติต่างๆ ตามทฤษฎีเกยาของเลฟลือก (สมควร กวียะ :2555) สื่อต้องคำนึงถึงผลกระทบของเนื้อหาสื่อที่จะพึงมีต่อระบบนิเวศของโลกและช่วยส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ระบบนิเวศของโลก ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติของมนุษยชาติ สร้างเสริมจิตสำนึกความเป็นหนึ่งเดียวของบุคคลและองค์กรกับสังคมและโลกโดยรวม เมื่อมองลึกถึงปัญหาที่มนุษย์และโลกกำลังเผชิญ นักวารสารศาสตร์จะต้องค้นหาอย่างเป็นระบบว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นและจะเกิดขึ้นต่อเกยาหรือระบบนิเวศ นักวารสารศาสตร์จะต้องใช้หลักการรายงานข่าว แบบสืบสวนและสอบสวนในการเจาะค้นให้รู้ว่า

ใครหรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ เจ้าของโรงงาน ผู้ตัดไม้ทำลายป่า เจ้าของเรือประมงหรือองค์กรที่ควบคุมดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ใครคือผู้ผลิต ใครคือผู้จำหน่าย ใครคือผู้โฆษณา ใครคือผู้บริโภค ทุกฝ่ายทุกคนที่มีส่วนร่วมในการทำร้ายระบบนิเวศ ที่อยู่ที่อาศัย ของมวลมนุษย

หลังจากนั้นจะต้องนำมารายงานต่อประชาชนในรูปแบบของข่าวบทความ บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ สารคดีเชิงข่าว หรือสารคดีเชิงตีความ เป็นการทำให้ประชาชนรับรู้ ตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะช่วยกับประพฤติกปฏิบัติและดูแลสอดส่อง สร้างเป็นวาระ (Agenda setting) ถกเถียงสนทนาที่อาจนำไปสู่กระบวนการรับฟังเสียงประชาชน และท้ายที่สุดเกิดเป็นประชาคมที่จะกดดันให้รัฐบาล วงการธุรกิจใหญ่และผู้ร่วมรับผิดชอบทั้งหลายปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือลดเลิกการทำลายทั้งโดยตรงและทางอ้อม ในกระบวนการนี้ นักวารสารศาสตร์มีได้มีบทบาทเป็นผู้บอก (informer) เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ให้การศึกษา (educator) ผู้จัดฉีดลัทธินิเวศ (eco-indoctrinator) ผู้รณรงค์ (campaigner) และผู้ปลุกกระดม (mobilize) อีกด้วย แนวทางทฤษฎีหลักทำประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ หนึ่ง การนำเสนอเนื้อหาอย่างมีสุนทรียภาพ (Aesthetic presentation) หมายถึง การนำเสนอเนื้อหา คือตัวหนังสือ การจัดหน้าและการเลือกสรรภาพ ข่าว การจัดหน้าสื่อ การออกแบบเสียง รวมถึงการถ่ายทำและการนำเสนอทางสื่อต่างๆ อย่างมีศิลปะหรือสุนทรียภาพเพราะสื่อมวลชนเป็นทั้งสื่อสารสนเทศและสื่อศิลปวัฒนธรรมจึงไม่ควรเน้นเฉพาะข้อเท็จจริง ซึ่งบางครั้งก็ประกอบด้วยภาพที่น่าเกลียดน่ากลัวน่าขยะแขยง แต่ควรจะปรับปรุงการนำเสนอให้มีคุณค่าในเชิงศิลปะด้วยโดยเฉพาะผู้รับสารที่เป็นเด็กและเยาวชนควรจะได้เรียนรู้ด้วยทัศนคติเชิงบวก เพราะการมองโลกในเชิงลบ ผ่านทางการเสนอเนื้อหาที่น่ากลัวและรุนแรง ย่อมนำไปสู่ความคิดและพฤติกรรมเชิงลบที่อาจเป็นอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ประการที่ สอง การสืบสวนด้วยจิตวิญญาณการวิจัย (Research-minded investigation) หมายถึง สื่อต้องให้ความสำคัญของการให้ข้อมูลที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อชีวิตและโลกทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยข้อเท็จจริงเหล่านี้มักเป็นไปอย่างลึกลับและซับซ้อน จะไม่ปรากฏให้เห็นอย่างโจ่งแจ้ง เช่น ภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกปีในหลายภูมิภาคของโลกยังไม่เคยได้รับความสนใจติดตามให้รู้สาเหตุที่แท้จริง เพื่อผลักดันให้รัฐบาลลงมือปฏิบัติการและวางแผนในระยะยาว หรือแม้สภาพการจราจรที่ติดขัดก็มักจะได้รับรายงานข่าวเป็นครั้งคราว เฉพาะตอนที่เกิดสถานการณ์ที่คับขันและรุนแรงเหล่านี้ควรเป็นหน้าที่สำคัญของสื่อจะต้องค้นและรวบรวมข้อมูลมานำเสนอเพื่อให้สามารถแก้ไขและรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ทันที่

ประการที่ สาม สื่อมวลชนไม่จำเป็นที่จะต้องรู้แจ้งในศาสตร์แขนงต่างๆ แต่จะต้องรอบรู้ใน ทุกศาสตร์ โดยเฉพาะหลักการของแต่ละศาสตร์และหลักความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของทุกศาสตร์ เพราะเหล่านี้จะช่วยให้คนข่าวรู้เท่าทันความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงทุกอย่างในโลก อีกทั้ง ยังจะช่วยให้เข้าถึงแหล่งข่าวอย่างกว้างขวางและล้าลึกทั้งในแวดวงวิชาการวิชาชีพและประชาชน ทั่วไป

ประการที่ สี่ การรายงานข่าวในทุกมิติของเวลา (Time-dimensional reporting) หมายถึง มิติเวลาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาเรื่องราว เพราะเนื้อหาเรื่องราวต้องมีการเรียงร้อยไป เป็นระบบเวลา ดำเนินจากเวลาหนึ่งไปยังอีกเวลาหนึ่งหากขาดมิติของเวลาแล้วก็ไม่สามารถทำให้ผู้รับ สารเข้าใจได้ การรายงานข่าวจะต้องคำนึงถึงอดีต และอนาคตของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ มนุษย์และโลกด้วย จะต้องนำเสนอซึ่งเรื่องราวในทุกมิติเวลา

ประการที่ ห้า เกียรติและความซื่อสัตย์จริงใจต่อมนุษยชาติ (Honor and Honesty to Humanity) หมายถึง ผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟัง ไม่ได้เป็นเพียงลูกค้าผู้ซื้อผู้บริโภคข่าวสารเท่านั้น แต่เป็น ทั้งพลเมืองของประเทศและประชากรของโลก ซึ่งมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การที่นำเสนอเรื่อง ใดเรื่องหนึ่ง จึงควรอยู่ในพื้นฐานของความจริง ไม่ดูถูกผู้บริโภคสื่อ แต่ให้เกียรติและความซื่อสัตย์ จริงใจ ต่อผู้รับสารทุกกลุ่มทุกระดับ ไม่ตัดแต่งต่อเติมจนเกินความเป็นจริง และไม่นำเสนอภาพให้เกิด อารมณ์ความรุนแรง เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจและความนิยมเท่านั้น หากจะต้องคำนึงถึง ผลกระทบทางลบต่อเพื่อนมนุษย์ด้วย

ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทั้งหกของสื่อมวลชนที่มีคุณค่า

(Six functions for worthwhile mass communications Theory)

สื่อมวลชนที่มีคุณค่าควรจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครบหกประการคือ Verification, Information, Education, Warning, Entertainment, และ Recreation รวมเรียกว่า VIEWER functions หรือ บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้มองเห็นหรือผู้สังเกตการณ์ ประกอบด้วย

ประการที่ หนึ่ง Verification หมายถึง การตรวจสอบติดตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทุก ประเด็นปัญหาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กำลังเกิดหรืออาจจะเกิดในอนาคต เพื่อตอบสนองความ สนใจของผู้รับสาร พิทักษ์สิทธิในการรู้ของประชาชน (right to know) และ รักษาผลประโยชน์ และความมั่นคงปลอดภัยของสังคมส่วนรวม

ประการที่ สอง Information หมายถึง การนำเสนอข่าวและข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ข่าวย่างถูกต้องและครบถ้วน ในฐานะที่เป็นสื่อข่าวสาร (information media) ของสังคม

ประการที่ สาม Education หมายถึง การให้ความรู้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อเพิ่มความ เข้าใจและความชัดเจนเกี่ยวกับข่าวที่นำเสนอ รวมทั้งการให้บริการการศึกษาตลอดชีวิต (life-long

education) แก่ประชาชนเพื่อทดแทนหรือชดเชยช่องว่างหรือข้อจำกัดของการศึกษาในระบบหรือนอกระบบ (formal and non-formal education)

ประการที่สี่ Warning หมายถึง การทำหน้าที่เตือนภัยที่กำลังเกิดขึ้น จะเกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็นภัยธรรมชาติ หรือภัยจากฝีมือมนุษย์

ประการที่ห้า Entertainment หมายถึง การให้ความบันเทิงเรีงรมย์แก่ผู้รับสารในรูปแบบของบันเทิงคดีในสื่อสิ่งพิมพ์ รายการละครหรือรายการบันเทิงต่างๆ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะการแทรกผสมรสชาติบันเทิงในการเสนอข่าวสาร (infotainment) ในการให้ความรู้ (edutainment) การพัฒนาความคิด (ideatainment) หรือ แม้ในการโฆษณา (advertainment)

ประการที่หก Recreation หมายถึง การยกระดับสื่อโดยรวมจากความเป็นสื่อบันเทิง (entertainment media) ไปสู่ความเป็นสื่อนันทนาการ (recreation media) ซึ่งหมายถึงการฟื้นฟูและสร้างสรรค์ทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้รับสาร ให้ความรู้และความคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่มีความสุขและความเจริญก้าวหน้าปลอดภัยจากสังคม

ทฤษฎีตัวเอสเจ็ดตัวว่าด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

(Seven sigma of human needs Seven sigma of human needs Theory)

การพัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นมาจากแบบจำลองพีระมิดแสดงลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) และ นักจิตวิทยาคนสำคัญอีกหลายคน โดยเฉพาะทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) สร้างขึ้นเป็นแบบจำลองใหม่ในรูปของระลอกคลื่นแห่งความต้องการ ที่แสดงว่าความรักใคร่ (Sex-love) เป็นจุดเริ่มต้นของความต้องการอื่นๆ ที่ขยายวงออกมา เสมือนหนึ่งเม็ดพันธุ์ที่ถูกโยนลงไปในกระแสชีวิต ทำให้เกิดระลอกคลื่นออกมาเป็นวงๆ

วงแรกก็คือ ความต้องการความรักความใคร่ (Sex-love) เป็นความต้องการพื้นฐานแรกสุดตามธรรมชาติของการสืบทอดสายพันธุ์ของชีวิต สัตว์อื่นๆ อาจยังมีความใคร่หรือความต้องการทางเพศเป็นหลักแต่สัตว์มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมของความรัก (culture of love) ที่มีความงดงามลึกซึ้งและสร้างสรรค์จนบดบังพลังอำนาจทางเพศไว้เกือบจะโดยสิ้นเชิง แต่แทบทั้งนั้นความใคร่ก็ยังแทรกซ้อนผสมผสานอยู่กับความรักทุกประเภทอย่างไม่มีทางที่จะแยกให้บริสุทธิ์ได้ ไม่ว่าจะเป็ความรักระหว่างเพศ ความรักระหว่างมนุษย์ที่อยู่ร่วมครอบครัว องค์การหรือสังคมในทุกระดับ

ระลอกคลื่นที่สอง คือ ความต้องการอยู่รอด (Survival) ที่สืบเนื่องแต่ก็ทับซ้อนกันจนเกือบสนิทกับความต้องการความรักความใคร่ได้แก่ความต้องการอาหาร อากาศ และการขับถ่ายที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้

ระลอกคลื่นวงที่สาม คือ ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and security) ที่เริ่มต้นจากของชีวิตตนเองไปจนถึงครอบครัว องค์กร และประเทศ รวมทั้งอุปกรณ์การดำรงชีวิต อาทิ อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สินเงินทอง

ระลอกคลื่นวงที่สี่ คือ ความต้องการทางสังคม (Social need) ซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมระดับต่างๆ โดยมีความผูกพันทางใจ การพึ่งพาอาศัยกันและการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันเพื่อความสุขสูงสุดของแต่ละคน

ระลอกคลื่นที่ห้า คือ ความต้องการความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) ได้แก่ ความรู้สึกมั่นใจในศักยภาพของตนทางด้านกายภาพ สติปัญญา หรือทรัพย์สินสมบัติที่ควรจะทำให้สังคมยอมรับนับถือ

ระลอกคลื่นที่หกคือ ความต้องการที่จะแสดงผลงานของตนให้เป็นที่ปรากฏ (Self-actualization) เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งความสำเร็จในการทำงาน หรือ การผลิตสร้างสรรค์ต่างๆ

ระลอกคลื่นที่เจ็ด คือ ความต้องการความพึงพอใจในการรับรู้ทางประสาททั้งห้า (Sensory gratifications) หรือความต้องการเข้าถึงสุนทรียภาพแห่งชีวิต (Aesthetics of life) ได้แก่ การแสวงหาความพึงพอใจสูงสุดในภาพที่เห็น ในเสียงที่ได้ฟังได้ฟัง ในกลิ่นที่ได้รับหรือสูดดม ในรสชาติ ที่ได้ลิ้มกิน ในสัมผัสที่ได้รู้สึกทางผิวหนัง

ความต้องการทั้งเจ็ดมีอยู่ในผู้รับสารทุกคน แต่อาจจะมีมากบ้างน้อยบ้างตามปัจจัยเฉพาะของแต่ละบุคคล หรือปัจจัยรวมของสังคม ผู้สื่อสารควรเข้าใจและนำมาประยุกต์ใช้เป็นจุดจับใจหรือจุดแว่วอน (appeal) ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และสื่อที่ใช้ในแต่ละกรณี

ทฤษฎีแปดขั้นตอนของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ

(Eight steps of Integrated Organizational communication Theory)

การสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ คือ แนวคิดทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบการสื่อสารองค์กรที่บูรณาการสื่อสารทุกประเภทเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตขององค์กร (corporate life) และการดำเนินงานขององค์กร (corporate work) แนวคิดทฤษฎี คือ การใช้การสื่อสารหรือกระบวนการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnectedness) เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียว ของระบบองค์กร (corporate system) แนวทางปฏิบัติ คือ การจัดให้มีกระบวนการบริหารครบวงจรที่จะก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการบริหารครบวงจรดังกล่าว เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา (learning for development) ที่มีการวิจัย

เป็นแกนและองค์ประกอบ (core and coordinate) โดยเริ่มต้นจากการวิจัยสถาบันไปสู่การวิจัย เพื่อประเมินผล ทฤษฎีแปดขั้นตอนของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการประกอบด้วยดังนี้

1. Research on the SWOT and the image of the organization

การวิจัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ การเรียนรู้และประเมินตนเอง (self study and evaluation) ในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่ง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการแข่งขันเชิงธุรกิจทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

องค์กรต้องรู้จักจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรคปัญหา (threats) ของตนเองเพื่อพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขและลงมือปฏิบัติการอย่าง ทันเวลาทันเหตุการณ์ ทันสถานการณ์ สอดคล้องกับปณิธานของการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายและ วัตถุประสงค์

งานบริการและอาคารสถานที่ที่เป็นสภาพความจริงหรือภาพจริง (real image) ขององค์กร แต่ภาพลักษณ์ (image) ที่ปรากฏในการรับรู้ของพนักงานและประชาชนอาจแตกต่างจากสภาพความเป็นจริงหรือภาพจริง สืบเนื่องจากความบกพร่องของการสื่อสารภายนอกหรือข่าวสารเชิงบวกเชิงลบ ที่ปรากฏทางสื่อสารมวลชน

องค์กรจึงจำเป็นต้องวิจัยภาพลักษณ์ของตนเอง (self-image) จากความคิดเห็นทัศนคติและ พฤติกรรม ของประชากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องของ การสื่อสารและพัฒนาประชาสัมพันธ์ (public information) และงานประชาสัมพันธ์

งานประชาสัมพันธ์เป็นส่วนสำคัญของงานประชาสัมพันธ์ และงานประชาสัมพันธ์ก็เป็นส่วน สำคัญของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการสอดคล้องกับภาพจริง

2. Energizing the entire resources to enhance the best results of the enterprise

ทุกองค์กรย่อมมีทรัพยากรพื้นฐาน คือ คน อาคาร เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องมือ เครื่องจักร สำหรับการผลิตและเครื่องมือสื่อสารองค์กร ควรจะต้องรู้จักเพิ่มพูนพลังของทรัพยากร พื้นฐานให้สามารถผลิตและประสานงานทำงานเพื่อสร้างผลงานที่มีคุณภาพดีสำหรับองค์กร

ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญกว่าทรัพยากรทั้งหลาย เพราะสามารถพัฒนาเป็นตัวเร่ง ทวีคูณ (catalyst) และตัวเสริมแรง (fortifier) ของทรัพยากรอื่น และทรัพยากรทุกชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถพัฒนาเป็นสื่อบุคคลที่มีศักยภาพสูงในการสื่อสารทุกประเภทและทุกกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ตามทฤษฎีในกระบวนทัศน์ใหม่ ยังมีทรัพยากรใหม่ที่มีคุณค่าสูงและสามารถ นำมาใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างมาก ได้แก่สารสนเทศ (information) เวลา (time) สารเวลา (infotime) ทรัพยากรเหล่านี้เป็นปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนปัจจัยการผลิตอื่น และอาจแปลงเป็นทุน (capital) ได้ในตัวของมันเอง

3. Systemic structuring and restructuring the IAICI functions

การจัดและการปรับปรุงโครงสร้างอย่างเป็นระบบ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการดำเนินงาน ตามหลักการวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ ซึ่งหมายถึง

Incorporation	การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กร
Action	การส่งเสริมการทำงานให้ได้ผลเต็มที่
Information	การจัดหาและเก็บบันทึกข่าวสารให้ดีเป็นระบบ
Communication	การสื่อสารให้ครบทุกประเภทและกลุ่มเป้าหมาย
Interaction	การสร้างเครือข่ายปฏิสัมพันธ์

การสื่อสารประเภทต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการผสมผสานกันก็คือการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารมวลชน การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารการตลาด

ความเป็นระบบตามทฤษฎีเชิงระบบหลากหลาย หมายถึงความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวเพื่อทุกส่วนทุกคนจะได้ปฏิบัติงานร่วมกันหรือประสานกันโดยเล็งผลเลิศให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกระบวนการ IAICI

4. Planning, programming, projecting and budgeting the visionary goals

แผนกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ เป็นแผนที่จัดทำขึ้นภายใต้ต้นนโยบายของแผนแม่บท นำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายวิสัยทัศน์ของแผนแม่บท แต่แผนกลยุทธ์ก็ย่อมจะต้องประกอบด้วยแผนงาน (programs) โครงการ (projects) และงบประมาณ (budget) ในแต่ละเดือนแต่ละปี มีลักษณะเป็นรูปธรรมชัดเจนที่สามารถนำไปปฏิบัติการได้จริง ตลอดช่วงอายุของแผน แม้ว่าจะต้องมีการปรับแผนและเพิ่มแผนวิกฤตตามสถานการณ์ หรือปัญหาที่เปลี่ยนแปลง

5. Oneness-oriented operation based on collective policy and collaborative commitmen

ปรัชญาหลักของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ คือ การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กร บนพื้นฐานความแตกต่างของบุคลิกภาพทางด้านความรู้ ความคิดและทักษะของบุคลากร การปฏิบัติงานจึงจะต้องมุ่งสื่อสารเพื่อรวมใจของทุกคน ไปสู่จุดหมายเดียวกันจุดหมายนั้นจะต้องกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดและชัดเจนในนโยบาย และพันธกิจขององค์กร หลักสำคัญของความเป็นหนึ่งเดียวก็คือ การเคารพในความแตกต่าง ของแต่ละส่วนที่ประกอบขึ้นอย่างสำคัญในความเป็นหนึ่งเดียว

6. Networking the media and information technology both inside and outside the organization

เครือข่ายการสื่อสารองค์กรมีเพียงหนึ่งเดียว ประกอบด้วยสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่องค์กรสร้างขึ้น เพื่อโยงใยระบบการสื่อสารภายในกับระบบการสื่อสารของสังคมอินทราเน็ต

(intranet) เชื่อมโยงติดต่อกับอินเทอร์เน็ต (internet) รวมเป็นอินเทอร์เน็ต (onenet) ระบบการสื่อสารสาธารณะขององค์กรเชื่อมโยงติดต่อบนระบบการสื่อสารมวลชนขององค์กรจะกลายเป็นเพียงสถานีหนึ่งบนเครือข่ายเส้นทางด่วน สารสนเทศ (information superhighway network) ของสังคมทั้งหมด

7. Sustaining the human and all relations

มนุษย์สัมพันธ์เป็นสายใยที่มีคุณค่าของการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มและการสื่อสารมวลชนหน้าที่สำคัญของนักสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการจึงหมายถึงการสร้างสายใยมนุษย์สัมพันธ์ที่ยั่งยืนในการสื่อสารสัมพันธ์กับทุกเครือข่ายไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนสัมพันธ์ รัฐบาลสัมพันธ์ วิชาชีพสัมพันธ์ หรือ ชุมชนสัมพันธ์

8. Evaluating regularly for development and improvement

วงจรป้อนกลับ (feedback loop) ตามทฤษฎีไซเบอร์เนติกส์ ถือว่าเป็นวงจรปิดระหว่างการวิจัยองค์กรเพื่อการดำเนินงานและการวิจัย การป้อนกลับเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน การป้อนกลับหรือข้อมูลป้อนกลับก่อนการดำเนินงานเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ระบบเคลื่อนที่ตามกระบวนการ RESPONSE ส่วนการป้อนกลับที่ได้จากการประเมินผลหลังการดำเนินงานจะเปิดทางไปสู่การปรับปรุงแก้ไข พัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องและตอบสนองเชิงพลวัต (dynamic response) อย่างเหมาะสมต่อความต้องการของผู้บริโภคและผู้รับสาร

ทฤษฎีใหม่ส่วนผสมการตลาด

9 P(Nine P's of marketing mix theory)

แนวคิดของทฤษฎีนี้ เกิดจากการที่ผู้เขียนได้นำกลยุทธ์ด้านการตลาดมาประยุกต์ใช้ในทางนิเทศศาสตร์ โดยเริ่มต้นจากแนวคิดส่วนผสมการตลาด 4P's ของ Jerome E.McCarthy (สมศวกวียะ:2555) ได้แก่

1. Product หมายถึง ผลิตภัณฑ์ในรูปของสินค้าหรือบริการซึ่งจะต้องมีคุณภาพและแสดงคุณภาพนั้นให้ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ (package) หรือในการให้บริการ (servicing)
2. Price หมายถึง ราคาหรือค่าใช้จ่าย ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ
3. Place หมายถึง สถานที่วางจำหน่ายสินค้าที่มีความสะดวกและเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหรือตำแหน่งทำเลของการให้บริการที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้ากลุ่มใหม่ที่มีศักยภาพ (potential customer)
4. Promotion หมายถึง การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ รวมถึงการส่งเสริมการขาย (sales promotion) โดยเฉพาะความสะดวกในการซื้อหาหรือใช้บริการทั้งในด้านทำเลที่ตั้งและเวลาในการขายหรือให้บริการ รวมทั้งการให้รางวัลพิเศษด้วยการลดแลกแจกแถมหรืออื่นๆ ที่สามารถจูงใจหรือเร้าใจลูกค้าได้

ต่อมาสมควร กวีเย่นักสื่อสารมวลชนของประเทศไทย ได้นำเอาส่วนผสมการตลาดอีก 2 P's ของ Philip Kotler มาเพิ่มเติม

5. Politics หมายถึง กลยุทธ์ทางการเมืองที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมการตลาด โดยเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ยังมีปัญหาทางด้านกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย หรือ ปทัสถานสังคม (social norms) เช่น ยารักษาโรค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รถจักรยานยนต์ ผู้ผลิต หรือผู้ให้บริการต้องรู้จักให้กลยุทธ์ทางการเมือง โดยการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องจนสามารถโน้มน้าวใจผู้ออกกฎหมาย ผู้ใช้กฎหมาย หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในเชิงนโยบายให้เกิดความเข้าใจและยอมรับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ

6. Public opinion หมายถึง ประชาชนที่อาจจะสนับสนุนหรือยังไม่สนับสนุนสินค้าหรือบริการของเรา ผู้ส่งเสริมการตลาดจะต้องศึกษาวิจัยให้รู้แนวโน้มของความคิดเห็นกล่าว เพื่อที่จะสื่อสารหรือส่งเสริมให้ประชาชนเป็นไปในทางบวกเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของสินค้าหรือบริการ เป็นที่ยอมรับและเกิดความนิยมชมชอบทั้งในหมู่ลูกค้าประชาชนทั่วไป หรือเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการผลิตหรือการจำหน่าย

จากการศึกษาแนวคิดส่วนผสมการตลาดของ McCarthy และ Kotler สมควร กวีเยเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดในยุคบูรณาการศาสตร์และศิลป์ (integrated and unified sciences and arts) จึงได้เพิ่มส่วนผสมการตลาดอีก 3 P's คือ

7. People หมายถึง บุคคลในฐานะผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ส่งเสริม การตลาด ผู้ส่งเสริม การขาย พนักงานขายหรือพนักงานผู้ให้บริการที่จะต้องสื่อสารเฉพาะหน้าโดยตรงกับลูกค้า บุคคลเหล่านี้เป็นปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่สำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ และแสดงพฤติกรรมเชิงบวก ที่สนับสนุนการตลาดและการขายสินค้าหรือให้บริการ

บุคคลเป็นทั้งสื่อ (medium) และสาร (message) ที่มีประสิทธิภาพยิ่งในการส่งเสริมการตลาดในทุกกรณี

8. Period (ช่วงเวลา) ซึ่งหมายความรวมถึง timing (จังหวะเวลา) และ speed (ความเร็ว) โดยรวมก็คือเวลา (time) ซึ่งเป็นทั้งทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมการตลาดและการขาย ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาของการผลิต จังหวะเวลาของการโฆษณาและการวางจำหน่าย ความเร็วของการผลิตและการแพร่กระจายสินค้าความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉงของพนักงานขายหรือพนักงานบริการโดยเฉพาะความสะดวกในการซื้อหาทั้งในด้าน ทำเลที่ตั้งและเวลาในการขายหรือให้บริการ

9. Psychology หมายถึง ปัจจัยทางจิตวิทยา ที่จะต้องนำมาใช้ในการส่งเสริมการตลาดนับตั้งแต่งการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์แห่งความรับผิดชอบต่อสังคม (image of social responsibility) และความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (credibility and trustworthiness)

ของบุคคล องค์กรผลิต ผู้ขายและพนักงานขาย รวมทั้ง รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ และการให้บริการที่แสดงให้เห็นความทันสมัย และสุนทรียภาพที่ทำให้ผู้ซื้อหรือลูกค้าเกิดความรักและความภาคภูมิใจที่จะได้เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์หรือผู้ให้บริการ

ส่วนผสมการตลาด 9 P's สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการตลาดได้สำหรับทุกผลิตภัณฑ์และบริการ หากจะต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลให้รู้จุดขายและ SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค) สำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์หรือบริการ ก่อนที่จะสร้างเป็นกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด (marketing communication strategy) ที่เหมาะสมในด้านความเข้มข้น ความรวดเร็ว และลำดับก่อนหลัง

ทฤษฎีสิบกลุ่มประเภททางสังคมของผู้รับสารเป้าหมาย

(Ten social categories of the target audience Theory)

โดยรวม ลักษณะนิสัย เจตคติ ความต้องการและพฤติกรรมของบุคคล อาจรู้ได้จากกลุ่มประเภททางสังคมของประชากร นอกเหนือไปจากความต้องการพื้นฐานในฐานะที่เป็นมนุษย์

ก่อนที่จะสื่อสาร เราจึงต้องรู้จักกลุ่มประเภททางสังคมของประชากรเป้าหมาย เพื่อจะได้ปรับปรุงแบบ วิธีการ สื่อและสารให้เหมาะสม ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการสื่อสารให้คุ้มต้นทุน (cost-effectiveness and efficiency)

กลุ่มประเภททางสังคม ซึ่งบ่งชี้ลักษณะทางประชากรศาสตร์ (demographic characteristics) อาจแบ่งได้เป็น 10 กลุ่ม คือ

1. เพศ (Sex)
2. อาชีพ (Occupation)
3. วัฒนธรรม (Culture)
4. รายได้ (Income)
5. อายุ (Age)
6. ภูมิลำเนา (Locality)
7. สถานภาพการสมรส (Marital status)
8. ระดับการศึกษา (Education level)
9. สถานภาพทางสังคม (Social status)
10. ความสำเร็จอันเป็นที่ยอมรับ) Success recognition

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หรือ ที่อาจเรียกว่า SOCIAL MESS (ความปะปนคละเคล้าทางสังคม) เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สื่อมวลชน นักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ และนักสื่อสารการตลาด จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ นับตั้งแต่ก่อนการผลิตสื่อหรือสื่อสาร ระหว่างการสื่อสารไปจนถึงการ

วิเคราะห์ผลหลังการสื่อสาร (from pre-to-post communication) จัดว่าเป็นตัวแปร (variables) ที่สำคัญของประสิทธิผล

ทฤษฎีหลัก 11 ประการของการสื่อสารองค์กร

(Eleven principles of corporate communication Theory)

การสื่อสารนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งแห่งความสำเร็จขององค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพราะการสื่อสารจะช่วยสร้างความรักความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียว(สมควร กวีระ: 2555) ขององค์กร เพิ่มพูนคุณภาพทางปัญญา ความรู้และทักษะ หรือพัฒนาสมรรถนะ (capacity) ผลผลิตภาพ (productivity) ประสิทธิภาพขององค์กร สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและรับผิดชอบต่อสังคม สร้างแบรนด์และสื่อสารแบรนด์อันจะนำไปสู่ความนิยมและยอมรับจากผู้ซื้อ ผู้ใช้บริการ องค์กร หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบาย การสื่อสารองค์กรที่จะมีสัมฤทธิ์ผลสูงสุดต้องยึดหลัก 11 ประการ ที่สามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้ในยุคสื่อสารโลกาภิวัตน์ (global communication age) ประกอบด้วย 1.ทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว (The Oneness theory) 2. ทฤษฎีหลักการสื่อสารสองทาง (The principle of two-way communication theory) 3. ทฤษฎีตารางสามชั้นสามแนวของการสื่อสารเชิงบวก (Triple matrix of positive communication theory) 4. ทฤษฎีสารเวลา (Four kinds of Infotimes theory) 5. ทฤษฎีหลักห้าประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต (Journalism The five principles of the future Journalism theory) 6. ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทั้งหกของสื่อมวลชนที่มีคุณค่า (Six functions for worthwhile mass communications theory) 7.ทฤษฎีตัวเอสเจ็ดตัวว่าด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Seven sigma of human needs Seven sigma of human needs theory) 8. ทฤษฎีแปดขั้นตอนของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ (Eigh steps of Integrated Organizational communication theory) 9. ทฤษฎีใหม่ส่วนผสมการตลาด 9 P (Nine P's of marketing mix theory) 10.ทฤษฎีสิบกลุ่มประเภททางสังคมของผู้รับสารเป้าหมาย (Ten social categories of the target audience theory) และ11. ทฤษฎีหลัก 11 ประการของการสื่อสารองค์กร (Eleven principles of corporate communication theory)

2.2 อัตลักษณ์ทั่วไปของพรรณไม้รักในพื้นที่ประเทศไทย

พรรณไม้รักหรือ รัก ชื่อสามัญ Crown flower, Giant Indian Milkweed (นิจศิริ เรื่องรังษี และคณะ:258), Giant Milkweed, Tembega (สำนักงานข้อมูลสมุนไพร:2557)จะเห็นได้ว่าชื่อสามัญ จะเรียกกันตามลักษณะของดอกที่คล้ายมังกู หรือลักษณะของน้ำยางสีขาวที่คล้ายน้ำมัน และยังคง อีกว่าเป็นพืชที่มาจากอินเดีย (เดชา ศิริภัทร:2557)รัก ชื่อวิทยาศาสตร์ *Calotropis gigantea* (L.) Dryander ex W.T.Aiton หรือ *Calotropis gigantea* (Linn.) R.Br.ex Ait.) จัดอยู่ใน วงศ์ ASCLEPODACEAE รัก มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า รักขาว รักเขา รักซ้อน (เพชรบูรณ์), ปอเถื่อน ป่านเถื่อน (ภาคเหนือ), รัก รักดอก รักดอกขาว รักดอกม่วง (ภาคกลาง), รักร้อยมาลัย, รักแดง เป็นต้น เชื่อกันว่าถิ่นกำเนิดของต้นรักดั้งเดิมคือประเทศอินเดีย หรืออาจรวมถึงพื้นที่บางส่วนของจีน ทิเบต และอิหร่านด้วย แต่ต้นรักที่พบในเมืองไทยนั้นคงมาจากประเทศอินเดีย เพราะคนไทยเรียกชื่อต้นรัก คล้ายกับอินเดียมาก ซึ่งในอินเดียจะเรียกว่า “อรั๊ก” (อะรัก มีความหมายว่า ไม่รัก) คนไทยคงฟังไม่ ถนัดจึงเรียกว่า “รัก” แทน ทำให้ความหมายกลายเป็นตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง และถูกนำมาใช้ใน พิธีกรรมต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งยังถือเป็นไม้มงคลที่คนไทยแทบทุกคนเคยเกี่ยวข้องด้วย (ไม่ทางตรงก็ ทางอ้อม ลักษณะของต้นรัก จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กหรือเป็นไม้พุ่มขนาดกลาง มีความสูงของต้น ประมาณ 1-3 เมตร ลำต้นมีเนื้อไม้ แตกกิ่งก้านมากที่โคนต้น และจะแตกกิ่งก้านสาขาแผ่ออกทางต้น ข้างพอ ๆ กับส่วนสูงของลำต้น เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทาคล้ายขี้เถ้า แตกเป็นร่องตามยาว กิ่งจะไม่มีเนื้อไม้ ตามกิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนละเอียดสีขาวปกคลุมอยู่หนาแน่น และทุกส่วนของต้น มียางสีขาวข้น ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการปักชำ ต้นรักเป็นพืชที่ทนทานต่อ สภาพแวดล้อมได้ดี โดยเฉพาะในสภาพดินที่ไม่สมบูรณ์และมีความแห้งแล้ง เราจึงมักพบต้นรักขึ้นได้เองตามธรรมชาติทั่วไป ตามที่รกร้าง บริเวณข้างถนน ริมถนน ริมทางรถไฟ ริมคลอง และตามหมู่บ้าน โดยมีเขตการกระจายพันธุ์ตั้งแต่อินเดียไปจนถึงพม่า ไทย จีน คาบสมุทรมลายู ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และนิวกินีและ ไบรัก ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบมนหรือเว้าเล็กน้อย ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 4-5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 8-30 เซนติเมตร แผ่นใบหนาอวบน้ำ หลังใบและท้องใบมีขนสีขาวปก คลุม เมื่อกระทบแสงจะสะท้อนเป็นสีเหลืองนวล ใบไม่มีก้านใบ หรือมีก้านใบสั้น อีกทั้ง ดอกรัก ออก ดอกเป็นช่อแบบซี่ร่ม โดยจะออกตามซอกใบใกล้ส่วนยอดหรือตามปลายกิ่ง แต่ละช่อมีดอกย่อย จำนวนมาก ก้านช่อดอกยาวประมาณ 6-10 เซนติเมตร ส่วนก้านดอกย่อยยาวประมาณ 2.5-4 เซนติเมตรดอกเป็นสีขาว สีม่วง หรือสีม่วงแดง (สีขาวอมม่วงก็มี) มีกลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอกผิว เกี้ยง แต่ละกลีบเป็นรูปรีถึงรูปใบหอก ปลายแหลมหรืออาจบิด กว้างประมาณ 0.5-0.8 เซนติเมตร และยาวประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ส่วนโคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน หลอดกลีบดอกสั้น และมีรังค์ ลักษณะเป็นรูปมงกุฏขนาดใหญ่อยู่ตรงกลางดอก มี 5 แฉก อวบน้ำ เชื่อมติดกัน (นิยมนำมาแยกใช้

ร้อยเป็นพวงมาลัย) สั้นกว่าเส้าเกสรเพศผู้ ปลายมน มีติ่งมนทางด้านข้าง ฐานเป็นเตี้ย และอับเรณูมีเยื่อบางหุ้ม ส่วนกลีบเลี้ยงดอกมี 5 กลีบ ลักษณะของกลีบเป็นรูปไข่กลับ ปลายแหลม กว้างประมาณ 2-3 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 4-6 มิลลิเมตร และมีขนนุ่มปกคลุม สามารถออกดอกและติดผลได้ตลอดปี แต่จะออกมากในช่วงฤดูร้อน (หมอยาพื้นบ้านของไทยจะเรียกต้นรักที่มีดอกสีม่วงว่า “ต้นจูดงค์”) สุดท่าย ผลรัก ออกผลเป็นฝักติดกันเป็นคู่ ๆ ลักษณะของฝักเป็นรูปรีโค้ง ปลายฝักแหลมงอ มีขนาดกว้างประมาณ 2.58-4 เซนติเมตร และยาวประมาณ 7-10 เซนติเมตร ผิวเป็นคลื่น ผิวฝักมีนวลสีขาวเหนียวมือ ฝักอ่อนเปลือกสีขาว เมื่อแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแลแตกออก ภายในฝักมีเมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก ลักษณะของเมล็ดแบนเป็นสีน้ำตาล ยาวประมาณ 5-7 มิลลิเมตร และมีขนสีขาวติดอยู่เป็นกระจุกที่ปลายของเมล็ด ยาว 2.5-4 เซนติเมตร และสามารถปลิวไปตามลมได้ไกล

2.3 ทฤษฎีการสื่อสารสภาวะวิกฤต (Crisis Communication Theory)

ความหมาย, ประเภทของการสื่อสารสภาวะวิกฤต

วิกฤตมนุษย์ (Human-face Crises)

ปฏิวิกฤต (Anticrisis)

วิธีการบริหารงานสื่อสารมวลชนในภาวะวิกฤต

ความหมาย, ประเภทของการสื่อสารสภาวะวิกฤต

คำว่า “วิกฤต” ย่อมาจาก ภาวะวิกฤต วิกฤตการณ์ หรือสถานการณ์ วิกฤต ซึ่งบางครั้งก็ใช้กันว่าวิกฤตกาล เพราะต้องการเน้นช่วงเวลา หรือยุคสมัยที่เกิดวิกฤต ทั้งนี้คำว่า วิกฤตอาจเขียนว่า วิกฤตก็ได้เพราะมีความหมายเดียวกันแต่ส่วนมากนิยมใช้คำว่าวิกฤตเพราะกระตัดรัดกว่าและมีความหมายเดียวกัน (สมควร กวียะ:2552)

ตามแนวความคิดเชิงองค์รวมและทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว(Oneness Theory) วิกฤตคือ ภาวะหรือเวลาก่อนหรือระหว่างการเกิดเหตุการณ์ สถานการณ์หรือความเปลี่ยนแปลง(Change) ที่มีผลสำคัญ(Significant Effect) ต่อความเป็นหนึ่งเดียวของสสาร ชีวิต องค์กรหรือสังคม

ตามทฤษฎีความโกลาหล(Chaos Thaos) วิกฤตคือ ภาวะไม่หยุดนิ่งของการแตกแยกจากความเป็นหนึ่งเดียวที่กระจายออกเป็นสองแฉ่ง (Bifurcation) เช่น Bi สอง + Furcation การแตกแยกเป็นซี่เหมือนข้อมหรือ fork เป็นการแตกแยกต่อเนื่องกันไปคล้ายๆเส้นใยและกิ่งก้านสาขาของพืชหรือปะการัง

วิกฤตมิใช่เรื่องแปลกประหลาดพิสดาร แต่เป็นกฎธรรมดาของสรรพสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวไม่หยุดยั้ง จากเก่าสู่ใหม่ จากใหม่สู่ใหม่กว่า เป็นวงจรการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีวันถอยหลังใน

กระแสน้ำของกาลเวลา เหมือนหนึ่งลูกศรที่พุ่งไปข้างหน้า(Arrow of Time)ทำให้เกิดเวลาอุณหพลวัต (Thermodynamic Time)และเวลาจักรวาลวิทยา (Cosmological Time)

ในปรัชญาการบริหารยุคปัจจุบัน จึงนิยมนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ขององค์กรในการสื่อสารให้บุคคลากรเกิดความเชื่อมั่นว่า (1.)วิกฤต คือโอกาส (2.) วิกฤต คือพลัง (3.)วิกฤต คือความก้าวหน้า (4.) วิกฤตคือ ชีวิต ความมีชีวิต และสุดท้าย (5.) วิกฤตคือ การเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า

ประเภทของวิกฤต

ตามทฤษฎีสาร อาจจำแนกวิกฤตได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ(สมควร กวียะ:2552)

1. วิกฤตความเป็นหนึ่งเดียวของสสาร (Oneness Crisis of Matter)
2. วิกฤตความเป็นหนึ่งเดียวของชีวิต (Oneness Crisis of Life)
3. วิกฤตความเป็นหนึ่งเดียวของจิต (Oneness Crisis of Matter)
4. วิกฤตความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กรหรือสังคม(Oneness Crisis of Corporate of Society)
5. วิกฤตความเป็นหนึ่งเดียวของเวลา (Crisis of Time)

วิกฤตมนุษย์ (Human-face Crises)

วิกฤตที่น่ากลัวที่สุด อันตรายที่สุด และน่าสมเพชเวทนาที่สุดก็คือ วิกฤตที่มนุษย์เป็นทั้งผู้ก่อและผู้รับกรรม ซึ่งระดับความรุนแรงได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 มาถึงต้นศตวรรษที่ 21 ปรากฏให้เห็นชัดตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 วิกฤตเศรษฐกิจ1929 สงครามโลกครั้งที่ 2 มาจนถึงสงครามก่อการร้ายทั้งโดยเปิดเผยและซ่อนเร้นแอบแฝง และวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี 2009 กลายเป็นวิกฤตเบ็ดเสร็จที่สลับซับซ้อนจนแยกแยะได้ยากกว่าเป็นวิกฤตทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือระบบนิเวศ ยังไม่มีวิธีการป้องกันและแก้ไขที่มีประสิทธิภาพและดูเหมือนว่าผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่ก็ยังไม่ตระหนักรู้ หรือตระหนักรู้แต่ไม่สนใจและเข้าใจและไม่ได้ร่วมกันใช้ความพยายามอย่างเต็มที่และเป็นระบบ มีหน้าซ้ำบางคน ในบางเวลา หรือในบางสถานการณ์ที่ก็ยังเป็นเจตนาที่จะก่อหรือร่วมก่อวิกฤตเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง พฤติกรรมที่ก่อเกิดหรือสนับสนุนต่างๆ เหล่านี้ สร้างความเสื่อมโทรมให้กับอารยธรรมของมนุษย์ ทำให้โลกทั้งโลกกลายเป็นเวทีโศกนาฏกรรมของมนุษยชาติ(Human Tragedy) เพราะลูกกลมและไหลลึกลงไปเกาะกินรากของระบบการอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของมนุษย์โลก

ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นมนุษย์เพื่อประมาณไม่เกินล้านปี มนุษย์ได้ใช้สมอง มือ เครื่องมือ และรวมกลุ่ม สู้กับวิกฤตธรรมชาติ สร้างความรู้สู้วิกฤตโรคระบาด ประดิษฐ์เทคโนโลยีสู้กับวิกฤตเวลา ประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ

แต่ในปัจจุบัน วิกฤตที่มนุษย์เป็นผู้ก่อมีขนาดใหญ่โตขึ้นในทุกมิติความกว้าง ความยาว ความลึก และเวลาจนเกินกว่าที่ผู้ใดจะป้องกันแก้ไขได้

ประเภทของวิกฤตที่มนุษย์เป็นผู้ก่อ รวมทั้งสาเหตุและผลกระทบได้ดังนี้

1. วิกฤตบุคคล (Person's Crisis) ได้แก่ ความเครียดรุนแรง ความพยายามที่จะฆ่าตัวตาย การทำร้ายคนรักหรือลูกเมียอย่างรุนแรง การตกอยู่ในภาวะชอกช้ำหรือคลุ้มคลั่งเพราะฤทธิ์ยาเสพติด หรือโกรธแค้นผู้อื่นหรือสูญเสียทรัพย์สินสิ้นเนื้อประดาตัว ภาวะกักตักลุ่มและทุกข์ทรมานใจ เพราะคนที่รักเจ็บป่วยถึงขั้นโคม่าหรือถูกข่มขืน

วิกฤตบุคคลแม้บางครั้งจะเกิดขึ้นเพราะตนเองเช่นในกรณียาเสพติดหรือยึดติดลุ่มหลงอยู่ในความเชื่อหรือผลประโยชน์ของตนเองมากเกินไป แต่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะการกระทำของบุคคลอื่นหรือวิกฤตการเมืองเศรษฐกิจของสังคมที่มักตามติดมาด้วยการเสนอข่าวร้ายอารมณ์ความรู้สึกอย่างรุนแรงของสื่อมวลชน (Media Hyper Sensationalism)

2. วิกฤตบุคลิกภาพ (Personality Crisis) หมายถึง จุดเปลี่ยนในระหว่างกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพ บางครั้งเป็นช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจ เลือกแนวคิดแนวทางของชีวิต เช่นกรณีของการหย่าร้าง บางครั้งเป็นช่วงเวลาที่ต้องต่อสู้กับความรู้สึกอับอายที่ถูกลงโทษ หรือประณามโดยสังคมทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง บางทีก็ถือเป็นช่วงเวลาที่ต้องต่อสู้ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ก่อนหรือหลังการกระทำผิดร้ายแรง

3. วิกฤตสังคม (Social Crisis) ได้แก่ วิกฤตการเมือง วิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตสังคมเมือง วิกฤตสงครามการก่อการร้ายหรือสถานการณ์อันตราย วิกฤตวัฒนธรรม(ความเชื่อ ศรัทธา ค่านิยม) วิกฤตระบบสังคม(กฎหมาย จริยธรรม คุณธรรม) วิกฤตสื่อมวลชน (บทบาทหน้าที่ เสรีภาพ อิสรภาพ)

3.1 วิกฤตการเมือง หมายถึง ความขัดแย้งรุนแรงที่หาทางออกไม่ได้ ระหว่างระบอบลัทธิพรรค อำนาจ หรือผลประโยชน์ทางการเมือง มักเกิดจากการมุ่งเอาชนะกันเพื่ออุดมการณ์หรือผลประโยชน์ของตน

ในวิกฤตทางการเมือง มักมีการอ้างอำนาจของประชาชนในการปกครองประเทศหรือลัทธิประชาธิปไตย ทำให้เกิดอาการเสแสร้งดัดจริต ทั้งในด้านการสื่อสารและพฤติกรรม มีการชูระบอบประชาธิปไตยอย่างชนิดไม่ลืมหูลืมตา ประเทศ”เสรีประชาธิปไตย” ก็ชูประชาธิปไตย ประเทศสังคมนิยม ก็ชูประชาธิปไตย พรรคการเมืองส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศก็ชูประชาธิปไตย โดยมีนัยว่าพลเมืองทุกคนเท่าเทียมกัน และทุกคนก็มุ่งหวังที่จะเลือกคนที่เสียสละมาทำงานเพื่อส่วนรวม ทั้งๆที่ในความเป็นจริง หาได้เป็นเช่นนั้น

3.2 วิกฤตเศรษฐกิจ เป็นวิกฤตที่เกี่ยวกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ การทำงานและการหารายได้ของประชาชน อาทิ วิกฤตชนบทที่ก่อเกิดความยากจน เพราะผลผลิตตกต่ำหรือราคาตก ทำให้ต้องละทิ้งชนบทเข้าสู่เมือง วิกฤตทางการเงินที่มาจากความล้มเหลวของระบบทุนภาคเอกชนนำไปสู่ภาวะถดถอย(Recession) และการตกต่ำ (Depression) ก่อเกิดวงจรอุบาทว์ทางเศรษฐกิจ

คนว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก กำลังซื้อลดลง การลงทุนเพื่อการผลิตหดตัวลง คนว่างงานเพิ่มขึ้นจำนวนมากขึ้น เป็นวงจรที่ไม่รู้จักสิ้นสุด

3.3 วิฤตสังคมนเมือง การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมทางอุตสาหกรรมทำให้เกิดเมืองขนาดใหญ่ที่ประชากรหลายล้านคน เมืองส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาพลังงาน ปัญหามลภาวะในน้ำ ในอากาศ และในอาหาร ปัญหาความยากจน และความเลื่อมล้ำทางฐานะรายได้ ส่วนหนึ่งมาจากความไร้ประสิทธิภาพของระบบผู้นำ แต่อีกส่วนหนึ่งก็มาจากประชากรที่ต่างก็ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม

3.4 วิฤตสงคราม การก่อการร้ายหรือสถานการณ์อันตราย ช่วงเวลาเพียงร้อยปี ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 เกิดศึกสงครามน้อยใหญ่มากมายหลายครั้ง และมีคนตายหลายสิบล้านคน นอกเหนือจากที่มีการก่อการร้ายและสถานการณ์อันตราย ที่ก่อเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ สาเหตุสำคัญของศึกสงคราม การก่อการร้ายและสถานการณ์อันตรายในโลก ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ที่ไม่สามารถตกลงหรือยินยอมด้วยสันติวิธี ความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น

3.5 วิฤตระบบสังคม หมายถึง สภาวะเสื่อมโทรมที่หมิ่นเหม่ต่อการแตกสลายของระบบสังคม ความเป็นหนึ่งเดียวร้าวฉาน จนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ และความอยู่รอดปลอดภัยของประชาชน กลไกควบคุมระบบไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะป็นกฎหมาย จริยธรรมหรือระบบคุณธรรม

3.6 วิฤตวัฒนธรรมและอารยธรรม นับเป็นเวลาหลายพันปีที่มนุษย์ในท้องถิ่นต่างๆ ของโลกที่กระจัดกระจายในหลายทวีปและไม่สามารถติดต่อสื่อสารได้ ต่างก็เริ่มสร้างระบบการรับรู้ระบบความเชื่อ แบบแผนพฤติกรรมดำรงชีวิต และเทคโนโลยีที่แตกต่างกันออกไป ก่อเกิดวัฒนธรรมหลากหลายที่ได้วิวัฒนาการเป็นระบบมหภาคของอารยธรรมในภูมิภาคใหญ่ๆของโลก อาทิ อารยธรรมตะวันตก ตะวันออก ตะวันออกกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4. วิฤตพิภพ (Earth Crisis) วิฤตพิภพเป็นวิฤตโลกอีกอย่างหนึ่งที่ก่อเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงโดยน้ำมีมนุษย์ในทุกเวลาและทุกนาที่ที่ผ่านมา ผลกระทบนั้นมิได้มีต่อชีวิตของมนุษย์แต่ละคนเท่านั้น หากยังมีต่อชีวิตสังคม ชีวิตของประเทศและโดยเฉพาะชีวิตของโลกตามทฤษฎีเกยาของ เจมส์ เลิฟ ล็อก (James Lovelock)

5. วิฤตเสื่อมมวลชน วิฤตธรรมชาติดและโดยเฉพาะวิฤตที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้นอาจป้องกันหรือแก้ไขได้โดยอาศัยเสื่อมมวลชน ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของปัจเจกชนและมวลชน แต่เสื่อมมวลชนส่วนใหญ่ในโลกและโดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนากลับกลายเป็นผู้สร้างเสริมหรือสนับสนุนวิฤตเสียเอง ไม่ว่าจะเป็นวิฤตการเมือง วิฤตสังคมน วิฤตวัฒนธรรม วิฤตโลกหรือวิฤตพิภพ

9.2.3 ปฏิวิวิกฤต (Anticrisis)

ปฏิวิวิกฤต คือ การต้านหรือพลิกผันวิกฤต คือ ป้องกันมิให้เกิดภาวะวิกฤต พลิกผันภาวะวิกฤตให้เป็นพลัง ให้เป็นโอกาสและเป็นพรสวรรค์หรือพรธรรมชาติ รวมถึงการแก้ไขปัญหาหรือลดความรุนแรงของปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นแล้ว

วิกฤตในบุคคล อาจป้องกันได้โดยการยกระดับบุคคล(Upgrading the individual) ด้วยการศึกษและการสื่อสารและอาจแก้ไขได้ด้วยการปฏิบัติทางจิตวิทยาหรือจิตบำบัด (Psychotherapy)

วิกฤตบุคลิกภาพอาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยคำสอนหรือการปฏิบัติทางศาสนา

วิกฤตการเมือง ก็อาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการศึกษา การสื่อสารมวลชนและการบูรณาการผสมผสานแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมือง

วิกฤตเศรษฐกิจ อาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ระบบการเงินการคลัง และพัฒนาวิชาการเศรษฐศาสตร์ใหม่ หรือเศรษฐศาสตร์นวัตกรรม

วิกฤตสงคราม อาจป้องกันและแก้ไขได้โดยพัฒนาระบบการสื่อสารการเมืองระหว่างประเทศ ระบบทูต และสร้างจิตสำนึกความเป็นหนึ่งเดียวของโลกและมนุษยชาติ

วิกฤตวัฒนธรรม อาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาระบบการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และระหว่างลัทธิศาสนา

วิกฤตรบบสังคม อาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการปฏิรูประบบกฎหมาย ระบบจริยธรรม และคุณธรรม

วิกฤตสื่อมวลชน อาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสร้างผลดีเลิศของการปฏิบัติงานเพื่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ชาติ

โดยสรุปทุกวิกฤตสามารถมีปฏิวิวิกฤตหรือพูดง่าย ๆ ว่าทุกวิกฤตสามารถป้องกันและแก้ไขได้ ถ้าเรารู้ปัจจัยอิทธิพล(Influencing Factors) และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานที่ เวลา ประเภทและกรณีของวิกฤตและอาจป้องกันและแก้ไขได้ด้วยการศึกษา และการสื่อสารมวลชน เป็นต้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

ภายหลังจากที่ประเทศไทยเปิดรับความเปลี่ยนแปลงจากอารยธรรมตะวันตกและได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกเมื่อปี 2504 การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวได้มีมาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ทุกปีได้สร้างปัญหาสังคมที่สะสมมาถึงขั้นวิกฤติอยู่หลายระดับ และวิกฤติที่เป็นผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างรุนแรงก็คือวิกฤติเศรษฐกิจสังคมในปี 2540 ซึ่งทำให้สังคมไทยต้องกลับมาทบทวนวิถีแห่งการพัฒนาประเทศและในช่วงนี้เองที่ได้มีนักคิดของสังคมไทยได้พยายามนำเสนอทิศทางการพัฒนาประเทศในอีกมิติหนึ่ง จนทำให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ ได้มีการระบุดึงการสร้างสรรค์สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเน้นให้เปิดโอกาสในการคิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสั่งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในบริบทของเกษตรและอาหาร พลังงาน สังคมสูงอายุ เมืองอัจฉริยะ น้ำ ภูมิอากาศ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผลของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาโดยเน้นให้เป็นเมืองสมัยใหม่ทางเกษตรและอาหาร พลังงาน สังคมสูงอายุ เมืองอัจฉริยะ น้ำ ภูมิอากาศ ถ้ามองในด้านของความคิดและความรู้แล้ว รัฐบาลไม่ค่อยให้ความสำคัญในภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือความดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นการนำเอาความรู้จากต่างประเทศเข้ามาเป็นสูตรสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นในสังคมไทย หรือจะพูดอีกลักษณะหนึ่งคือไม่ได้คำนึงถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านที่เรียกว่า Local Wisdom กล่าวได้ว่า เป็นการทอดทิ้งภูมิปัญญาชาวบ้านไปเลย ซึ่งในสังคมหรือชุมชนใดก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นและดำรงอยู่มานาน จักต้องมีภูมิปัญญาของท้องถิ่น ไม่เช่นนั้นก็อยู่ไม่ได้ ภูมิปัญญานี้มีลักษณะเป็นกระบวนการที่สะสมเป็นระยะเวลายาวนานว่าทำอย่างไรประชาชนจึงมีชีวิตอยู่ได้โดยสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาตินั้น แต่ละท้องถิ่น แต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ประสบการณ์และความรู้ด้านต่างๆ จะเชื่อมโยงกันไปหมด ไม่ได้แยกออกเป็นวิชาๆ ตามที่ร่ำเรียนกัน ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่ การใช้จ่าย การศึกษาและวัฒนธรรมมันผสมผสานกลมกลืนและเชื่อมโยงกัน ดังนั้น การรื้อฟื้นภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้นมาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น จึงน่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างหนึ่ง (พิทยา ว่องกุล:2533)

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เสรี พงศ์พิศ (2529) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdoms) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdoms) ว่าเป็นพื้นเพรากฐานความรู้ของชาวบ้าน เป็นความรู้ที่ได้มาจากการดำเนินชีวิตและสามารถเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพ นอกจากนี้เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มคนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้มีพัฒนาการสืบสานมา ดังนั้น การทวนกลับไปสู่ภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ งานสร้างสรรค์ทุกอย่างที่มนุษย์สั่งสมมีการปฏิบัติและสืบทอดต่อกันมาเป็นมรดกของกลุ่มคน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับเจตน์จำนงของกลุ่มคนจนกลายเป็นวัฒนธรรม (ภูมิปัญญาชาวบ้าน : รากเหง้าที่กำลังจะขาดหายจากสังคมไร้ราก:2540) เช่นเดียวกับที่เสรี พงศ์พิศ ได้กล่าวถึง ภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมอันมีเอกลักษณ์องค์รวมนั้น แสดงออกถึงการเกื้อกูลระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ นอกจากนี้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ยังหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างสมสมัย (อัจฉรา สโรบล: 2549)

จากความหมายของภูมิปัญญา อาจสรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง การที่คนใช้ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนตามที่บรรพบุรุษแต่ละรุ่นได้สั่งสมมาและใช้ไป การดำรงชีวิตบริบทที่เป็นไป มีการพัฒนาและถ่ายทอดแก่คนรุ่นหลัง มีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ในแต่ละพื้นที่ เป็นสิ่งบ่งบอกถึงภูมิปัญญาที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้นมาด้วยตนเอง นำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างเกิดประโยชน์ได้ผลดี มีการยอมรับกันทั้งในกลุ่มคนและขยายกว้างออกไป ทำให้เกิดการคิดค้นเพิ่มเติม พลิกแพลงให้เหมาะสมแก่การใช้งานของแต่ละชุมชน หรือกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้านเกิดจากความรู้ ความคิดประสบการณ์ในการดัดแปลงธรรมชาติหรือการดำเนินชีวิตเมื่อมีการยอมรับ มีการปฏิบัติในคนหมู่มากและสืบทอดกันมายาวนานออกไป ก็กลายเป็นวัฒนธรรมและพัฒนาเป็นอารยธรรมในที่สุด นอกจากนี้ภูมิปัญญาชาวบ้านยังเป็นความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และงานสร้างสรรค์ทุกอย่างที่มนุษย์สั่งสม ถ่ายทอดกันมาเป็นมรดกตกทอดของกลุ่มคน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับเจตน์จำนงของกลุ่มคน (ภูมิปัญญาชาวบ้าน : รากเหง้าที่กำลังจะขาดหายจากสังคมไร้ราก:2540) และที่สำคัญภูมิปัญญาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ในสังคม เป็นสิ่งที่มีการสืบทอดระหว่างคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมโยงในประวัติความเป็นมาของเผ่าชนซึ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์และความเป็นไปภายในกลุ่มคนโดยคนในวง

นอกไม่ต้องเข้าไปครอบงำมากนัก ภูมิปัญญายังเป็นสิ่งสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้เกิดขึ้นในสังคมชาวบ้าน ทำให้อยู่ร่วมกันได้โดยไม่แตกสลาย

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เนื่องจากภูมิปัญญาได้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่ร่วมกันในสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่ร่วมกันในสังคม ชุมชนและสิ่งเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถสัมผัสได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้การผสมผสานกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทำให้มีการดำเนินชีวิตที่มีความเป็นเอกภาพได้ ดังนั้น ประเวศ วะสี และปรกรณ์ จริงสูงเนิน (อ้างถึงใน ศรีพรรณ สิทธิพงศ์ และคณะ:2542) จึงได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ความจำเพาะกับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ชัดเจนอยู่ในตัวตามชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอก แต่อาจเอาไปใช้ในท้องถิ่นอื่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือไม่ดี

2. มีความเชื่อมโยงเป็นบูรณาการสูงโดยที่ชีวิตสังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง ที่มีความเป็นบูรณาการ ทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ดังเช่นเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ พระภูมิเจ้าที่ รุกขเทวดา ที่ตัวอย่างของการนำเอาธรรมชาติมาเป็นนามธรรมที่สื่อไปถึงส่วนลึกของจิตใจที่เชื่อมโยงไปสู่อัตประโยชน์ โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ให้คนเคารพธรรมชาติ คนเราถ้าเคารพอะไรย่อมไม่ทำลายสิ่งนั้น การรู้อะไรถ้าสัมผัสได้เพียงวัตถุธรรมแต่ไปไม่ถึงนามธรรมย่อมสัมผัสได้เพียงตื้นๆ หยาบๆ เป็นส่วนเป็นเลี้ยว ขาดสัมผัสทางใจที่ลึกซึ้ง และการมุ่งอัตประโยชน์ เช่นว่า ดินก็ดี แม่น้ำก็ดี ข้าวก็ดี ต้นไม้ก็ดี เป็นแค่วัตถุซึ่งมีส่วนประกอบอย่างนี้ๆ ตามหลักวิทยาศาสตร์ ไม่มีความเคารพจะทำอะไรกับสิ่งเหล่านี้ได้ ความคิดและทำที่อย่างนี้ จึงนำไปสู่การทำลายสูง

3. มีความเคารพผู้อาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์จึงมีความเคารพผู้อาวุโส เพราะผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่า จะเห็นได้ว่าเราให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาอย่างไร

4. ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยเป็นความรู้ที่ซ้จัดความรู้สึกเห็นแก่ตัว หรือตัวใครตัวมัน แล้วก่อให้เกิดความรู้สึกที่จะยึดเหนี่ยวความเป็นชุมชนให้ร่วมกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5. เป็นความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นพลังและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเป็นความรู้เกี่ยวกับการกำหนด จัดองค์กร บทบาทหน้าที่ สิทธิอำนาจ กฎ

ระเบียบชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทั้งตั้งอยู่บนฐานรากของความสำเร็จกับผิชอบชุมชน ยิ่งกว่าการตั้งอยู่บนฐานรากของผลประโยชน์

6. เป็นความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี หรือเทคนิควิธีต่างๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างเหมาะสม แต่ละท้องถิ่นและอยู่บนฐานรากของความสำเร็จกับผิชอบที่ดึงมาต่อชุมชนสิ่งแวดล้อมนั้น

ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นมีองค์ประกอบอันเกิดจากประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตทั้งหมด มีการถ่ายทอดกันต่างๆ มาเป็นวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีพ สอดแทรกอยู่ในเครื่องมือเครื่องใช้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา พิธีกรรม ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้น ภูมิปัญญาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ กล่าวคือ (1) ภูมิปัญญาเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยผ่านการกระทำระหว่างกันทางสังคม (2) ภูมิปัญญาเป็นวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดทางสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง (3) ภูมิปัญญาเป็นวัฒนธรรมที่มีระบบการปรับตัวเพื่อคงอยู่ในชุมชนหรือสังคม มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่รอดและมีลูกหลานสืบทอด นอกจากนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษา: 2543) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ (1) เป็นคติความคิด ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา (2) เป็นศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา (3) เป็นการประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งตนเองได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย (4) เป็นแนวความคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่

ด้วยเหตุที่ยุคสมัยและสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง ทำให้ภูมิปัญญาเดิมไม่พอแก่การนำไปใช้ดำเนินชีวิตในสังคม จึงต้องมีการคิดสร้างสรรค์และสั่งสมวัฒนธรรมที่โดดเด่นและหลากหลายของแต่ละยุคสมัยเพิ่มเติมไว้เป็นมรดกของกลุ่มชน ซึ่งปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมมีการพัฒนาขึ้นมา มี 3 ประการด้วยกัน เช่น (1) การสะสมด้วยการเรียนรู้จากคนอื่นถ่ายทอดให้ หรือจากประสบการณ์ของตนเองที่สะสมไว้ (2) ปรับปรุงโดยส่งเสริมสิ่งใหม่ๆ สืบต่อกันมา (3) เผยแพร่ให้เกิดความงอกงามทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสืบสานต่อๆ กันไปไม่ขาดช่วงตอน

ความรู้ 3 ประการนี้ ได้แสดงถึงการพัฒนาที่มุ่งเน้นเทคนิควิธีการเป็นสำคัญ หากแต่ยังไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงการบริหารจัดการพัฒนาที่มีพลังเพียงพอ ซึ่งหากบุคคลชาติสำนึกที่จะรับผิชอบในวัฒนธรรม ศิลปธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ย่อมเป็นเสมือนการขาดสิ่งเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดการพัฒนาล้มเหลว การพัฒนาภูมิปัญญาจึงต้องเน้นองค์ความรู้ทั้ง 3 ประการ ตามคู่กันไปเสมอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อ้างถึงในศรีพรรณ สิทธิพงศ์ และคณะ:2542)

กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน

ด้วยเหตุที่ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญค่า กว่าที่จะก่อให้เกิดขึ้นมาได้ต้องผ่านการกลั่นกรองอย่างละเอียด ผสมผสานวิถีชีวิตของคนเข้ากับสภาพแวดล้อมตามยุคสมัย ชาวบ้านต่างใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ในการยังชีพมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมโดยมีวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ดังนี้

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก

การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กต้องใช้วิธีการง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน ดึงดูดความสนใจโดยผ่านการละเล่น การเล่านิทาน การเลียนแบบ การเล่นปริศนาคำทาย ทั้งนี้เพราะเด็กมีความสนใจสั้นและเปื่อง่าย หากใช้เทคนิคในการสร้างนิสัยและบุคลิกภาพผนวกกับการเสริมสร้างจริยธรรมที่เหมาะสมย่อมจะทำให้การถ่ายทอดความรู้ทำได้ง่ายขึ้น

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านแก่ผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ผ่านประสบการณ์ต่างๆ มากมาย มีหน้าที่การทำงานที่แตกต่างกัน ย่อมผ่านประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลายวิธี ในหลายเนื้อหาความรู้มาก่อนจึงมีการใช้วิธีการนั้น ในการถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการบอกเล่าโดยตรง หรือบอกเล่าผ่านพิธีการ พิธีกรรมทางศาสนา ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ผู้ใหญ่มักได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการให้คำสอนให้พรเพื่อเป็นสิริมงคลก่อนเริ่มพิธีมงคลในด้านครอบครัวหรือการประกอบอาชีพซึ่งเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างหนึ่งในวัฒนธรรมไทย

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาอีกรูปแบบหนึ่งสำหรับผู้ใหญ่ คือ การถ่ายทอดผ่านกิจกรรมการบันเทิง โดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการและเนื้อหา คำร้องของลิเก และลำตัดในภาคกลาง โนราห์และหนังตะลุงในภาคใต้ หนึ่งประโมทัย กลอนคำ คำพญา คำสอยของภาคอีสาน และคำขอของภาคเหนือ เป็นต้น ในคำร้องมักกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น คติธรรม คำสอนทางศาสนา การเมืองการปกครอง การประกอบอาชีพการรักษาโรคพื้นบ้าน รวมทั้งการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีต่างๆ (ศรีพรรณ สิริพิงศ์ และคณะ:2542)

นอกจากนี้ มนุษย์สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้อื่นมาเป็นความรู้ของตน และสามารถนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาเรียบเรียงตีความวิเคราะห์และสังเคราะห์ จนเกิดเป็นเรื่องราวความคิด และความรู้ใหม่ๆ ได้อีกเท่ากับเพิ่มพูนจากความรู้ที่รับมาตรงๆ จากผู้อื่นอาจถ่ายทอดความรู้ที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นใหม่นี้ต่อไปให้คนอื่นรับไว้ กลายเป็นความรู้ที่สะสมเพิ่มพูนได้มากกว่าที่บุคคลจะรู้และคิดได้เอง ภูมิปัญญาของมนุษย์ในระดับบุคคลหรือกลุ่มก็ตั้งจึงประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นประสบการณ์โดยตรงของชีวิตผู้หนึ่งหรือกลุ่มนั่นเอง 2) ส่วนที่ได้รับมาจากความรู้ความสามารถของผู้อื่นจากประสบการณ์ของบุคคลหรือกลุ่มอื่น และ 3) ส่วนที่ตนสังเคราะห์ขึ้นใหม่จากประสบการณ์ของตนเองและจากคำบอกเล่าสั่งสอนของผู้อื่น การนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นตัวบุคคล

จะก่อให้เกิดความชำนาญในงานที่ทำมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ประเวศ วะสี กล่าวได้ว่า การเชิญชาวบ้านที่เก่งในเรื่องต่างๆ เป็นวิทยากรเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ ปัจจุบันชาวบ้านบางคนเป็นวิทยากรทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ บางคนขึ้นไปสู่ระดับระหว่างประเทศ สิ่งที่ชาวบ้านพูดเป็นสิ่งที่มาจากประสบการณ์จริงๆ ได้ทำจริงๆ ดังนั้น หากมุ่งการศึกษาอบรมที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้านจะมีวิทยากรเพิ่มเป็นแสนคน ถือว่าเป็นชุมพลังปัญญาในระดับประเทศ

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ มีคุณค่า กว่าจะก่อให้เกิดขึ้นมาได้ต้องผ่านการกลั่นกรองอย่างละเอียด ผสมผสานวิถีชีวิตของคนกับสภาพแวดล้อมในแต่ละยุคสมัย กลายเป็นมรดกทางปัญญาที่สั่งสมไว้ในสังคมที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเสมือนเครื่องจักรสังคมให้ดำรงอยู่และก้าวหน้าต่อมาได้อย่างมี คุณภาพ ก่อให้เกิดเอกลักษณ์อย่างมีศักดิ์ศรี เสริมสร้างความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของกลุ่มคนและกลายเป็นต้นทุนเกื้อกูลให้เกิดการสร้างขึ้นมาใหม่ ผลิดใหม่ และซ้ำทวนจากชิ้นงานเดิม จนกลายเป็นรากเหง้าแห่งวิถีชีวิตที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมาไว้ในรูปลักษณะขององค์ความรู้ มีขอบเขตกว้างขวาง ลึกซึ้งเกี่ยวพันกับคตินิยม ความรู้ ความคิด วิธีการนำสู่การใช้งานในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการสั่งสมประสบการณ์ในการเข้าถึงปัญหาและการรวมกลุ่มเพื่อต่อสู้กับปัญหาด้วยความคิด ด้วยวิธีการอันคัดเลือกว่าเหมาะสมกับบริบทของตน ก่อให้เกิดผลสุดท้ายปลายทาง ได้แก่ ความภูมิใจ มั่นใจ ชื่นชมในพลังและรากฐานทางมรดกแห่งปัญญา อันเป็นเสมือนกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่มีคุณค่าและมีความสำคัญควรคู่แก่การที่คนรุ่นหลังต้องให้ความสนใจ

2.5 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม

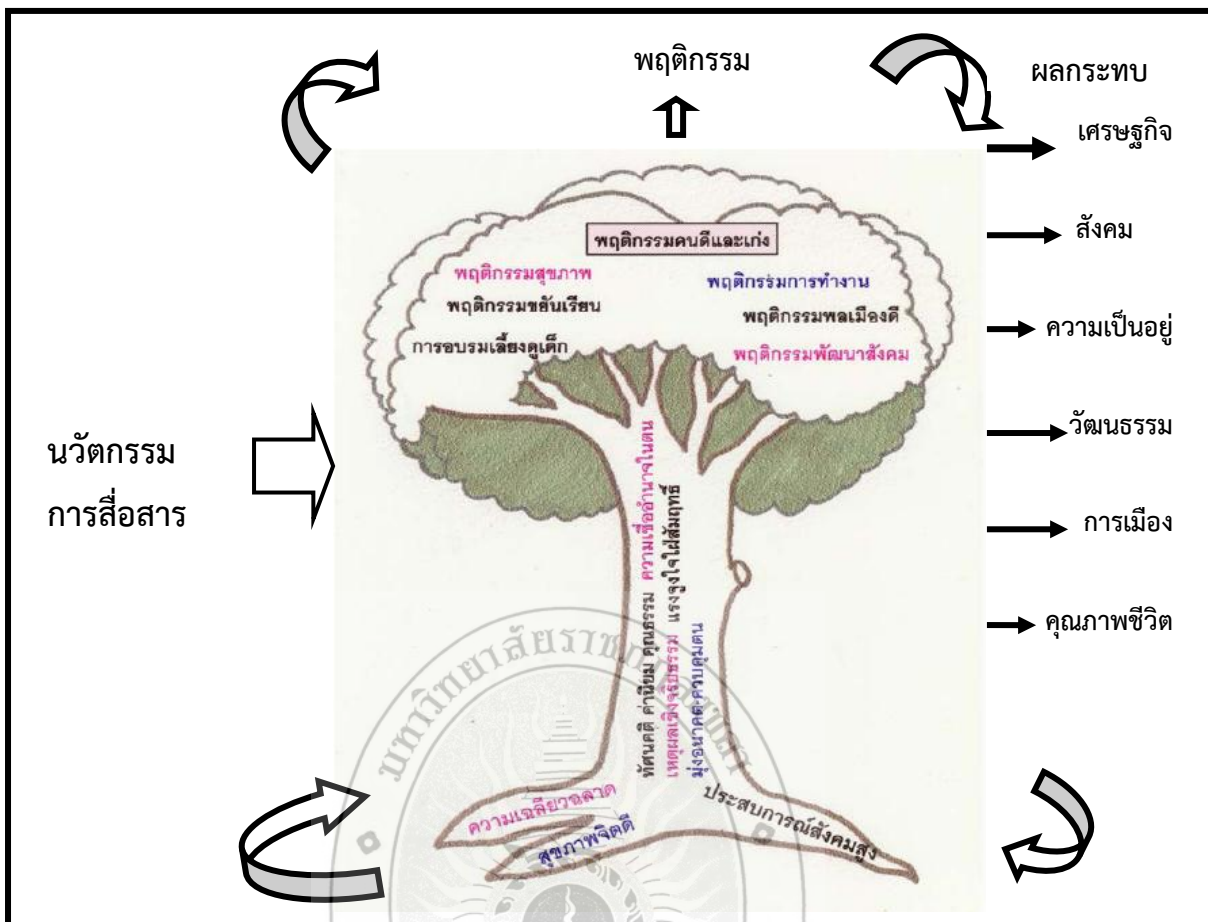
การศึกษางานวิจัยเรื่องการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ผู้ศึกษานำทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน:2538) ในการบูรณาการถึงสาเหตุของคนดีและพฤติกรรมของคนเก่งว่า พฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจที่ติดตัวผู้กระทำโดยตลอด และสาเหตุทางจิตใจที่เกิดและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์นั้นมีอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากผลการวิจัยที่เปรียบเทียบลักษณะทางจิตใจของผู้ที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ในปริมาณที่แตกต่างกัน ทั้งๆ ที่ผู้กระทำเหล่านี้ อยู่ในสถานการณ์เดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน แม้แต่การสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารีจำเป็นต้องนำคนดีมาพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศแม้แต่การดำเนินตามโครงการพระราชดำริก็ตาม

การสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในบริบท

ของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม อยู่ในรูปของต้นไม้ใหญ่ มี 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ส่วนลำต้น และส่วนที่เป็นราก ในส่วนแรกคือ ดอกและผลไม้บนต้น แสดงถึงพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในปริมาณมาก และพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาในปริมาณน้อย เช่น พฤติกรรมซื่อสัตย์ พฤติกรรมอาสาพัฒนาชนบท พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนี้ มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม สาเหตุกลุ่มแรกอยู่ที่ลำต้นของต้นไม้นี้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ

- 1) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
- 2) ความเชื่ออำนาจในตน
- 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 4) เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 5) ทศนคติคุณธรรมและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้น

การสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ของเสนอจิตลักษณะข้อที่ 7) บริบทการนวัตกรรมสื่อสารที่เป็นผลที่มีส่วนรวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งในยุคปัจจุบันเพราะการสื่อสารเป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นสำคัญ สามารถพิจารณาได้จากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรมและบริบทของการนวัตกรรมสื่อสารในโลกอย่างมีพลวัตในยุคปัจจุบัน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน:2538) อาชารินทร์ แป้นสุขและคณะวิจัยดัดแปลง ในนวัตกรรมการสื่อสารแบบพลวัตรเชื่อมต่อการศึกษางานวิจัย

จากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เมื่อนำมาใช้อธิบายให้เข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ นพฤติกรรมทางด้านที่น่าปรารถนาจะเกิดมาก และทางด้านที่ไม่น่าปรารถนาจะเกิดน้อยในบุคคลที่มี ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

- 1) เป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดกับตนในอนาคต เช่น สามารถที่จะอดได้รอได้ และกระทำการที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่ตนในวันข้างหน้า
- 2) มีความเชื่ออำนาจในตนว่า การกระทำที่เหมาะสมของตนจะก่อให้เกิดผลดีต่อตน และการกระทำที่ไม่เหมาะสมจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนได้
- 3) มีความมูมานะบากบั่นฝ่าฟันอุปสรรค กระทำการต่าง ๆ ตามที่ตั้งใจไว้ จนเป็นผลสำเร็จ ทั้งเป้าหมายย่อย ๆ และเป้าหมายใหญ่
- 4) มีความสุขุมรอบคอบเป็นตัวของตัวเอง หรือรู้จักเลียนแบบแต่สิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง

ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะทางจิตใจหลายลักษณะที่จำเป็นต่อการเกิดพฤติกรรม และควรมีการพัฒนาลักษณะเหล่านี้ ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในเรื่องที่ต้องการพัฒนา ซึ่งจิตลักษณะที่สำคัญที่ควรพัฒนาในเด็กและผู้ใหญ่ไทยคือ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตน นอกเหนือจากการพัฒนาความเชื่อและทัศนคติที่เหมาะสม ซึ่งทำกันอยู่แต่เดิม และพบว่าไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ถึงแม้กระทำติดต่อกันเป็นระยะยาวนาน พบว่ายังไม่ค่อยได้ผล (Rodin and Salovey:1989)อ้างถึงในดวงเดือน พันธุนาวิน:2538))และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์วิจัย ศรีพรงาม:2560)ที่ว่าด้วยทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรมยังเอื้อต่อการวิจัยเรื่องความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารีในบริบทของการสื่อสารที่ส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารีต่อไปในอนาคต

2.6 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

สุวารี รวบทองศรี (2530) กล่าวถึง การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายว่าเทคนิคเดลฟาย คือ ขบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกันแต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็น หรือตัดสินใจปัญหาในรูปของการตอบแบบสอบถามซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญในทีต่างๆได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่ ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยความเป็นไปได้ในการรัฐประหารของทหารไทยในอนาคต(เยาวเรศ สุทธิพิณฑุ:2545)

โดยทั่วไป ผู้ทำการวิจัยจะตัดสินใจใช้เทคนิคนี้เมื่อมีเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใด คือ

1. ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากการรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัย จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ
2. ปัญหาที่จะทำการวิจัยต้องการความคิดเห็นหลายๆด้าน จากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น
3. ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อ

การพิจารณาตัดสินปัญหานั้นๆ

4. การพบปะเพื่อนัดประชุมเป็นการไม่สะดวก เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์หรือเสียเวลามาก
5. เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อในกลุ่ม เพราะความคิดเห็นของคนในกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่วิจัยอาจมีความขัดแย้งอย่างมาก

ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการ อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้ทำการวิจัยควรคำนึงดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้นๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือติดต่อได้ง่าย

2.2 ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความตั้งใจ ตั้งใจและมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งยินยอมสละเวลาอีกด้วย

2.3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมาเพียงพอเพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญกี่คนนักวิจัยบางคนให้ความเห็นว่าจำนวน 5 ถึง 10 คน ในบางกลุ่มก็มากเพียงพอ ส่วนโทมัส แมคมิลแลน(Thomas Macmillian)ได้เสนอว่า หากผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คน

3. แบบสอบถาม การเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจนอกจากนี้การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรายไม่ควรห่างนานเกินไปเพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหेतผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ โดยไม่มีความลำเอียงแม้ว่าในข้อนั้นๆจะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งนี้ยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายด้วย

กระบวนการเทคนิคเดลฟาย

กระบวนการของการวิจัย (อ้างถึงในอาซารินทร์ แป้นสุข:2555)เริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมตอบแบบสอบถามและเพื่อให้ได้ความคิดที่ตรงความเป็นจริง และน่าเชื่อถือมาก

ขึ้น จึงต้องถามย้ำและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ โดยมักจะถามความคิดเห็น 3- 4 รอบ คือ

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดและเป็นการถามอย่างกว้างๆเพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาจากคำตอบในแบบสอบถามของรอบแรกโดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน แล้วนำมาวิเคราะห์พิจารณา รวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอีกครั้ง แบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องลงมติจัดลำดับความสำคัญของแต่ละข้อ ในรูปแบบของการให้เปอร์เซ็นต์ หรือแบบมาตราวัดแบบลิเคิต (Likert Scale) รวมทั้งเขียนเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยแต่ละข้อ ลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตอนท้ายประโยค นอกจากนี้หากคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจน หรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถเขียนคำแนะนำลงในช่องว่างดังกล่าวอีกด้วย

ในบางครั้งผู้ทำการวิจัยอาจไม่ได้เริ่มต้นด้วยการส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิดเหมือนอย่างในรอบแรก แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะคล้ายๆกับแบบสอบถามรอบที่ 2 และสร้างคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังวิจัยขึ้นเอง แล้วส่งไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอให้จัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อแบบสอบถามในลักษณะนี้ ผู้ทำการวิจัยควรให้คำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้วผู้ทำการวิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartilerange) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้ตอบท่านนั้นๆได้ตอบแบบสอบถามฉบับรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบท่านนั้นๆอีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์ของแบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตัวเอง มัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมด แล้วพิจารณาทบทวนอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หากต้องการยืนยันคำตอบเดิม ก็ได้รับการขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้นๆ ลงท้ายของแต่ละข้อด้วย การส่งแบบสอบถามในรอบนี้นั้น จะจัดส่งไปให้กับผู้ตอบและส่งคืนแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วเท่านั้น

รอบที่ 4 ผู้ทำการวิจัยจะทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 คือ คำนวณค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากคำตอบที่ได้มาใหม่ แล้วใส่ลงในแบบสอบถามที่มีรูปแบบและเนื้อหา เช่นเดียวกับฉบับในรอบที่ 3 รวมทั้งใส่ตำแหน่งของผู้ตอบท่านนั้นๆในฉบับที่ 3 ด้วย จากนั้นส่งไปให้ผู้ตอบพิจารณาทบทวนคำตอบอีกครั้ง

โดยทั่วไปแล้ว มักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัย เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายมีข้อได้เปรียบและข้อเสีย พอสรุปได้ดังนี้

ข้อได้เปรียบของเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น โดยไม่ต้องมีการพบปะประชุมกัน ซึ่งเป็น การทุ่นเวลาและค่าใช้จ่ายอย่างมาก
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เพราะ
 - 2.1 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างจริงแท้
 - 2.2 ได้มาจากคำถามหลายรอบ จึงเป็นคำตอบที่ได้การกลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ
 - 2.3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่ และอิสระไม่ได้ตกอยู่ ภายใต้อิทธิพลทางความคิด หรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่ามีใคร อยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร
3. ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่อง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์หรือเวลา
4. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากและได้ผลอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ
5. ผู้ทำการวิจัยสามารถทราบลำดับ ความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการตอบรวมทั้ง สอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

ข้อเสียเปรียบของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือก มิใช่เป็นผู้มีความสามารถ หรือเชี่ยวชาญในสาขานั้น อย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่นได้
2. ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด
3. ผู้ทำการวิจัยขาดความรอบคอบ หรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่

ได้แต่ละรอบ

4. แบบสอบถามที่ได้ส่งไปสุ่มหาระหว่างทาง หรือไม่ได้รับคำตอบมาครบในแต่ละรอบ

2.7 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากับการศึกษา งานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ดังนี้ (โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี :2558)

2.7.1 กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

ในการเป็นกิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืชในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่เป็นดั้งเดิมซึ่งสามารถที่จะสนับสนุนด้านการวิจัยวิชาการ บุคลากร และสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ที่ร่วมสนองพระราชดำริ สนับสนุนบุคลากร สนับสนุนนักวิจัยในการปฏิบัติงานในพื้นที่ สำหรับแนวทางการดำเนินกิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืชในพื้นที่ปกป้องพันธุ์พืชกับพรรณไม้รักหรือต้นรักยังเอื้อในบริบทดังต่อไปนี้คือ การทำเขตพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช, การสำรวจ ทำรหัสพิกัด เพื่อรวบรวมเป็นหลักฐานในพื้นที่หรือภาคีความร่วมมือสนองพระราชดำริ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ หรือเอกชนที่เข้าร่วมพระราชดำริ เช่นในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่ชาวบ้านร่วมใจปกป้องรักษาเพื่อเป็นภารกิจของสถาบันการศึกษาเพื่อนำไปสู่ข้อมูลการจัดการและเก็บเข้าสู่ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชต่อไป, นอกจากนี้ยังเป็นการสำรวจเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมต่าง ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

2.7.2 กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานวิจัยศึกษาและประเมินศักยภาพของพรรณไม้รักหรือต้นรักที่สามารถที่จะเป็นกรอบการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชที่เอื้อต่อการเป็นทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา อาทิ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ อนุรักษ์ พัฒนา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของโครงการพระราชดำริที่มีหน่วยงานสนองพระราชดำริที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆหรือแม้แต่สวนจิตรลดาที่เป็นหน่วยงานที่เชื่อมต่อกันได้ทั่วประเทศ โดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทรัพยากรของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ นำไปสู่การ

วางแผนพันธุ์พืชและทรัพยากรต่างๆ ที่โครงการพระราชดำริเป็นที่ปรึกษา ประสานงาน ร่วมมือ พัฒนาการทำศูนย์ข้อมูลฯ กำหนดรูปแบบในการทำฐานข้อมูล โดยกำหนดให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

2.7.3 กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไปได้ ทำความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับพรรณไม้และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อเกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทยโดยมี กิจกรรมการสร้างจิตสำนึก อาทิ งานสวนพฤกษศาสตร์มหาวิทยาลัย โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ และงานอบรม และกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเป็นตัวขับเคลื่อน อาทิ การจัดนิทรรศการต่าง การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ทำหลักสูตรท้องถิ่น การเผยแพร่โดยผ่านสื่อต่างๆ การ ดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญและคณะ(2555)ได้ทำการศึกษาเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ของ พรรณไม้ให้ยารักในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้ช่วยกันอนุรักษ์พรรณไม้ รักและรักษาภูมิปัญญาของช่างศิลป์ เครื่องรักไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป โดยดำเนินกิจกรรม อนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ต้นรักได้แก่ การคัดเลือกแม่ไม้ การศึกษาเทคนิคการกรีดยาง สร้างสวนรวม พันธุ์ และสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งศึกษาเขตกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติของพรรณไม้ให้ยารักทั้ง 3 ชนิดที่มีถิ่นกำเนิดใน ประเทศไทย คือรักใหญ่ จวบจนปัจจุบันมีแปลงอนุรักษ์พันธุกรรมแบบนอก ถิ่นคือ สวนผลิตเมล็ดไม้ แกนมอที่มีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์และกิ่งแม่ไม้พันธุ์ดีได้แล้ว และ กำลังดำเนินการสร้างสวนรวมพันธุ์ไม้ให้ยารัก ทั้ง 3 ชนิด ที่สถานีวิจัยแม่หวด จังหวัดลำปาง และสถานีวิจัยสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา มีแม่ไม้ รักใหญ่ ที่ได้รับการคัดเลือกและบันทึก ทะเบียนแม่ไม้ตามแบบฟอร์มสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ แล้วทั้งสิ้น 1,779,918 ต้น ตามลำดับ นอกจากนี้ยังเริ่มมีความร่วมมือกับ สาธารณรัฐประชาชนจีนตามโครงการพัฒนา พันธุกรรมพรรณไม้รัก ในช่วงท้ายของเอกสารได้ให้คำแนะนำถึงแนวทางการ ผลิตยารักและการ พัฒนาพันธุกรรมพรรณไม้รักในประเทศไทย

วิชาญ เอียดทอง(2554)ได้ทำการศึกษาเรื่องความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ให้ยารักและ ศักยภาพของการใช้ประโยชน์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมากการกรีดยารักใน ประเทศไทยเกิดขึ้นจากการกรีด ต้นรักใหญ่ จากแหล่งธรรมชาติเท่านั้น ยังไม่เคยมีการปลูกสร้างสวน ป่าไม้รักมาก่อน ดังนั้นกรีดยารักเป็นการเก็บหา ของป่าอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดขึ้นตามภูมิปัญญาของ

มนุษย์ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยความสามารถตามปัจเจกบุคคล ในการกรีดเพื่อให้ได้ปริมาณน้ำยางมากขึ้นอยู่เทคนิคการการสร้างรอยแผลกรีด ช่วงเวลาที่ทำการกรีด และเก็บน้ำยาง ต่างกัน เป็นระบบการจัดการที่คนกรีดยางรักในอดีตได้รับการเรียนรู้ มาตั้งแต่คนรุ่นก่อน ตลอดจนการจดจำในป่าผืนต้นรักต้นไหนให้น้ำยางมาก ต้นไหนให้น้ำยางน้อยและมีคุณภาพดีทุกคนทราบดี ครั้นถึงปัจจุบันวิถีชีวิตของคนกับป่า ได้เปลี่ยนไปคนรุ่นผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการกรีดยางรักหมดไปจากชุมชน การถ่ายทอดความรู้ ท้องถิ่นคงเหลือ แต่การบอกเล่า การพัฒนาเทคนิคการกรีดยางไม่มีป่าที่มีต้นรักถูกทำลายไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชน หรือถูกเปลี่ยน การใช้ที่ดินไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ความจำเป็นของการคัดเลือกต้นรักทั้งต้นรักใหญ่ ที่ให้ปริมาณน้ำยางมาก หรือแม่ไม้รักพันธุ์ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่การวิจัยเพื่อต้องการอนุรักษ์พันธุ์กรรมและขยายพันธุ์ให้มีการเพิ่มจำนวน ประชากรให้มากขึ้นก่อนที่จะทำให้เกิดสูญเสียพันธุ์กรรมพันธุ์ดีเกิดในประชานั้นนั้นทำให้ความเสียโอกาสต่อเข้าใช้ทรัพยากรดังกล่าวไปด้วย

วิชาญ เอียดทอง(2557)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **ที่มาของยางรักดิบต่อการนำไปสืบสานงานหัตถกรรมเครื่องรักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้** ผลการศึกษาพบว่า ช่วงการกรีดยางรักของไม้รักใหญ่ในประเทศไทย ในช่วงฤดูฝน ไปจนถึงต้นฤดูหนาว (เริ่มเดือนมิถุนายนจนถึงเดือน มกราคม) ต่างกันตามท้องที่ และการสร้างรอยแผลกรีดยางรัก ในประเทศไทยพบว่า การกรีดยางแบบกะเหรี่ยง ซึ่งกรีดบาดแผลเป็นเส้นตรงตามแนวตั้ง (vertical line pattern) ของลำต้น ที่มีความยาว 19-29 ซม. ต่อบาดแผล สามารถสมานแผลได้เร็วกว่าแบบอื่นด้วยความกว้างแผลที่แคบ รอยแผล สามารถสร้างเปลือกใหม่มาสมานสนิทรอยแผลกรีดใช้ระยะเวลา 8-10 เดือน (Figure 1) แต่ทั้งนี้ยังขึ้นกับปัจจัยอื่นต่อการ สมานแผลของเปลือกลำต้นเกิดขึ้นได้เร็วหรือช้า เช่น ความลึกของรอยแผล การเข้าทำลายของเชื้อราหลังการกรีด การเข้า ทำลายของแมลงกินเปลือก และปลวกหลังการกรีด ตลอดจนช่วงเวลากกรีดโดยพบว่ากรีดต้นฤดูแล้ง (เดือนธันวาคม และมกราคม) เปลือกลำต้นสมานแผลช้ากว่าการกรีดในช่วงต้นฤดูฝน เป็นต้น

กาญจนา เหลืองสุวาลัย และคณะ(2553)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **การยืดอายุการเก็บรักษาของดอกรัก** ผลการทดลองพบว่า ดอกรักพันธุ์รักแก้ว และพันธุ์รักตุ้ม มีอายุการเก็บรักษาไม่แตกต่างกัน และพบว่าการเก็บรักษาในสภาพอุณหภูมิต่ำสามารถชะลอการเสื่อมสภาพของดอกรักที่แกะกลีบซ้อนนอกออกได้ดีกว่าการ เก็บไว้ที่อุณหภูมิห้อง และพบว่าการเก็บรักษาดอกรักโดยแช่น้ำแข็งปนในกล่องโฟม สามารถเก็บรักษาได้นานกว่า การเก็บรักษาโดยแช่ไว้ในตู้เย็น ซึ่งดอกรักที่เก็บรักษาโดยแช่ในตู้เย็น และเก็บรักษาโดยแช่ในน้ำแข็งมีอายุการเก็บ รักษา 7 วันและ 11 วัน ตามลำดับ ในขณะที่เก็บรักษาที่อุณหภูมิห้องดอกรักมีอายุการเก็บรักษาเพียง 2 วัน

สารีพันธ์ุ ศุภวรรณและคณะ(2555)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี** ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนว

ทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดังนี้ด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการ อยู่ใน ระดับ มาก โดยด้านบุคลากร ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น มีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ด้านงบประมาณควรได้รับการจัดสรรจากจากรัฐและภาคชุมชนอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ควรจัดให้เพียงพอต่อความต้องการ ด้านบริหารจัดการ ควรเป็นในรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับเลือกจากชุมชน และมีการแบ่งโครงสร้างการทำงาน อย่างมีระบบ

ชวาท ประทุมชาติ(2555)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **การพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย** ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ ที่ผ่านการ ใช้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจและศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความเป็นไปได้ 2) กำหนดรูปแบบการวิจัย และประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) วางแผน สร้างทีมกำหนดความสำเร็จตามตัวชี้วัด 4) ลงมือ ปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนางาน 5) ประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) การปรับปรุงพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง การประเมินผลความรู้ในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมหลัก การจัดการความรู้ควบคู่กับ แผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชุมคำ 21 กิจกรรม พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้มีผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการใช้การพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ เพื่อการพึ่งพาตนเองตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ พบว่า 2.1 ผู้ร่วมวิจัยได้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้จัดบันทึก และผู้ประสานงานกลุ่มมีการจัดการความรู้ มีที่มาของความรู้ได้จากปัญหา การตั้งคำถาม การแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริง จนเกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสมมีความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่ม 2.2 ผู้ร่วมวิจัยเกิด กระบวนการเรียนรู้ มีที่มาจาก การสร้างความรู้ การจำแนก การจัดเก็บการนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การประเมินผล 2.3 ผู้ร่วมวิจัยได้นำความรู้ในตัวเองผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้รับเพิ่มเติมความรู้ใหม่ที่ เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและของชุมชน ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเรียนรู้ 3) ด้านเทคนิคการผลิต 4) มีศูนย์ การจัดการความรู้สำหรับให้กลุ่มได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดย ผ่านการใช้เว็บไซต์ 5) มีชุดความรู้และ ชิ้นงานของทีมผู้ร่วมวิจัย 3. ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจผลการประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานการจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสรุป การพัฒนา รูปแบบศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านชุมคำ เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยใช้การจัดการความรู้แบบบูรณาการ ที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุง เป็น รูปแบบที่มีความเหมาะสม มี

การขับเคลื่อนการจัดการความรู้หนุนเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของ สถานศึกษาและชุมชน เกิดบุคคล
แห่งการเรียนรู้สามารถนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปสู่การพัฒนางาน ได้จริง

พรชัย กิตติชญาธร(2555)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **รูปแบบและการขับเคลื่อนการบริหาร
การเรียนรู้ในการป้องกันปัญหาหยาเสพติด ศึกษากรณี ชุมชนธรมีคำ แขวงโคกแฝด เขตหนอง
จอก กรุงเทพมหานคร** ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้ในการป้องกัน
ปัญหาหยาเสพติดของชุมชนในการป้องกันปัญหาหยาเสพติดได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเชิง
ปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วย หนึ่ง) ขั้นตอนการตระหนักในช่องว่าง สอง) ขั้นมีความต้องการการ
เปลี่ยนแปลงอย่างมีขอบเขต สาม) ขั้นให้เกียรติไม่สร้างความรู้สึกแปลกแยก สี่) ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
ห้า)ขั้นสามารถพึ่งตนเอง และหก) ขั้นถึงการมีส่วนร่วมร่วมกัน สำหรับความเป็นไปได้ในการจัดตั้งตั้ง
ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย หนึ่ง) ด้านเศรษฐกิจได้แก่ความพอเพียงของงบประมาณ
อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ สอง) ด้านสังคม ได้แก่ความเป็นเครือญาติ
การรวมกลุ่มและเครือข่าย สาม) ด้านการเมือง ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สี่)
ด้านเทคนิค ได้แก่การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับการเตรียมความพร้อมในการการ
ขับเคลื่อนการบริหารการเรียนรู้ คือ หนึ่ง) อาคารสถานที่ที่เหมาะสมที่เป็นศูนย์เรียนรวมของสมาชิก
ชุมชน สอง) ปัจจัยการจัดการ สาม) เนื้อหาของโครงการ สี่)ปราชญ์ผู้รู้ อาทิ วิทยากร เจ้าหน้าที่และ
บุคคลที่เกี่ยวข้อง

วิทยา เมฆขำ(2554)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านกระบวนการผลิตของ
กลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน** ผลการวิจัยพบว่า
การผลิตไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพการผลิตสามารถผลิตซ้ำได้ในปริมาณ และคุณภาพ
เดิม แหล่งที่มาของวัตถุดิบ ใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด ผลิตภัณฑ์และความ เข้มแข็งของชุมชน
ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมามีการผลิตมีการพัฒนาแนวคิดของตนเองหรือกลุ่มและตามความ ต้องการของลูกค้า
และไม่ค่อยมีรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ มีบรรจุภัณฑ์ที่บ่งบอกเอกลักษณ์ต่อ ผลิตภัณฑ์และตาม
มาตรฐานสากลเชิงการค้า มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในแต่ละประเภทที่มี อยู่ในท้องถิ่นและหา
สิ่งที่จะมาทดแทนบรรจุภัณฑ์ที่มีต้นทุนสูง มีความต้องการที่จะฝึกอบรม ทางด้านความสะอาดของ
บรรจุภัณฑ์ที่จะนำมาบรรจุสินค้าประเภทอาหาร โดยการจัดหาวิทยากร หรือผู้ที่มีความรู้ คุณภาพ
ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ ลักษณะเกณฑ์เฉพาะผลิตภัณฑ์ มีเครื่องหมาย การรับรอง มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์
ชุมชนและท้องถิ่น ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้กลุ่มผู้ผลิต เหล่านี้ให้ได้รับรองมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนั้นผู้ประกอบการควรจะเรียนรู้พฤติกรรมที่ เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคใน
ปัจจุบันด้วย เพื่อมองหาโอกาสในการส่งออกในอนาคต แต่ทั้งนี้ยัง ประสพกับปัญหาในด้านความไม่
ปลอดภัยของอาหารที่ผลิตทั้งในเรื่องการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ก่อ โรค ซึ่งเป็นอันตรายสำคัญที่อาจ
ส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่อผู้บริโภคผู้ผลิตควรจะทำความร่วมมือ กับภาครัฐ หรือหน่วยงานทาง

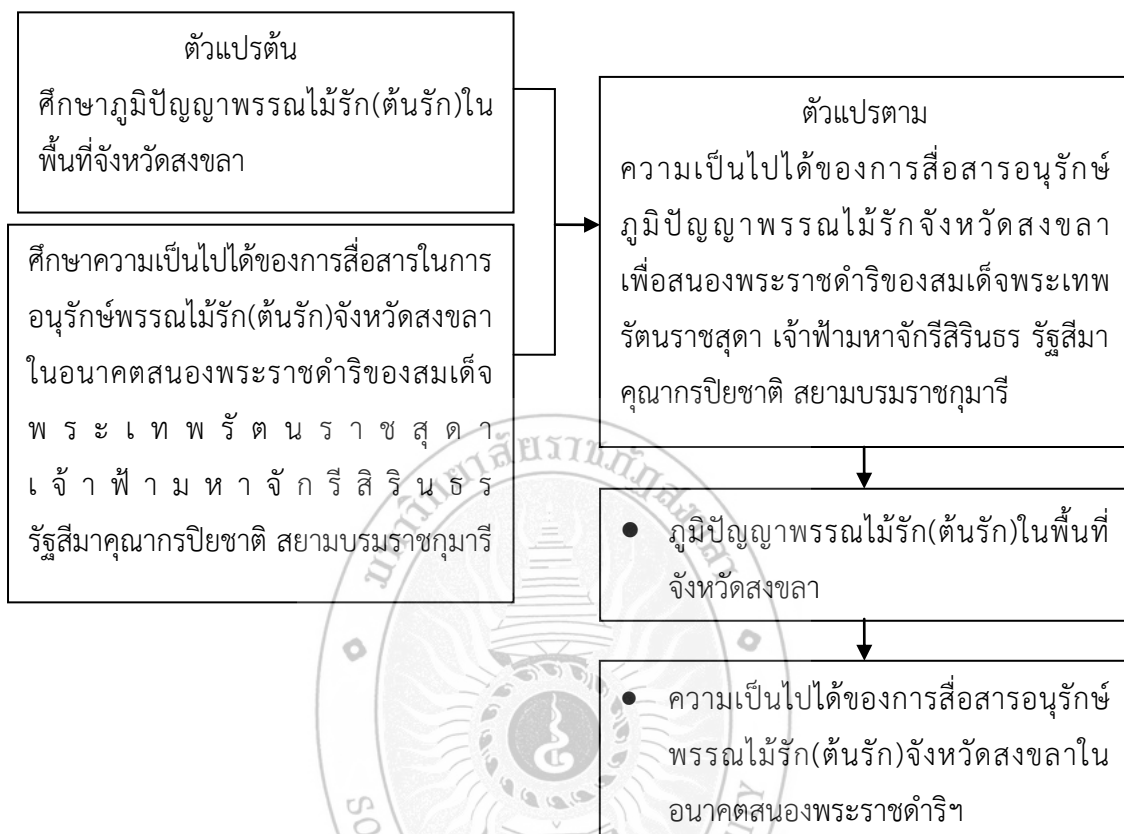
การศึกษาที่มีสาขาวิชาเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนากระบวนการผลิตในด้าน อาหารเพื่อยกระดับเข้าสู่มาตรฐาน อ.ย อย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยได้ผลจากการการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์มาเป็นแนวทาง ในการ ประชุมกลุ่มย่อยโดยมีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 9 ท่าน ได้นำเสนอข้อมูล พบว่า สิ่งที่ คาดหวังของชุมชนคือ อยากให้ชุมชนมีการศึกษาที่สูง เห็นความเป็นอยู่ของครอบครัวในชุมชนดีขึ้น ส่วนสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า ในชุมชนมีหนี้สินนอกระบบมากขึ้นกว่าเดิม มียาเสพติดระบาดใน ชุมชนและเยาวชนในชุมชน ข้อสรุป รูปแบบศูนย์เรียนรู้ ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มี 9 ขั้นตอน ในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ชุมชนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 จัดเวทีประชาคม เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 2 ค้นหาพื้นที่ศูนย์รวมความรู้ประจำหมู่บ้าน ซึ่งต้องเป็นศูนย์เรียนรู้ ประจำหมู่บ้าน ขั้นตอนที่ 3 เป้าหมายกิจกรรมต้องมีอาคารจัดแสดงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ใหม่ของชุมชน การค้นหากิจกรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัว ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาเรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่า ค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชนและให้มีเอกลักษณ์ ขั้นตอนที่ 6 เป็นศูนย์ศึกษาดูงานจากภายนอก ทั้งในรูปของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน ราชการ เอกชน และกลุ่มองค์กรประชาชนทั่วไป เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ขั้นตอนที่ 7 จัดทำปฏิทินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 8 กำหนดระเบียบการให้บริการบุคคลภายนอก ขั้นตอนที่ 9 หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการท างานเชิงบูรณาการทุกภาคี ควรมีการประสาน ส่งต่อกิจกรรมที่เกินกำลังความสามารถ ให้มีการประสานภาคีเครือข่าย มีส่วน ร่วมพัฒนากลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP ให้มีการเรียนรู้

เบญจพร สมานมาก(2554)ได้ทำการศึกษาเรื่อง **รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม** ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการและความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสอน ระบบสนับสนุน การจัดการศูนย์การเรียนรู้ และในขั้นตอนการสอนประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ เตรียมความพร้อม แนะนำศูนย์การเรียนรู้ เด็กเลือกศูนย์การเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน การเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจร เพียงพอต่อการทำให้ครูปฐมวัยมีความเข้าใจ และมีทักษะ ในการสังเกต การสะท้อนผล และอภิปรายการจัดการศูนย์การเรียนรู้ และการช่วยเหลือเด็กปฐมวัย จากการศึกษา ผลการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการแบบองค์รวมหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากผลการบันทึกความสนใจเข้าเล่นศูนย์การเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าเล่นมากที่สุด คือ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 22.10 รองลงมา คือ ศูนย์ศิลปะ ร้อยละ 18.50 และศูนย์ ภูมิปัญญา

ห้องถิ่น ร้อยละ 16.24 ศูนย์ที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าเล่นน้อยที่สุด คือ ศูนย์บล็อก ร้อยละ 14.11

พจนีย์ สวัสดิ์รัตน์(2550)ได้ทำการศึกษาเรื่อง พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต บ้านหนองบึงไก่อ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไป ศึกษาและพัฒนา ไปในกิจกรรมในกลุ่มพัฒนาอาชีพต่าง ๆ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาตาม อัยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลาย พบว่า การจัดการกิจกรรมใด ๆ ควรเกิดจากการทำเวทีชาวบ้านให้ บ่อยครั้ง ศึกษาความต้องการที่แท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 1. กลุ่มเป้าหมายต้องเป็นทุกคนในชุมชน เช่น เด็ก เยาวชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุ เพื่อว่าแต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่หลากหลายจะทำให้ เกิดการบ่มเพาะต้นกล้ารักในอาชีพ ศิลปะ รักท้องถิ่นของชุมชน และยังทำให้ไม่มีช่องว่างระหว่างวัย เชื่อมสายใยซึ่งกันและกันของคนในชุมชน นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนยังสามารถช่วยเหลือกลุ่มในการ จัดทำบัญชี การใช้เทคโนโลยี ทำให้ทุกคนในศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสุขในการทำงาน มี คุณค่าในกลุ่ม ชีวิตมีความหมาย 2. ครูผู้ให้คำแนะนำ (Facilitator) ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำใน ทุกเรื่องของผู้เรียน มีความคุ้นเคย เข้าใจผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนในทุกคำตอบที่ อยากรู้ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้พร้อมทั้งต้องมีส่วนร่วมกับทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย 3. การจัดการกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน กลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงาน ครู ประสานต่อยอด และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมต้องหลากหลาย ไม่ยึดติดกับอาคารสถานที่ กิจกรรมที่ดีต้องเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ได้ในวิถีชีวิต 4. ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในกลุ่มและส่งเสริมการพัฒนาไปสู่แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนโดยสามารถส่งเสริมในลักษณะ ดังนี้ 4.1. ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล โดยการพูดคุย ขวนคิด นำสื่อวิถีทัศน์มาให้ชม ร่วมคิด ปรัชญาหรือ สร้างกระบวนการ“คิดเป็น”ให้แก่ผู้เรียน 4.2. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม เครือข่าย อาชีพเดียวกัน 4.3. การจัดไปศึกษาดูงาน โดยมีการวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบร่วมกัน 4.4. มีการบันทึกผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียนเพื่อการวิเคราะห์ร่วมกันและ 5. หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการทำงานเชิงบูรณาการ(Integration) ทุกภารกิจเป็นหน้าที่ ของทุกหน่วยงาน ซึ่งอาจมีเจ้าหน้าที่โดยตรง แต่ควรมีการประสาน ส่งต่อ กิจกรรมใดที่ก็ตามที่เกิน กำลังความสามารถ มีประสานภาคีเครือข่ายร่วมด้วยช่วยกันพัฒนากลุ่มให้มีการเรียนรู้ ซึ่งมีต้องรอว่า ไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานของตนเอง แต่ทำอย่างไรจึงจะประสานประโยชน์ต่อชาวบ้านให้เกิดสูงสุด

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

- 1.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำริ ดังนั้น ควรเสนอให้เกิดศูนย์การเรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)โดยน้อมนำพระราชดำริของพระองค์เป็นปรัชญาและแนวทางในดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรส่วนท้องถิ่น โรงเรียน วัด ฯลฯ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรนำประเด็นที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ เช่น องค์กรส่วนท้องถิ่นนำพระราชดำริไปปรับเปลี่ยนให้เป็นนโยบายและแนวทางในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของท้องถิ่น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method Design) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สามารถพิจารณาได้ดังนี้

- 3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 3.3 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการวิจัยเทคนิคเดลฟาย(Delphi Technique)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) คือกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดสงขลา สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 300 คน

ประเภทที่ 2 การวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) คือ ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาของในจังหวัดสงขลาหรือที่เกี่ยวข้องสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 17 คน

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants)

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) คือกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านในพื้นที่ จังหวัดสงขลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 300 คน จาก 16 อำเภอ ดังนี้

1.อำเภอเมืองสงขลา	2.อำเภอสทิงพระ	3.อำเภอจะนะ	4.อำเภอนาทวี
5.อำเภอเทพา	6.อำเภอสะบ้าย้อย	7.อำเภอระโนด	8.อำเภอกระแสสินธุ์
9.อำเภอรัตนภูมิ	10.อำเภอสะเดา	11.อำเภอหาดใหญ่	12.อำเภอนาหม่อม
13.อำเภอควนเนียง	14.อำเภอบางกล่ำ	15.อำเภอสิงหนคร	
16.อำเภอคลองหอยโข่ง			

2. การวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) คือ ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาในจังหวัดสงขลาที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 17 คน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาของจังหวัดสงขลาที่เกี่ยวข้อง
ที่มีส่วนการส่งเสริมภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี
จำนวน 17 คน พิจารณาได้ดังต่อไปนี้

กฤษฎา เพ็ชรดี ¹	กิจติวัฒน์ รัตนมณี ²	ทิพย์ภาพร รัตนะ ³
ทีปวิท พงศ์ไพบูลย์ ⁴	ภัททิรา กลิ่นเลขา ⁵	เลขา สุวรรณชาติ ⁶

¹ การศึกษาทางนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต(สาขาการสื่อสารมวลชน) อดีตอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² นักศึกษาทุนสาขาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ และนักศึกษารางวัลเด็กเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ ถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร,รางวัลจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี,รางวัลพระราชทานระดับอุดมศึกษา,รางวัลเชิดชูเกียรติด้านบำเพ็ญประโยชน์ ถิ่นเกิดจังหวัดสงขลา

³ ผู้มีถิ่นเกิดในจังหวัดสงขลา ปัจจุบันเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณะศิลปกรรม สาขานาฏศิลป์และการละคร กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้นำและผู้ฝึกสอนศิลปวัฒนธรรมไทยสู่การแสดงระดับนานาชาติในประเทศญี่ปุ่น

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณและวิทยากรการสื่อสารมวลชนภาครัฐบาลและภาคเอกชน

เลิศทิวส์ ยอดล้ำ ⁷	รุศดา แก้วแสงอ่อน ⁸	วรรณิ ยาทรัพย์ ⁹
วรสิทธิ์ มุทเมธา ¹⁰	ชุตตา แก้วละเอียด ¹¹	สินี กิติชนม์วรกุล ¹²
สุธัญญา วิถีโตการ ¹³	สุพัฒพงษ์ อร่ามวิทย์ ¹⁴	อนุชา ยาอืด ¹⁵
เอกญา แววกักดี ¹⁶	นรเทพ สังข์เพชร ¹⁷	

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาการสื่อสาร ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย จังหวัดสงขลา

⁶ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา

⁷ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ (หัวหน้าหลักสูตรรายวิชาภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย(สงขลา)

⁸ อดีตนักศึกษาทุนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุนปริญญาเอกต่างประเทศ(ประเทศอังกฤษ) (โครงการพัฒนาเขตเฉพาะกิจชายแดนใต้) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปัจจุบันอาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁹ ครูวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดพานไหว้ครูโดยใช้พรรณไม้รัก(ต้นรัก) ประเภทดอกกรักรางวัลชนะเลิศ การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาสังคมศึกษา

¹⁰ อดีตนางรองศาสตราจารย์ ข้าราชการบำนาญ ประจำ คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พ.ศ.2519 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร ,พ.ศ.2522 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) วิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา (วิทยาเขตเพาะช่าง),พ.ศ.2530 Master of Arts in Teaching (Art Education), University of the Philippines

¹¹ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (อดีตรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา)

¹² อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย

¹³ ผู้ร้อยมัลติข้อพระกร ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ เสด็จเยือนตชด.สงขลาเป็นจำนวน 2 ครั้ง สำหรับประวัติการศึกษา คศบ. คหกรรมศาสตร์ศึกษา (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ สงขลา)และคสม. สาขาพัฒนาการครอบครัวและเด็ก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน)อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาบริหารงานคหกรรมศาสตร์ มทร.ศรีวิชัย สงขลา อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาการโรงแรม มทร.ศรีวิชัย สงขลาและวิทยากรจัดดอกไม้ประเภทดอกกรักให้กับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานเอกชน

¹⁴ ข้าราชการโรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์ (อดีตนายกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชนักกิจกรรมดีเด่น)

¹⁵ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เกษตรจังหวัดสงขลา การศึกษา ปริญญาตรีเทคโนโลยีการเกษตร สาขาพืชศาสตร์(ไม้ผล) ปริญญาโท สาขาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹⁶ อาจารย์ สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล(สงขลา) นักสื่อสารองค์กร นักประชาสัมพันธ์และอดีตผู้ประกาศข่าวช่อง 9 อสมท. ส่วนกลาง

¹⁷ ปริญญาเอกสาขาภูมิศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา ถิ่นเกิดจังหวัดสงขลา(นักวิจัยอิสระภูมิศาสตร์สารสนเทศ)

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และแบบสอบถามของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี พื้นฐาน ขอบเขต และการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร วารสาร หนังสือ ผู้เชี่ยวชาญ ในระเบียบวิธีการวิจัยแบบในระยະที่หนึ่งการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อเป็นข้อมูลเข้าสู่ระยะที่สองระเบียบวิธีการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบวัดให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการจะวัดเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาว่ามีเนื้อหาครอบคลุมและครบถ้วนสมบูรณ์ตามนิยามปฏิบัติการหรือไม่ ภาษาและสำนวนที่ใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบวัดที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ คังคะศรี¹⁸, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิเชียร เส้นทอง¹⁹, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณรงค์ สวัสดิบุรี²⁰

¹⁸ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ปรินญาเอกหลักสูตรนิเทศศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการสื่อสาร,นักวิชาการสื่อสารมวลชนที่มีชื่อเสียงภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย

¹⁹ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร การศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระดับปริญญาเอกหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร ดุขฎีบัณฑิต รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านอิทธิพลศาสนาพุทธกับเครื่องสักการะ

²⁰ อติตอาจารย์หลักสูตรนิเทศศาสตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ปัจจุบันทำงานที่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร การศึกษาระดับปริญญาตรีภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระดับปริญญาโท การสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาเอกหลักสูตรนิเทศศาสตรดุขฎีบัณฑิต สาขาการสื่อสารระหว่างบุคคล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

2. การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) คือ แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูล(ข้อ 1การวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ (Servey research)แล้วดำเนินการส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอย่างอิสระ

3. แบบสอบถามรอบที่ 2 ลักษณะแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 55 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. แบบสอบถามรอบที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 55 ข้อ (ข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยคัดออกตามวิธีวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

3.3 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Servey research) ในปี พ.ศ.2559 (เดือนตุลาคม เดือนพฤศจิกายน เดือนธันวาคม) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง

2.ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในปี พ.ศ.2560 (รอบที่ 1 เดือนมกราคม รอบที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ และรอบที่ 3 เดือนมีนาคม) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการในจังหวัดสงขลาและส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน อย่างเป็นทางการด้วยการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและนำไปยื่นเพื่อเชิญให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามตามระเบียบวิธีการวิจัยเทคนิคเดลฟายด้วยตนเอง

3.ผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถาม จำนวน 17 ชุดสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

4.ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 17 ชุดที่เตรียมไว้และกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามจนครบจำนวน 3 รอบ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามทั้งหมด โดยดำเนินการในปี 2560

5.ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมด 17 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยการวิจัยสำรวจ (Survey research) โดยการใช้การพรรณนา(Descriptive Statistics) ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา

2. การวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ใช้มัธยฐาน(Median) ของข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่แล้วคำนวณจากสูตร $Med = Lo + i(Fn - F1) / (F2 - F1)$ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 0.50-1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เกิดในระดับมากที่สุด

3. พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)พิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่1กับควอไทล์ที่3 คำนวณจากข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่แล้วใช้สูตร $Q1, Q3 = LO + 1(Fn - F1) / (F2 - F1)$ สำหรับการวิจัยเทคนิคเดลฟาย(Delphi Technique) ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อข้อความนั้น สอดคล้องกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี สามารถพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในบริบทของภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา 16 อำเภอ จำนวน 300 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 260 คนและเป็นผู้ชาย 40 คน มีอายุ 45-55 ปี มากที่สุดรองลงมาคือ 35-40 ปี ทุกคนมีสัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาทำนาและแม่ค้าตามลำดับ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลำดับ และมีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3-4 คนครอบครัวมากที่สุด รองลงมา มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2 คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางกายภาพและสถานภาพของพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่พื้นที่ที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่รอบบ้านตามรั้ว ที่ดินว่างเปล่าหรือพื้นที่อเนกประสงค์ของบ้านที่พักอาศัยและบริเวณริมถนนที่เป็นส่วนบุคคลที่ใช้สำหรับใช้ในการสัญจรของตนเอง โดยในพื้นที่ที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในแต่ละบ้าน จะมีการปลูกพรรณไม้รักไว้จำนวน 8-10 ต้น ซึ่งส่วนใหญ่วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่ คือ เพื่อใช้เป็นพิธีกรรมด้านศาสนาพุทธ และอำเภอเมืองสงขลาซึ่งเป็นแหล่งการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ที่สำคัญแห่งหนึ่ง วัตถุประสงค์สำคัญในการปลูกพรรณไม้รักในอำเภอเมืองสงขลาเป็นการปลูกเพื่อเป็นอาชีพหลักของครอบครัว โดยการนำไปขายในตลาดตัวเมืองให้กับผู้ค้ารายย่อยในราคา กิโลกรัมละ

200 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้ารายย่อย ทำให้ผู้ค้ารายย่อยต้องนำซื้อจากตลาดทางการเกษตรของพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้ในส่วนของพื้นที่จังหวัดสงขลาไม่มีการขายส่งในปริมาณที่มากเกินความต้องการแต่เป็นเพียงธุรกิจครอบครัวเรือนเท่านั้น สำหรับ**ลักษณะทางกายภาพ**ของพื้นที่ พบว่าสถานภาพที่ดินตามกฎหมายที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็น โฉนดของตนเองเพียงไม่ถึง 10 ต้นในแต่ละบ้านเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่การปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ชอบดินร่วนปนทรายเป็นส่วนใหญ่และต้องการน้ำและการดูแลรักษาเมื่อเกิดโรคก็อาศัยการตัดกิ่ง น้อยมากที่เป็นการฉีดยาเพราะมีปริมาณไม่มากและไม่ถือว่าเป็นเกษตรเชิงเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) จึงเป็นเพียงธุรกิจเสริมของครอบครัวเท่านั้น ประเด็นการค้นพบพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่ที่ใช้**ในการศึกษา** พบว่า พื้นที่ที่พบว่ามี การปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นพื้นที่ติดกับถนนใหญ่ที่มีการคมนาคมที่มีรถผ่านเท่านั้นและแถวชายทะเลของหาดชายทะเล ชลาทัศน์ และเป็นการปลูกในลักษณะที่เป็นไม้ประดับตามบ้านเรือนและกิจกรรมนันทนาการของเด็กและเยาวชนอีกด้วย นอกเหนือจากการที่ได้นำไปขายแล้ว และจากการศึกษาการใช้ประโยชน์จากการนำพรรณไม้รัก(ต้นรัก) มาใช้ พบว่า มีเพียงการนำดอกไม้รักมาใช้ประโยชน์เพียงส่วนเดียว โดยใช้นำมาร้อยเป็นพวงมาลัยและลูกหลานที่ได้ใช้ในพิธีกรรมไหว้ครุทางพุทธศาสนาหรืออย่างอื่น อาทิ พิธีกรรมด้านศาสนาเวียนเทียน งานบวชและพิธีกรรมความเชื่อเท่านั้นและเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และมีข้อสังเกตบางประการว่าในการใช้ดอกไม้รักมาใช้ในพิธีทางศาสนาพุทธพบว่านิยมใช้ดอกไม้รักที่เป็นสีขาวมากกว่าสีม่วงเนื่องจากมีความเชื่อว่าสีขาวเป็นสีของการบริสุทธิ์เป็นสัญลักษณ์ของความดี ส่วนดอกไม้รักสีม่วงมักเป็นสัญลักษณ์ของการพลัดพลากความทุกข์ระทม การหย่าร้างไม่สมหวังตั้งปรารถนาที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ดีพบว่าคนส่วนมากจะใช้ในส่วนของดอกไม้รักที่เป็น พลาสติกในร้านค้าที่อยู่ในตลาดมากกว่าดอกไม้รักที่ขึ้นตามธรรมชาติที่อยู่ในบ้านของตนเอง ถึงแม้มีการใช้ต้นรักก็ใช้ในส่วนของดอกไม้ อย่างอื่นในการเสริม อาทิ ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุด ดอกกล้วยไม้ เป็นต้น และอาจมีส่วนของกลีบดอกไม้ อาทิ กลีบดอกกุหลาบ ดอกหางนกยูงและใบไม้ต้นสนทองและต้นเงินและใบเตย ในการเป็นส่วนประกอบในการทำมาลัยหรือพิธีทางสงฆ์ของศาสนาพุทธเท่านั้น และแม้ว่าพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่พหุวัฒนธรรมแต่ก็ไม่พบว่าศาสนาอื่นก็นำพรรณไม้รัก(ต้นรัก)มาทำประโยชน์แต่อย่างใด มีเพียงความเชื่อที่ว่าการเก็บดอกไม้รักต้องเก็บตอนเย็นเพื่อเป็นการป้องกันยางรักเข้าตาและตาบอดได้ นอกจากนี้ยังไม่พบว่ามีภูมิปัญญาอื่นที่มีในอดีตที่นำส่วนอื่นๆ ของพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น ราก ต้น ยาง มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดสงขลาตั้งงานวิจัยที่ศึกษามาแต่อย่างไร มีเพียงการใช้ดอกไม้ในการค้าขายและเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลทางอัตลักษณ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของการเผยแผ่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

นั้นพบว่า ในบริบทของลักษณะเด่นของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) พบว่า ดอกรักในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นลักษณะของสีขาและสีม่วงเท่านั้น ใช้ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ด้านพิธีกรรมด้านศาสนา พุทธและการร้อยพวงมาลัยเท่านั้น ในด้านสำหรับความรู้/ทักษะ/ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น ความสามารถในการปลูก การแปรรูป พบว่า เป็นลักษณะของการสืบทอดจากรุ่นปู่ รุ่นย่า รุ่นตา รุ่นยาย และรุ่นพ่อรุ่นแม่ที่เป็นการสืบทอดในครอบครัวเรือนเท่านั้น มีการใช้ประโยชน์เพียงดอกเท่านั้นเพื่อนำมาร้อยเป็นพวงมาลัยและลูกหลานที่ได้ใช้ในพิธีกรรมไหว้ครูทางพุทธศาสนาหรืออย่างอื่น และยังไม่พบว่ามีภูมิปัญญาอื่นที่มีในอดีตที่นำส่วนอื่นๆ ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น ราก ต้น ยาง มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดสงขลาตั้งงานวิจัยที่ศึกษามาแต่อย่างไร มีเพียงการใช้ดอกในการค้าขายและเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น

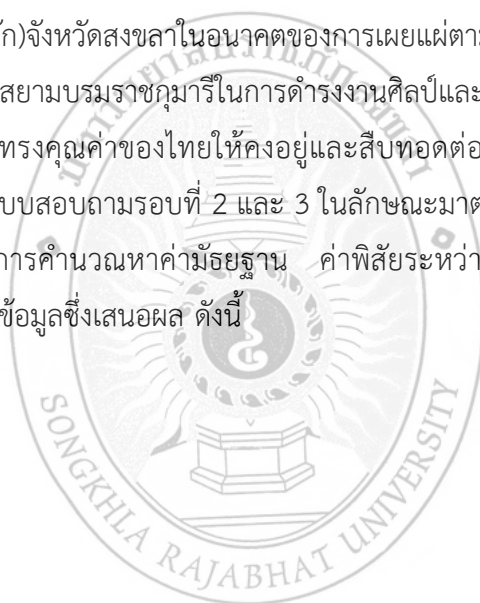
ตอนที่ 4 ข้อมูลความต้องการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของการเผยแผ่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป พบว่า ต้องการให้มีการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ต้องการร่วมอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกด้วยความจงรักภักดีที่มีต่อพระองค์ท่าน อีกส่วนหนึ่งเพื่อให้เป็นแหล่งรายได้,เป็นสมุนไพร และการใช้สอยอื่นๆในอดีต,เป็นแหล่งอนุรักษ์สะสมพันธุกรรมที่เป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดสงขลา,เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจด้านความงามในบริบทของพื้นที่พหุวัฒนธรรมและเป็นสวนในพื้นที่ชายทะเลที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆจำเป็นต้องการฟื้นฟูด้วยภูมิปัญญาที่มีมาในอดีตที่ควรได้รับการอนุรักษ์ให้อยู่คู่จังหวัดสงขลาต่อไปและอาจในระยะยาวจะไม่มีผู้อนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)

ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ/ข้อเสนอแนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนได้นำเงินอุดหนุนของรัฐบาลมาเป็นส่วนหนึ่งให้เป็นอาชีพเสริมตามโครงการพลังประชารัฐที่ให้แก่มือมีรายได้น้อย และควรมีการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพต่อไปไม่ใช่แค่เพียงให้ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอนุรักษ์แต่การการดูแลของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

การวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) จังหวัดสงขลาในอนาคต สนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัย เรื่องความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย โดยรอบที่ 1 เป็นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน ให้แสดงความคิดเห็นโดยการตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวทางกับความเป็นไปได้ของการอนุรักษ์และการสื่อสารพรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตของการเผยแพร่ตามโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป จากนั้นนำคำตอบจากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (ค่าความสอดคล้อง) ปราบกฎผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเสนอผล ดังนี้

ตาราง 4.1 แสดงการสรุปคำตอบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่ 1

ประเด็นคำถาม	คำตอบ
<p>ความคิดเห็นและแนวทางกับ ความเป็นไปได้ของการอนุรักษ์</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา 2.แสดงถึงงานด้านหัตถกรรม หัตถศิลป์ของจังหวัดสงขลาเพราะมีความอ่อนช้อยจากการทำของคนในจังหวัด 3.จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลองแสดงการอนุรักษ์ 4.มียุทธศาสตร์แปลงเรียนรู้และอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) 5.คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง 6.ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ 7.มีการส่งเสริมการตลาด 8.คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ 9.สร้างธนาคารและรวบรวมรู้เรื่องพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของจังหวัดสงขลาไว้ในสถานศึกษาทุกระดับ 10.สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน 11.สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรณีวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยาและนักสื่อสาร 12.ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) 13.ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของการใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) 14.จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น 15.ผู้รู้มีแสดงบทบาทในการเป็นผู้ถ่ายทอดแนวคิดวิธีการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) 16.จัดอบรม การเข้าไปสอนในสถาบันการศึกษาโดยผู้รู้ 17.จัดให้มีพื้นที่และขยายพื้นที่ในการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) 18.พัฒนาบริบทแวดล้อมเกี่ยวพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เกี่ยวข้องกับ

ประเด็นคำถาม	คำตอบ
	<p>การท่องเที่ยว</p> <p>19. ส่งเสริมให้จังหวัดสงขลาเป็นฐานการผลิตพรรณไม้รัก(ต้นรัก) และผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก</p> <p>20. ส่งเสริมการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นอาชีพที่สร้างรายได้</p> <p>21. เชื่อมโยงการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)กับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้</p> <p>22. ตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร</p> <p>23. กำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญของจังหวัดสงขลา</p> <p>24. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เช่น เอกสาร การจัดสัมมนา</p> <p>25. ส่งเสริมให้เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>26. ส่งเสริมการปลูกใหม่หรือขยายพันธุ์เพิ่มโดยเริ่มจากพื้นที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน วัด</p> <p>27. พัฒนาการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น การผลิตชิ้นงานของที่ระลึก</p> <p>28. ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่เกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>29. จัดอบรมความรู้วิชาช่างรักในผลิตชิ้นงานจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>30. ประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในชีวิตประจำวันมากขึ้น</p> <p>31. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในรูปแบบที่ทันสมัยเข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD Website Page Social media</p> <p>32. ส่งเสริมพรรณไม้รักให้เป็นพืชเศรษฐกิจ</p> <p>33. วางแผนการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจนทุกขั้นตอนตั้งแต่การเพาะกล้า การบำรุงดิน การดูแลเลี้ยงดูให้เติบโตสมบูรณ์</p>

ประเด็นคำถาม	คำตอบ
	<p>34. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในมิติต่างๆ เช่น พัฒนาผลิตภัณฑ์</p> <p>35. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์</p> <p>36. สร้างความเข้าใจในการนำพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ นอกจากการนำมาแปลงเป็นผลิตภัณฑ์</p> <p>37. ใช้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นประโยชน์ทางยา</p> <p>38. พระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ</p>
<p>ความคิดเห็นและแนวทางกับ ความเป็นไปได้ของการสื่อสาร</p>	<p>1. สื่อสารผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา</p> <p>2. สื่อสารโดยเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์</p> <p>3. สร้าง Website เฉพาะเรื่องพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>4. สื่อสารผ่านหลักสูตรการอบรม กิจกรรมให้เยี่ยมชมสถานที่ปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)กับสวนพฤกษศาสตร์</p> <p>5. สื่อสารผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>6. สื่อสารผ่านสถาปัตยกรรมในวัด</p> <p>7. มีพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ นิทรรศการที่แสดงประวัติ ผลงานประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>8. การจัดสัมมนา เช่น สัมมนาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>9. สื่อสารผ่านศูนย์การเรียนรู้ และมีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ</p> <p>10. สร้างโครงการต้นแบบในการอนุรักษ์งานด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย</p> <p>11. ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำเสนอความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์</p> <p>12. สร้างเครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า เช่น ร้านกาแฟ Duty free King power Jim Thomson</p> <p>13. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น คนที่สนใจผลิตภัณฑ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>14. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสารให้ชัดเจน</p>

ประเด็นคำถาม	คำตอบ
	15.สื่อสารจัดประกวดผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก (ต้นรัก) 16.ใช้กลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มในชุมชน กลุ่มนักเรียน เป็นผู้ถ่ายทอดหรือสื่อสาร

จากการรวบรวมข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังตารางที่ 4.1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นคำตอบต่างๆ พร้อมกับประเด็นสำคัญๆ ของกระบวนการทัศน์ ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่ใช้ในการทบทวนเอกสารของงานวิจัยนี้ มาสร้างเป็นข้อคำถามแบบเลือกคำตอบ เป็นแบบสอบถามเพื่อการศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 และ 3 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ปรากฏเป็นผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.2 แสดงความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี : ด้านการอนุรักษ์

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้องกัน
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
1	พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้านฐานะที่เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
2	พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์เพื่องานด้านหัตถกรรม หัตถศิลป์ของจังหวัดสงขลาเพราะมีความอ่อนช้อยจากการทำของคนในจังหวัด	4.00	2.00	4.00	2.00	ไม่สอดคล้องกัน
3	จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลองการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
4	กำหนดยุทธศาสตร์แปลงเรียนรู้และอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
5	คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รักด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)คงอยู่	5.00	1.50	5.00	1.00	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้องกัน
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
6	สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
7	คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ	5.00	0.00	5.00	0.00	สอดคล้องกัน
8	สร้างธนาคารและคลังความรู้เรื่องพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของจังหวัดสงขลาผ่านสถานศึกษาทุกระดับ	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
9	สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรณีวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยา เป็นต้น	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
10	ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
11	ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลาเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
12	ผู้รู้และผู้ชำนาญต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้ถ่ายทอดแนวคิด วิธีการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดอบรม การเข้าไปสอนในสถาบันการศึกษา	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
13	มีพื้นที่ และขยายพื้นที่ในการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้มากขึ้น	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
14	จังหวัดสามารถที่จะพัฒนาบริบทแวดล้อมเกี่ยวพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เอื้อต่อการเติบโตทางการท่องเที่ยวได้	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
15	ส่งเสริมให้จังหวัดสงขลาเป็นฐานการผลิตพรรณไม้รัก(ต้นรัก)และผลิตภัณฑ์จาก	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้อง
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
	พรรณไม้รัก(ต้นรัก)					
16	ส่งเสริมการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้เพื่อเพิ่มความสนใจของคนในพื้นที่	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
17	เชื่อมโยงการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เข้ากับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
18	จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย	5.00	1.50	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
19	ส่งเสริมที่จัดกิจกรรมที่มีการนำพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ไปใช้ประโยชน์ได้ โดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญของจังหวัด	4.00	1.50	4.00	1.50	สอดคล้องกัน
20	เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น เอกสาร การจัดสัมมนา การจัดสัปดาห์รณรงค์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)การเปิดพื้นที่เรียนรู้	4.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
21	เสริมสร้างให้เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
22	ส่งเสริมการปลูกใหม่หรือขยายพันธุ์เพิ่มโดยเริ่มจากพื้นที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน วัด สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ	4.00	0.00	4.00	0.50	สอดคล้องกัน
23	พัฒนากระบวนการการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าจากพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น การผลิตชิ้นงานของที่ระลึก	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
24	ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก(ต้นรัก) มากขึ้น	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
25	การจัดการอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้วิชาช่างรักในผลิตชิ้นงานจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้อง
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
26	ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ ผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ใน ชีวิตประจำวันมากขึ้น	4.00	0.00	4.00	0.00	สอดคล้องกัน
27	การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณ ไม้รักในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
28	ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็น พืชเศรษฐกิจ	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
29	มีการวางแผนการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม ที่เห็นได้ชัดเจนทุกขั้นตอนตั้งแต่การเพาะ กล้า การบำรุงดิน การดูแลเลี้ยงดูให้เติบโต สมบูรณ์ เพื่อทุกคนที่มาศึกษาสามารถเข้าใจ ได้ในทิศทางเดียวกัน	4.00	0.00	4.00	0.00	สอดคล้องกัน
30	ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้น รัก)ในมิติต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทาง ในการอนุรักษ์และพัฒนาพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากพรรณไม้รัก การวิจัยทางการตลาดเพื่อ ส่งเสริมอาชีพด้านการอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรม	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
31	สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ และพัฒนาให้เข้มแข็ง	5.00	1.00	5.00	1.00	สอดคล้องกัน
32	พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าส่งออกไปยัง ต่างประเทศเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าศิลปะ ไทย	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
33	เสริมสร้างความเข้าใจในการนำพรรณไม้รัก (ต้นรัก)ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ นอกจาก การนำมาแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ ทั้งในทาง วิทยาศาสตร์ พุทธศาสตร์ เช่น ในทางเภสัช พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ถือว่าเป็นสมุนไพร ใช้ รักษาโรคได้	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
34	ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ	5.00	1.00	5.00	0.50	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ ความสอดคล้อง
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
	จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความ ร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ พรรณไม้รักตามพระราชดำริ					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก จังหวัดสงขลา สนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี : **ด้านอนุรักษ์** ในระดับมากที่สุด (M.D. = 5.00) คือ

- 1) พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้านฐานะที่เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา
- 2) จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 3) คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)คงอยู่
- 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด
- 5) คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ
- 6) สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรรมชาติวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยา เป็นต้น
- 7) ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 8) ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น
- 9) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย
- 10) ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก(ต้นรัก)มากขึ้น
- 11) การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้รักในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media เป็นต้น

- 12) ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นพืชเศรษฐกิจ
- 13) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาให้เข้มแข็ง
- 14) ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำริ

เมื่อพิจารณาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากแบบสอบถามในรอบที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50) เรื่อง

- 1) พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้านฐานะที่เป็นของมงคลของจังหวัดสงขลา
- 2) จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 3) คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)คงอยู่
- 4) สร้างความเข้าใจเกี่ยวการอนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด
- 5) คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ
- 6) สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรรมชาติวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยา
- 7) ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 8) ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น
- 9) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย
- 10) ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก(ต้นรัก)มากขึ้น
- 11) การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media
- 12) ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นพืชเศรษฐกิจ
- 13) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาให้เข้มแข็ง
- 14) ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำริ

ตาราง 4.3 แสดงความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี : ด้านการสื่อสาร

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักฯ ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้องกัน
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
ด้านการสื่อสาร						
1	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น	4.00	1.50	4.00	1.50	สอดคล้องกัน
2	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านสถานศึกษาทุกระดับ	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
3	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
4	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ	5.00	1.50	5.00	1.50	สอดคล้องกัน
5	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านหลักสูตรการอบรม	5.00	1.00	4.00	1.50	สอดคล้องกัน
6	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านกิจกรรมให้เยี่ยมชมสถานที่ปลูกพรรณไม้รัก (ต้นรัก) หรือสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้รัก (ต้นรัก)	5.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
7	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก) แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
8	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านวัด โดยเฉพาะศาสนสถานเชิงพุทธ(วัด)ที่มีสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานเครื่องรัก ,ดอกรักเป็นพุทธบูชา	4.00	0.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
9	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ที่แสดงประวัติผลงาน ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
10	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านการจัดสัมมนา เช่น สัมมนาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.50	4.00	1.50	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักษา ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้อง
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
11	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยศูนย์การเรียนรู้ และมีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ	5.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
12	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการจัดนิทรรศการแสดงความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสงขลา	5.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
13	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้างเป็นโครงการต้นแบบในการอนุรักษ์งานด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่มีคุณค่า	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
14	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำแสดงความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในต่างประเทศ	3.00	1.00	3.00	1.00	สอดคล้องกัน
15	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้างเครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า เช่น ร้านภูฟ้า Duty free King power Jim Thomson สายการบินต่างๆ	4.00	0.50	4.00	0.00	สอดคล้องกัน
16	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารที่ชัดเจน เช่น คนที่สนใจผลิตภัณฑ์ คนที่สนใจวิชาช่างรัก คนที่สนใจพฤกษศาสตร์ เพื่อการกำหนดเนื้อหาหรือสารที่ต้องการส่งได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.00	1.00	4.00	2.00	ไม่สอดคล้องกัน
17	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดผู้ส่งสารซึ่งอาจเป็นกลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นที่รับรู้รับผิดชอบเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	0.50	สอดคล้องกัน
18	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน เช่น เพื่อให้เห็นคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ เพื่อความให้ใช้ผลิตภัณฑ์	4.00	1.50	4.00	1.50	สอดคล้องกัน

ข้อที่	ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักษา ในเรื่อง	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ				ความจำเป็น/ สอดคล้อง
		รอบที่ 2		รอบที่ 3		
		M.D.	IR	M.D.	IR	
19	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการจัด ประกวดผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้ รัก(ต้นรัก)	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
20	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยกลุ่มต่างๆ ที่อนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น กลุ่มใน ชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา	4.00	1.00	4.00	1.00	สอดคล้องกัน
21	มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารที่ชัดเจน	4.00	1.50	4.00	1.50	สอดคล้องกัน

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก จังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี : ด้านการสื่อสาร ในระดับมากที่สุด (M.D. = 5.00) คือ มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากแบบสอบถามในรอบที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50) เรื่อง

- 1) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น
- 2) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านสถานศึกษาทุกระดับ
- 3) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์
- 4) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ
- 5) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านหลักสูตรการอบรม
- 6) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านกิจกรรมให้เยี่ยมชมสถานที่ปลูกพรรณไม้รัก (ต้นรัก) หรือสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 7) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก) แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก
- 8) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านวัด โดยเฉพาะศาสนสถานเชิงพุทธ(วัด)ที่มีสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานเครื่องรัก,ดอกรักเป็นพุทธบูชา

- 9) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านพิพิธภัณฑหรือหอศิลป์ที่แสดงประวัติ ผลงาน ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 10) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านการจัดสัมมนา เช่น สัมมนาการออกแบบ ผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 11) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยศูนย์การเรียนรู้ และมีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ
- 12) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการจัดนิทรรศการแสดงความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสงขลา
- 13) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้างเป็นโครงการต้นแบบในการอนุรักษ์งานด้าน ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่มีคุณค่า
- 14) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำแสดง ความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในต่างประเทศ
- 15) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้างเครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่าย สินค้า เช่น ร้านภูฟ้า Duty free King power Jim Thomson สายการบินต่างๆ
- 16) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดผู้ส่งสารซึ่งอาจเป็นกลุ่ม องค์กรหรือ หน่วยงานที่เป็นที่รับรู้่ารับผิดชอบเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)
- 17) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน เช่น เพื่อให้เห็นคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ เพื่อความให้ใช้ผลิตภัณฑ์
- 18) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการจัดประกวดผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก (ต้นรัก)
- 19) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยกลุ่มต่างๆ ที่อนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น กลุ่มใน ชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา
- 20) มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารที่ชัดเจน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี สามารถพิจารณาการสรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Design) ระหว่าง การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และการวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา 16 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสงขลา,อำเภอสติงพระ,อำเภोजะนะ,อำเภอนาทวี,อำเภอเทพา,อำเภอสะบ้าย้อย,อำเภอรโนด,อำเภอกระแสดินรุ้,อำเภอรัตภูมิ,อำเภอสะเดา,อำเภอหาดใหญ่ ,อำเภอนาหม่อม,อำเภอควนเนียง,อำเภอบางกล่ำ,อำเภอสิงหนครและอำเภอคลองหอยโข่ง จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ที่ 2 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในอนาคตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรรัฐ

สีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยดำเนินการวิจัยจำนวนรอบที่ 1-3 เป็นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษาของในจังหวัดสงขลาหรือที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ตามวัตถุประสงค์ 2 โดยมีการสำรวจตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นฐานข้อมูลเพื่อสู่การวิจัยเทคนิคเดลฟาย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการ ดังนี้

1.แบบสอบถามรอบที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยคำถามดังต่อไปนี้

1.1 ท่านคิดอย่างไรและแนวทางอย่างไรกับความเป็นไปได้ของการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)พื้นที่จังหวัดสงขลาในโอกาสของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

1.2 ท่านคิดอย่างไรและแนวทางอย่างไรกับความเป็นไปได้ของการสื่อสารพรรณไม้รัก(ต้นรัก)พื้นที่จังหวัดสงขลาในโอกาสของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการดำรงงานศิลป์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

2.แบบสอบถามรอบที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสตสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ประกอบด้วยคำถามที่มาจากการพัฒนาจากแบบสอบถามรอบที่ 1 พัฒนามาจากกรอบทฤษฎีที่อ้างถึงในบทที่ 2 และ ข้อแก้ไขจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 คน เมื่อผ่านการยอมรับ จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยแล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติ ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดให้เบื้องต้นคือให้สอดคล้องกับบริบทของนักวิชาการในจังหวัดสงขลา โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างมีสิทธิเสรีภาพ ที่เป็นมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มุ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญได้บ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้อง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มุ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญได้บ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้อง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้สอบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามรอบที่ 3 ตามวัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์
 พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระรัตนราชสุตา เจ้าฟ้า
 มหาจักรีสิรินธร รัชสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยแบบสอบถามเหมือนรอบที่ 2 แต่
 เพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งของคำตอบ
 ของผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สอบถามรอบที่ 3 และให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ได้
 ตอบไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้แสดงความ คิดเห็นพร้อมทั้งบอกเหตุผล
 ประกอบท้ายตาราง ซึ่งถ้าผู้เชี่ยวชาญคนใด มีความคิดเห็นไม่ตรงกับกลุ่มและไม่มีเหตุผลอธิบาย
 ประกอบความคิดของตน ถือว่าเป็นการยอมรับและเห็นด้วยกับความคิดเห็นของกลุ่มส่วนใหญ่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินวิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Servey research) ใน
 ปี พ.ศ.2559 (เดือนตุลาคม เดือนพฤศจิกายน เดือนธันวาคม) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง
 สำหรับการวิจัยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทั้ง
 3 รอบเป็นเวลา 3 เดือน ในปี พ.ศ. 2560 (รอบที่ 1 เดือนมกราคม , รอบที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ และ
 รอบที่ 3 เดือนมีนาคม) สำหรับกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามปลายเปิดที่ได้ข้อมูลมาจากเอกสาร แนวคิด
 ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน จากนั้นนำคำตอบจาก
 การตั้งคำถามปลายเปิดมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า
 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (ค่าความ
 สอดคล้อง) ค่าฐานนิยม และค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และสรุปผล
 อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (Trends of Communication for preserving the wisdom of crown flower plants Songkhla Province, the initiative project of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี สามารถสรุปเป็นผลการศึกษาดังนี้

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ในบริบทของภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา 16 อำเภอ จำนวน 300 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 260 คนและเป็นผู้ชาย 40 คน มีอายุ 45-55 ปี มากที่สุดรองลงมาคือ 35-40 ปี ทุกคนมีสัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา รองลงมาทำนาและแม่ค้าตามลำดับ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลำดับ และมีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3-4 คนครอบครัวมากที่สุด รองลงมา มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2 คน

2. ข้อมูลทางกายภาพและสถานภาพของพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่พื้นที่ที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่รอบบ้านตามรั้ว ที่ดินว่างเปล่าหรือพื้นที่อเนกประสงค์ของบ้านที่พักอาศัยและบริเวณริมถนนที่เป็นส่วนบุคคลที่ใช้สำหรับใช้ในการสัญจรของตนเอง โดยในพื้นที่ที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในแต่ละบ้าน จะมีการปลูกพรรณไม้รักไว้จำนวน

8-10 ต้น ซึ่งส่วนใหญ่วัสดุประสงค์ที่สำคัญในการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่ คือ เพื่อใช้เป็นพิธีกรรมด้านศาสนาพุทธ

อำเภอเมืองสงขลาซึ่งเป็นแหล่งการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ที่สำคัญแห่งหนึ่ง วัสดุประสงค์สำคัญในการปลูกพรรณไม้รักในอำเภอเมืองสงขลานั้นเป็นการปลูกเพื่อเป็นอาชีพหลักของครอบครัว โดยการนำไปขายในตลาดตัวเมืองให้กับผู้ค้ารายย่อยในราคากิโลกรัมละ 200 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ค้ารายย่อย ทำให้ผู้ค้ารายย่อยต้องนำซื้อจากตลาดทางการเกษตรของพื้นที่อื่นๆ นอกจากนี้ในส่วนของพื้นที่จังหวัดสงขลาไม่มีการขายส่งในปริมาณที่มากเกินความต้องการ แต่เป็นเพียงธุรกิจครอบครัวเรือนเท่านั้น สำหรับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ พบว่าสภาพภาพที่ดินตามกฎหมายที่มีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็น โฉนดของตนเองเพียงไม่ถึง 10 ต้นในแต่ละบ้านเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่การปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ชอบดินร่วนปนทรายเป็นส่วนใหญ่และต้องการน้ำและการดูแลรักษาเมื่อเกิดโรคภัยการตัดกิ่ง น้อยมากที่เป็นการฉีดยาเพราะมีปริมาณไม่มากและไม่ถือว่าเป็นเกษตรเชิงเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกพรรณไม้รักจึงเป็นเพียงธุรกิจเสริมของครอบครัวเท่านั้น

ประเด็นการค้นพบพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา พบว่า พื้นที่ที่พบว่ามีการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นพื้นที่ติดกับถนนใหญ่ที่มีการคมนาคมที่มีรถผ่านเท่านั้นและแถวชายทะเลของหาดชายทะเล ชลาทัศน์ และเป็นการปลูกในลักษณะที่เป็นไม้ประดับตามบ้านเรือนและกิจกรรมนันทนาการของเด็กและเยาวชนอีกด้วยนอกเหนือจากการที่ได้นำไปขายแล้ว และจากการศึกษาการใช้ประโยชน์จากการนำพรรณไม้รัก(ต้นรัก) มาใช้ พบว่า มีเพียงการนำดอกไม้รักมาใช้ประโยชน์เพียงส่วนเดียว โดยใช้นำมาร้อยเป็นพวงมาลัยและลูกหลานที่ได้ใช้ในพิธีกรรมไหว้ครูทางพุทธศาสนาหรืออย่างอื่น อาทิ พิธีกรรมด้านศาสนาเวียนเทียน งานบวชและพิธีกรรมความเชื่อเท่านั้นและเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น และมีข้อสังเกตบางประการว่าในการใช้ดอกไม้รักมาใช้ในพิธีทางศาสนาพุทธพบว่ามีนิยมนำดอกไม้รักที่เป็นสีขาวมากกว่าสีม่วงเนื่องจากมีความเชื่อว่าสีขาวเป็นสีของการบริสุทธิ์เป็นสัญลักษณ์ของความดี ส่วนดอกไม้สีม่วงมักเป็นสัญลักษณ์ของการพลัดพลากความทุกข์ระทม การหย่าร้างไม่สมหวังดังปรารถนาที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ดีพบว่าคนส่วนมากจะใช้ในส่วนของดอกไม้รักที่เป็น พลาติก ในร้านค้าที่อยู่ในตลาดมากกว่าดอกไม้รักที่ขึ้นตามธรรมชาติที่อยู่ในบ้านของตนเอง ถึงแม้มีการใช้ต้นรักก็ใช้ในส่วนของดอกไม้รักอื่นในการเสริม อาทิ ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุท ดอกกล้วยไม้ เป็นต้น และอาจมีส่วนของกลีบดอกไม้ อาทิ กลีบดอกกุหลาบ ดอกหางนกยูงและใบไม้ต้นสนทองและ

ต้นเงินและใบเตยในการเป็นส่วนประกอบในการทำมาลัยหรือพิธีทางสงฆ์ของศาสนาพุทธเท่านั้น และ แม้ว่าพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรมแต่ก็ไม่พบว่าศาสนาอื่น ๆ นำพรรณไม้รัก(ต้นรัก)มาทำ ประโยชน์แต่อย่างไร มีเพียงความเชื่อที่ว่า การเก็บดอกรักต้องเก็บตอนเย็นเพื่อเป็นการป้องกันยารัก เข้าตาและตาบอดได้ นอกจากนี้ยังไม่พบว่ามีภูมิปัญญาอื่นที่มีในอดีตที่นำส่วนอื่นๆ ของพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น ราก ต้น ยาง มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังงานวิจัยที่ศึกษามาแต่อย่างไร มี เพียงการใช้ดอกในการค้าขายและเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น)

3. ข้อมูลทางอัตลักษณ์และอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของการเผยแพร่โครงการ พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำรงงานศิลป์และภูมิ ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปนั้น พบว่า ในบริบทของลักษณะเด่นของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) พบว่า ดอกรักในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็น ลักษณะของสีขาวและสีม่วงเท่านั้น ใช้ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ด้านพิธีกรรมด้านศาสนา พุทธและการร้อยพวงมาลัยเท่านั้น ในด้านสำหรับความรู้/ทักษะ/ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น ความสามารถในการปลูก การแปรรูป พบว่า เป็นลักษณะของการสืบทอดจากรุ่นปู่ รุ่น ย่า รุ่นตา รุ่นยาย และรุ่นพ่อรุ่นแม่ที่เป็นการสืบทอดในครอบครัวเรือนเท่านั้น มีการใช้ประโยชน์เพียง ดอกเท่านั้นเพื่อนำมาร้อยเป็นพวงมาลัยและลูกหลานที่ได้ใช้ในพิธีกรรมไหว้ครูทางพุทธศาสนาหรือ อย่งอื่น และยังไม่พบว่ามีภูมิปัญญาอื่นที่มีในอดีตที่นำส่วนอื่นๆ ของพรรณไม้รัก เช่น ราก ต้น ยาง มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ดังงานวิจัยที่ศึกษามาแต่อย่างไร มีเพียงการใช้ดอกในการค้าขาย และเป็นอาชีพเสริมเท่านั้น

4. ข้อมูลความต้องการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของการเผยแพร่โครงการ พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำรงงานศิลป์และภูมิ ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รักอันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป พบว่า ต้องการให้มีการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ต้องการร่วมอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้น รัก)เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกด้วยความจงรักภักดีที่มีต่อพระองค์ท่าน อีกส่วนหนึ่งเพื่อให้ เป็นแหล่งรายได้,เป็นสมุนไพร และการใช้สอยอื่นๆในอดีต,เป็นแหล่งอนุรักษ์สะสมพันธุกรรมที่เป็น ความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดสงขลา,เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจด้านความงามในบริบทของพื้นที่พหุ วัฒนธรรมและเป็นสวนในพื้นที่ชายทะเลที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆจำเป็นต้องฟื้นฟูด้วยภูมิปัญญาที่ มีมาในอดีตที่ควรได้รับการอนุรักษ์ให้อยู่คู่จังหวัดสงขลาต่อไปและอาจในระยะยาวจะไม่มีผู้อนุรักษ์ภูมิ ปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)

5. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ/ข้อเสนอแนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนได้นำเงินอุดหนุนของรัฐบาลมาเป็นส่วนหนึ่งให้เป็นอาชีพเสริมตามโครงการพลังประชารัฐที่ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย และควรมีการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพต่อไปไม่ใช่แค่เพียงให้ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอนุรักษ์แต่การดูแลของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

สรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อ 2

เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

1. การสื่อสารส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการสื่อสารจังหวัดสงขลาในโอกาสสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี พื้นที่จังหวัดสงขลาของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการดำเนินงานศิลปะและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปโดยภาพรวมแล้วชาวบ้านและประชาชนในจังหวัดสงขลา ต้องการให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดสงขลาของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพราะในการดำเนินงานศิลปะและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของชาวสงขลาและของภาคใต้และประเทศไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป และต้องการให้เป็นของหน่วยงานภาครัฐในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ทั้งการศึกษาการตลาดครบวงจรเหมือนพืชเศรษฐกิจอื่นในประเทศไทย

2. ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) จังหวัดสงขลาของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการดำเนินงานศิลปะและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)อันทรงคุณค่าของไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปพบผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงการสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก จังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน ระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
ด้านอนุรักษ์	
<ol style="list-style-type: none"> 1.พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้าน ฐานะที่เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา 2.จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) 3. คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รัก ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก (ต้นรัก)คงอยู่ 4. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการ อนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด 5. คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความ หลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ 6. สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่าง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน ราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นัก ธรณีวิทยา นักสัตววิทยา นักชีววิทยา เป็นต้น 7. ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณ ไม้รัก(ต้นรัก) 8. ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่า ของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและ ประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการ จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อ การทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น 9. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็น 	<ol style="list-style-type: none"> 1.พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้าน ฐานะที่เป็นของมรดกของจังหวัดสงขลา 2.จัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) 3.กำหนดยุทธศาสตร์แปลงเรียนรู้และอนุรักษ์ พรรณไม้รัก(ต้นรัก) 4.คัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรรณไม้รัก ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรรณไม้รัก (ต้นรัก)คงอยู่ 5.สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการ ส่งเสริมการตลาด 6.คัดเลือกรุ่นพันธุ์ที่เหมาะสมและมีความ หลากหลาย รวมทั้งขยายผลให้คนที่สนใจ 7.สร้างธนาคารและคลังความรู้เรื่องพรรณไม้รัก ของจังหวัดสงขลาผ่านสถานศึกษาทุกระดับ 8.สร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักธรณีวิทยา

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน ระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
<p>แหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การ แปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัด จำหน่าย</p> <p>10. ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาด ย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก (ต้นรัก) มาก ขึ้น</p> <p>11. การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวพรรณ ไม้รักในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media เป็นต้น</p> <p>12. ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นพืช เศรษฐกิจ</p> <p>13. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ และพัฒนาให้เข้มแข็ง</p> <p>14. ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความ ร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณ ไม้รักตามพระราชดำริ</p>	<p>นักศึกษานวนิทยา นักชีววิทยา</p> <p>9.ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรรณ ไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>10.ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่า ของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและ ประณีตศิลป์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการ จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงาน ของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น</p> <p>11.ผู้รู้และผู้ชำนาญต้องแสดงบทบาทในการเป็น ผู้ถ่ายทอดแนวคิด วิธีการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้น รัก) โดยการจัดอบรม การเข้าไปสอนใน สถานการศึกษา</p> <p>12.มีพื้นที่และขยายพื้นที่ในการปลูกพรรณไม้รัก (ต้นรัก)ให้มากขึ้น</p> <p>13.จังหวัดสามารถที่จะพัฒนาบริบทแวดล้อม เกี่ยวพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เอื้อต่อการเติบโต ทางการท่องเที่ยวได้</p> <p>14.ส่งเสริมให้จังหวัดสงขลาเป็นฐานการผลิต พรรณไม้รัก(ต้นรัก)และผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้ รัก(ต้นรัก)</p> <p>15.ส่งเสริมการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ใน ลักษณะที่เป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ เพื่อเพิ่มความสนใจของคนในพื้นที่</p>

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
	<p>16. เชื่อมโยงการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เข้ากับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้</p> <p>17. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย</p> <p>18. ส่งเสริมที่จัดกิจกรรมที่มีการนำพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ไปใช้ประโยชน์ได้ โดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญของจังหวัด</p> <p>19. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น เอกสาร การจัดสัมมนา การจัดสัปดาห์รณรงค์พรรณไม้รัก การเปิดพื้นที่เรียนรู้ เป็นต้น</p> <p>20. เสริมสร้างให้เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>21. ส่งเสริมการปลูกใหม่หรือขยายพันธุ์เพิ่มโดยเริ่มจากพื้นที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน วัด สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ</p> <p>22. พัฒนาระบบการการสร้างความคุณค่าและเพิ่มมูลค่าจากพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น การผลิตชิ้นงานของที่ระลึก</p> <p>23. ส่งเสริมการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ทำให้มีการซื้อขายพรรณไม้รัก (ต้นรัก) มากขึ้น</p>

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน ระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
	<p>24.การจัดการอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้วิชาชีพ รักในผลิตชิ้นงานจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>25.ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ ผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ใน ชีวิตประจำวันมากขึ้น</p> <p>26.การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ รักในรูปแบบต่างๆที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ Website Page Social media เป็นต้น</p> <p>27.ส่งเสริมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ให้เป็นพืช เศรษฐกิจ</p> <p>28.มีการวางแผนการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ เห็นได้ชัดเจนทุกขั้นตอนตั้งแต่การเพาะกล้า การ บำรุงดิน การดูแลเลี้ยงดูให้เติบโตสมบูรณ์ เพื่อ ทุกคนที่มาศึกษาสามารถเข้าใจได้ในทิศทาง เดียวกัน</p> <p>29.ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้น รัก)ในมิติต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางใน การอนุรักษ์และพัฒนาพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก การวิจัยทางการตลาดเพื่อส่งเสริมอาชีพด้านการ อนุรักษ์เชิงวัฒนธรรม</p> <p>30.สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ และพัฒนาให้เข้มแข็ง</p> <p>31.พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าส่งออกไปยัง ต่างประเทศเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าศิลปะไทย</p>

<p>ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)</p>
	<p>32.เสริมสร้างความเข้าใจในการนำพรรณไม้รัก (ต้นรัก)ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ นอกจากการนำมาแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ ทั้งในทางวิทยาศาสตร์ พุทธศาสตร์ เช่น ในทางเภสัช พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ถือว่าเป็นสมุนไพร ใช้รักษาโรคได้</p> <p>33.ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพฯ จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รักตามพระราชดำริ</p>
<p>ด้านการสื่อสาร</p>	
<p>1. มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ</p>	<p>1.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น</p> <p>2.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านสถานศึกษาทุกระดับ</p> <p>3.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์</p> <p>4.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ</p> <p>5.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านหลักสูตรการอบรม</p> <p>6.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านกิจกรรมให้เยี่ยมชมสถานที่ปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)หรือสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>7.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก</p> <p>8.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านวัด โดยเฉพาะศาสนาสถานเชิงพุทธ(วัด)ที่มี</p>

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
	<p>สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานเครื่องรัก, ดอกรัก เป็นพุทธบูชา</p> <p>9.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน พิพิธภัณฑหรือหอศิลป์ที่แสดงประวัติ ผลงาน ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>10.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านการจัด สัมมนา เช่น สัมมนาการออกแบบผลิตภัณฑ์จาก พรรณไม้รัก(ต้นรัก)</p> <p>11.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยศูนย์การ เรียนรู้ และมีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ</p> <p>12.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการ จัด นิทรรศการแสดงความรู้และผลงานจากการ อนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ทั้งในและนอกพื้นที่ จังหวัดสงขลา</p> <p>13.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้าง เป็นโครงการต้นแบบในการอนุรักษ์งานด้าน ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่มีคุณค่า</p> <p>14.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการร่วมมือ กับกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำแสดงความรู้ และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ใน ต่างประเทศ</p> <p>15.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้าง เครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า เช่น ร้านภูฟ้า Duty free King power Jim Thomson สายการบินต่างๆ เป็นต้น</p> <p>16.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนด ผู้สื่อสารซึ่งอาจเป็นกลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงานที่ เป็นที่รับรู้ว่าจะรับผิดชอบเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้น รัก)</p>

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน ระดับมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน = 5.00)	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นของสอดคล้องกัน (IR ไม่เกิน 1.50)
	<p>17.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน เช่น เพื่อให้เห็นคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ เพื่อความให้ใช้ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น</p> <p>18.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการจัดประกวดผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก (ต้นไม้รัก)</p> <p>19.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยกลุ่มต่างๆ ที่อนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นไม้รัก) เช่น กลุ่มในชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา</p> <p>20.มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารที่ชัดเจน</p>

อภิปรายผลการวิจัย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นเจ้าฟ้านักอนุรักษ์ของปวงชนชาวไทย พระองค์ไม่เพียงใส่พระทัยในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย แต่ยังทรงสืบสานพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทั้งทรงแบ่งเบาและเสริมส่งพระราชภารกิจและพระราชกรณียกิจแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี แต่ทรงห่วงใยและสนพระทัยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องต่อการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เมื่อยังทรงพระเยาว์ ทรงโปรดหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยา และเมื่ออ่านแล้วทรงจดจำเรื่องราวได้หมด ระหว่างโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชบิดาและพระราชมารดา เสด็จเยี่ยมพสกนิกรทั่วประเทศ ได้ทรงสังเกตศึกษาธรรมชาติและพรรณไม้อยู่เสมอ ทรงใฝ่ในความรู้และวิทยาการใหม่ๆ มีพระอัจฉริยภาพในการสังเกตจดจำเรื่องราวสิ่งต่างๆ ที่ทอดพระเนตร พร้อมทั้งทรงจดบันทึกโดยละเอียด ระหว่างที่พระองค์ทรงงานด้าน

พฤกษศาสตร์ในสถานที่ต่างๆ เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี (23-24 เมษายน 2536), อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี (14-15 สิงหาคม 2537), อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย (19 ธันวาคม 2537), หน่วยจัดการต้นน้ำแม่กก ห้วยหมากเหลี่ยม จังหวัดเชียงราย (30 มกราคม 2538), อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล (27 กันยายน 2538), อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์-หมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา (11-12 พฤศจิกายน 2539) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย (19 มิถุนายน 2540) ทรงมีรับสั่งกับพระสหายและผู้ติดตามเสมอว่า ทรงโปรดศึกษาพรรณไม้และป่าไม้เพราะต้นไม้ไม่หนีไปไหน ไม่เหมือนกับสัตว์ป่าที่ชอบหลบซ่อนตัว และด้วยที่พระองค์ทรงเป็นนักอักษรศาสตร์ที่เชี่ยวชาญ จึงได้ทรงนำความรู้ภาษาละตินมาใช้ในการศึกษาพฤกษศาสตร์จำแนกพวก (systematic botany) ในการเรียกชื่อวิทยาศาสตร์พืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระองค์จึงทรงเพิ่มพูนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นอกจากจดบันทึกชื่อพืช ลักษณะ ประโยชน์และโทษของพืช นอกจากพระอัจฉริยภาพในการจำแนกพรรณพืชแล้ว ยังทรงสนพระทัยและเชี่ยวชาญในพฤกษศาสตร์สาขาอื่นๆ ได้แก่ พฤกษภูมิศาสตร์ (plant geography) พฤกษนิเวศ (plant ecology) พฤกษศาสตร์เศรษฐกิจศาสตร์ (economic botany) และพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน (ethnobotany) (www.rspg.or.th) สิ่งเหล่านี้ได้ปรากฏให้เห็นในพระราชนิพนธ์ของพระองค์หลายๆ เรื่องที่นักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศยอมรับในพระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่าน ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 โดยส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นไปพร้อมกันเพื่อรักษาสมดุลระบบนิเวศให้คงอยู่สืบไป (ราชันย์ ภูมิภ:2559)

พรรณไม้รัก(ต้นรัก) ถือได้ว่าเป็นพื้นประจำท้องถิ่นที่มีความสำคัญของจังหวัดสงขลาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการปลูกในภูมิภาคอื่นๆ และมีพรรณไม้รักหลากหลายพันธุ์ ดังเห็นจากการศึกษาของวิชาญ เอียดทอง (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องที่ มาของยางรักดิบต่อการนำไปสืบสานงานหัตถกรรมเครื่องรักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการศึกษาพบว่า ช่วงการกรีดยางรักของไม้รักใหญ่ในประเทศไทย ในช่วงฤดูฝน ไปจนถึงต้นฤดูหนาว (เริ่มเดือนมิถุนายนจนถึงเดือน มกราคม) ต่างกันตามท้องที่ และกาญจนา เหลืองสุวาลัย และคณะ(2553)ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยืดอายุการเก็บรักษาของดอกรัก พบว่า ดอกรักพันธุ์รักแก้ว และพันธุ์รักตุ้ม มีอายุการเก็บรักษาไม่แตกต่างกัน แต่จากการศึกษาจะพบว่า สถานการณ์ของพรรณไม้รักในพื้นที่จังหวัดสงขลาในปัจจุบันมีความสำคัญน้อยลงมาก ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับพรรณไม้รักนี้ถือได้ว่าเป็นวิกฤตที่มนุษย์สร้างขึ้นและต้องเผชิญกับวิกฤตดังกล่าวโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว (Human-face Crises) ในลักษณะของวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งเป็นวิกฤตที่เกี่ยวกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ การทำงานและการหารายได้ของประชาชน อาทิ วิกฤตชนบทที่

ก่อให้เกิดความยากจน เพราะผลผลิตตกต่ำหรือราคาตก ดังพบผลการศึกษาที่ว่า คนส่วนมากจะใช้ใน ส่วนของดอกกรักที่เป็นพลาติกในร้านค้าที่อยู่ในตลาดมากกว่าดอกกรักที่ขึ้นตามธรรมชาติที่อยู่ในบ้าน ของตนเองและใช้ดอกไม้เป็นอย่างอื่นในการเสริม อาทิ ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้โรย ดอกพุด ดอก กัลยไม้ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ได้อย่างคุ้มค่า และทำได้เป็นเพียงอาชีพเสริมเท่านั้น นอกจากนี้ยังถือว่าสถานการณ์ดังกล่าวในแง่การเป็นวิกฤตทาง วัฒนธรรมที่สะสมมาได้ค่อยๆลดความสำคัญ เลือนหายและถูกแทนที่ด้วยสิ่งอื่นๆ ดังที่พบผล การศึกษาว่า มีความเชื่อว่าการเก็บดอกกรักต้องเก็บตอนเย็นเพื่อเป็นการป้องกันยารักเข้าตาและตา บอดได้ แต่ไม่มีคำอธิบายเพื่อยืนยันความเชื่อดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิกฤตการลดลงของ พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในแง่พื้นที่ที่ใช้ในการปลูก จำนวนต้น คุณค่าทางเศรษฐกิจ การนำไปใช้ประโยชน์ ในด้านต่างๆอย่างคุ้มค่าและโดยเฉพาะคุณค่าทางภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdoms) ที่แสดงถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและ วัฒนธรรมที่ได้มีพัฒนาการสืบสานมาของเอกราช ญ กลาง (2544) ซึ่งปัจจุบันบทบาทของดอกกรักใน ฐานะที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเหลือเพียงการนำดอกมาใช้ในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในลักษณะใช้ใน การการร้อยมาลัยถวายพระ และยังถูกทดแทนด้วยดอกกรักที่ทำจากพลาสติก ยิ่งลดความสำคัญของ ดอกกรักลงไปอีก สอดคล้องกับการศึกษาของเช่นการศึกษาของ **ชาญ เอียดทอง (2554)** ได้ ทำการศึกษาเรื่อง**ความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ให้ยารักและศักยภาพของการใช้ประโยชน์ใน ประเทศไทย** ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนกับป่า ได้เปลี่ยนไปคนรุ่นผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีภูมิ ปัญญาเกี่ยวกับการกรีดยารักหมดไปจากชุมชน การถ่ายทอดความรู้ ท้องถิ่นคงเหลือ แต่การบอกเล่า การพัฒนาเทคนิคการกรีดยารักไม่มีป่าที่มีต้นรักถูกทำลายไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชน หรือถูก เปลี่ยน การใช้ที่ดินไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ความจำเป็นของการคัดเลือกต้นรักทั้งต้นรักใหญ่ ที่ให้ ปริมาณน้ำอย่างมาก หรือแม่ไม้รักพันธุ์ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่การวิจัยเพื่อต้องการอนุรักษ์พันธุ์กรรมและ ขยายพันธุ์ให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรให้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ผลการศึกษายังพบว่า ชาวบ้านและ ประชาชนในจังหวัดสงขลาต้องการให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อส่งเสริมศูนย์ การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดสงขลาของการเผยแพร่โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยไม่ใช่จะเป็นการ อนุรักษ์ของพระองค์ท่านเท่านั้น แต่ต้องการให้เป็นของหน่วยงานภาครัฐในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณ ไม้รัก(ต้นรัก) ทั้งการศึกษาการตลาดครบวงจรเหมือนพืชเศรษฐกิจอื่นในประเทศไทย ดังนั้น การรื้อ ฟื้นภูมิปัญญาชาวบ้านขึ้นมาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และสร้างความมั่นใจให้กับ ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น จึงน่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างหนึ่ง (พิทยา ว่องกุล:2533) โดย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ควรได้รับการอนุรักษ์ด้านฐานะที่เป็นของ

มงคลของจังหวัดสงขลา สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี และปกรณ์ จริงสูงเนิน (อ้างถึงใน ศรีพรณ สิทธิพงศ์ และคณะ:2542) จึงได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นประการหนึ่งว่า ความจำเพาะกับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ชัดเจนอยู่ในตัวตามเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอก แต่อาจเอาไปใช้ในท้องถิ่นอื่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือไม่ดี ดังนั้น การเน้นให้เห็นว่าพรณไม้รัก(ต้นรัก) เป็นของมงคลของจังหวัดสงขลา จึงสร้างลักษณะเฉพาะให้แก่พรณไม้รัก(ต้นรัก) ซึ่งในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับพรณไม้รัก(ต้นรัก)นั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดแปลงเกษตรตัวอย่างแสดง แปลงทดลอง การอนุรักษ์พรณไม้รัก(ต้นรัก) การคัดเลือกคนที่เหมาะสมมาเรียนรู้พรณไม้รัก(ต้นรัก)ด้วยการถ่ายทอดอย่างน้อยอำเภอละ 1 แปลง เพื่อสนองพระราชดำริที่ต้องการให้พรณไม้รัก(ต้นรัก)คงอยู่ การทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดเห็นคุณค่าของการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมและประณีตศิลป์จากพรณไม้รัก(ต้นรัก) โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสา และมีการส่งต่อการทำงานของกลุ่มแบบรุ่นต่อรุ่น และมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้พรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่เป็นแหล่งเรียนรู้แบบครบวงจร ทั้งด้านการปลูก การแปลงเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และการจัดจำหน่าย ซึ่งเป็นการให้ชาวบ้านต่างใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ในการยังชีพมาโดยตลอด อีกทั้งยังมีการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมโดยมีวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา สอดคล้องกับแนวทางในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่สำคัญ คือ การใช้วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก และ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านแก่ผู้ใหญ่ โดยใช้การถ่ายทอดผ่านกิจกรรม การถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับพรณไม้รัก(ต้นรัก)ด้วยแนวทางดังกล่าวตามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันนั้น จะช่วยสร้าง ภูมิปัญญาของมนุษย์ในระดับบุคคลหรือกลุ่มได้ทั้ง 3 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นประสบการณ์โดยตรงของชีวิตผู้นั้นหรือกลุ่มนั่นเอง 2) ส่วนที่ได้รับมาจากความรู้ความสามารถของผู้อื่นจากประสบการณ์ของบุคคลหรือกลุ่มอื่น และ 3) ส่วนที่ตนสังเคราะห์ขึ้นใหม่จากประสบการณ์ของตนเองและจากคำบอกเล่าสั่งสอนของผู้อื่น การนำ ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นตัวบุคคลจะก่อให้เกิดความชำนาญในงานที่ทำมาก สอดคล้องกับที่ประเวศ วะสี ที่กล่าวว่า การเชิญชาวบ้านที่เก่งในเรื่องต่างๆ เป็นวิทยากรเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ หากมุ่งการศึกษาอบรมที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้านจะมีวิทยากรเพิ่มเป็นแสนคน ถือว่าเป็นชุมพลังปัญญาระดับประเทศ

นอกจากนี้ การที่จะทำให้ชาวบ้าน ประชาชนเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของพรณไม้รัก(ต้นรัก)นั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการตลาด และด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วน

ต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำรินั้น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน:2538) ที่เสนอว่า การสร้างให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา บุคคลต้องมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น การสื่อสารเพื่อให้บุคคลเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) จำเป็นต้องทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อพรรณไม้รักด้วยการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ประโยชน์ของพรรณไม้รัก (ต้นรัก) เมื่อบุคคลรู้สึกพอใจกับผลของการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)อย่างเต็มใจ โดยจะสามารถที่จะอดใจรอได้ และกระทำการที่จะก่อให้เกิดผลของการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่จะเกิดแก่ตนในวันข้างหน้า มีความเชื่ออำนาจในตนว่า การการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)จะก่อให้เกิดผลดีต่อตน นอกจากนี้ จากการเห็นว่าพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ส่งผลต่อมีความมูมานะบากบั่นฝ่าฟันอุปสรรค กระทำการต่าง ๆ ตามที่ตั้งใจไว้ได้ นอกจากนี้จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความรู้/ทักษะ/ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่ต้องการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)เพื่อส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดสงขลา ไม่ค่อยปรากฏในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งแนวโน้มและความต้องการปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ในอนาคตยังไม่ปรากฏและหายไปในอนาคต อาจเนื่องมาจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน มีการขั้นตอนในการดำเนินการมาก และต้องมีผู้รับผิดชอบเฉพาะ ดังเห็นจากการศึกษาของ สารีพันธ์ุศุภวรรณและคณะ(2555), ชนาวุธ ประทุมชาติ(2555), พรชัย กิตติชญาธร(2555), วิทยา เมฆขำ (2554) , เบญจพร สมานมาก(2554) และ พงษ์นัย สวัสดิ์รัตน์ (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวแนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ พบว่า การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้มีองค์ประกอบหลายประการ เช่น ด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการสำรวจและศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความเป็นไปได้ กำหนดรูปแบบการวิจัย และประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ วางแผน สร้างทีมกำหนดความสำเร็จตามตัวชี้วัด ลงมือ ปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนางาน ประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนต้องให้ความร่วมมือ มีผู้มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าการจัดการ มีระบบสนับสนุน กลุ่มเป้าหมายอย่างน้อยควรเป็นทุกคนในชุมชน เช่น เด็ก เยาวชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุ เป็นต้น ทำให้แนวคิดการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ยังไม่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมหรือยังไม่มีแนวทางการชัดเจน

นอกจากนี้ การศึกษาการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก)จังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี นั้น สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์การสื่อสารใหม่กระบวนการทัศน์ข้าง 11 เชือก (Eleven Elephants Paradigm) (สมควร กวียะ:2547) ในมิติต่างๆ ดังนี้

ทฤษฎีความเป็นหนึ่งเดียว (The Oneness Theory) กล่าวคือ ความเป็นไปได้ของการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รักจังหวัดสงขลาเพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องความเป็นหนึ่งเดียวทางกายภาพ (physical oneness) ความเป็นหนึ่งเดียวทางชีวภาพ (biological oneness) ความเป็นหนึ่งเดียวทางจิตวิทยา (psychological oneness) และความเป็นหนึ่งเดียวทางสังคมวิทยา (sociological oneness) ดังพบผลการศึกษาว่า ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) ตามพระราชดำริ จะเห็นได้ว่าพระราชดำริ ความมุ่งมั่นและพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พรรณไม้ต่างๆ รวมทั้งในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของพระองค์ สามารถเชื่อมโยงและสื่อสารกับประชาชนให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เนื่องจากเชื่อมั่นในพระอัจฉริยภาพไม่ว่าจะเป็นด้านอักษรศาสตร์ ด้านการวาดภาพ ด้านภาษาศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ อย่างเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการอนุรักษ์พรรณไม้ของพระองค์ ข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพระราชดำริของพระองค์สามารถที่จะสร้างความเป็นหนึ่งของประชาชนในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ได้

ทฤษฎีหลักการสื่อสารสองทาง (The principle of two-way communication Theory) กล่าวคือ การสื่อสารสองทางเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารจะสามารถสื่อสารโต้ตอบกับผู้รับสารได้โดยตรง และโดยเร็วที่สุดเท่าที่เทคโนโลยีจะอำนวยให้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้มีโอกาสสอบถาม ข้อสงสัยแสดงความคิดเห็นหรือข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ไปยังผู้ส่งสารได้และเมื่อผู้ส่งสารได้รับ feedback จากผู้รับสารก็สามารถที่จะนำมาปรับ feedforward เพื่อส่งกลับไปยังผู้รับสารเป็นการตอบสนองที่ก่อให้เกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (interaction) อันจะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันและผลเชิงบวกสูงสุดของทั้งสองฝ่ายตามทฤษฎีสารสนเทศ (Information Theory) ของแชนนอนและวีเวอร์ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า หลักการสื่อสาร 2 ทางนำมาใช้ในการสร้างความต้องการอนุรักษ์ได้โดยการจัดหลักสูตรการอบรม การจัดกิจกรรมให้เยี่ยมชมสถานที่ปลูกพรรณไม้รัก(ต้นรัก)หรือสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) การจัดสัมมนา เช่น สัมมนาการออกแบบผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ผ่านศูนย์การเรียนรู้และหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ

ซึ่งการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้ส่งสารได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับสารได้ เช่น วิทยากรถ่ายทอดความรู้ในการจัดอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมรับฟังและสามารถซักถามในเรื่องที่สงสัยต่อวิทยากรได้โดยตรง เป็นต้น

ทฤษฎีตารางสามชั้นสามแนวของการสื่อสารเชิงบวก(Triple matrix of positive communication Theory) กล่าวคือ การพัฒนาจิตใจให้งดงาม (beautiful mind) จนเกิดความรู้ความคิดในเชิงบวก (positive mind) แล้วสื่อสารออกมาในเชิงบวก (positive communication) ย่อมก่อให้เกิดผลเชิงบวกสามประการ (triple positive effects) โดยมีมิติของการสื่อสารโทรคมนาคมยุคปัจจุบัน อาทิ การสื่อสารสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ กิจกรรมโทรทัศน์ กิจกรรมวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม ทั้งระบบสายและไร้สาย(wire and wireless) ดังพบผลว่า พระราชดำริในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของพระองค์จะช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์และเพิ่มคุณค่าของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในมิติต่างๆ เช่น การเป็นภูมิปัญญา สรรพคุณทางยา และเผยแพร่ทาง Social network ต่างๆ ให้เกิดการเห็นคุณค่าของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ทั้งในท้องถิ่นและในสังคมโลก ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่าน Website ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ

ทฤษฎีหลักห้าประการของวารสารศาสตร์แนวอนาคต(Journalism The five principles of the future Journalism Theory) เกี่ยวกับการตระหนักในระบบนิเวศของโลก (Ecological awareness) สื่อมวลชนต้องมองให้ลึกและตระหนักสำนึกว่ามนุษย์กอบโกยและแสวงหาผลประโยชน์จากธรรมชาติเกินความจำเป็นและธรรมชาติกำลังกลับมาจัดการกับมนุษย์โดยการเตือนด้วยภัยพิบัติต่างๆ และนำมารายงานต่อประชาชนในรูปแบบของข่าวบทความ บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ สารคดีเชิงข่าว หรือสารคดีเชิงตีความ เป็นการทำให้ประชาชนรับรู้ ตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะช่วยกับประพฤติปฏิบัติและดูแลสอดส่อง ดังพบวิจัยว่า พระราชดำริในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของพระองค์จะช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์และเพิ่มคุณค่าของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)และเผยแพร่ทาง Social network ต่างๆ โดยสามารถนำเสนออย่างมีสุนทรียภาพ(Aesthetic presentation) หรืออย่างมีศิลปะทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ โดยต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง หรือจากการศึกษาวิจัยมาอย่างครบถ้วนแม่นยำ (Research-minded investigation) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) คุณค่าของพรรณไม้รัก(ต้นรัก)และการที่พระองค์ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) และ**ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ทั้งหกของสื่อมวลชนที่มีคุณค่า (Six functions for worthwhile mass communications Theory)** กล่าวถึงสื่อมวลชนควรจะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่มีคุณค่า สอดคล้องกับบทบาทที่มีคุณค่าของสื่อมวลชนสอง

Information หมายถึง การนำเสนอข่าวและข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับข่าวอย่างถูกต้องและครบถ้วน ในฐานะที่เป็นสื่อข่าวสาร (information media) ของสังคม ดังจะเห็นจากผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก ผ่านพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ที่แสดงประวัติ ผลงาน ประโยชน์ของพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ผ่านการจัดนิทรรศการแสดงความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสงขลา และผ่านการจัดประกวดผลงานหรือผลิตภัณฑ์จากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ซึ่งจะเห็นได้ว่า แนวทางเหล่านี้ต้องผ่านการศึกษาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพรรณไม้รัก (ต้นรัก) ที่ถูกต้อง มีหลักฐานชัดเจน เช่น มีผลการวิจัย มีผู้รู้เกี่ยวกับและนำเสนออย่างสุนทรีย์ภาพ เช่น จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

ทฤษฎีแปดขั้นตอนของการสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ(Eight steps of Integrated Organizational communication Theory) การสื่อสารองค์กรเชิงบูรณาการ คือ แนวคิดทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบการสื่อสารองค์กรที่บูรณาการสื่อสารทุกประเภทเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตขององค์กร (corporate life) และการดำเนินงานขององค์กร (corporate work) แนวคิดทฤษฎี คือ การใช้การสื่อสารหรือกระบวนการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnectedness) เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของระบบองค์กร (corporate system) ดังนั้นจึงสามารถนำพระราชดำริของพระองค์เป็นสื่อเชื่อมโยงการสื่อสารหรือการประสานงานขององค์กรต่างๆ หรือสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) ผ่านองค์กรต่างๆ ดังพบว่าผลที่ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น ผ่านสถานศึกษาทุกระดับ ผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก ผ่านวัด โดยเฉพาะศาสนาสถานเชิงพุทธ(วัด)ที่มีสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานเครื่องรัก,ดอกรักเป็นพุทธบูชา ผ่านศูนย์การเรียนรู้และหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบ ผ่านกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำเสนอความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในต่างประเทศ กลุ่มต่างๆ ที่อนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น กลุ่มในชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา และผ่านเครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า เช่น ร้านภูฟ้า Duty free King power Jim Thomson สายการบินต่างๆ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของสุวรรณ ตั้งมิตรเจริญและคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ของพรรณไม้ให้ยารักในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยาม

บรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้ช่วยกันอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)และรักษาภูมิปัญญาของช่างศิลป์ เครื่องรักไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป โดยดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ต้นรักได้แก่ การคัดเลือกแม่ไม้ การศึกษาเทคนิคการกรีดยาง สร้างสวนรวมพันธุ์ และสวนผลิตเมล็ดพันธุ์ รวมทั้งศึกษาเขตกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติของพรรณไม้ให้ยางรักทั้ง 3 ชนิดที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย และเริ่มมีความร่วมมือกับ สาธารณรัฐประชาชนจีนตามโครงการพัฒนาพันธุ์กรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)

ทฤษฎีใหม่ส่วนผสมการตลาด 9 P (Nine P's of marketing mix theory) แนวคิดของทฤษฎีนี้ เกิดจากการที่ผู้เขียนได้นำกลยุทธ์ด้านการตลาดมาประยุกต์ใช้ในทางนิเทศศาสตร์ โดยเริ่มต้นจากแนวคิดส่วนผสมการตลาด 4P's ของ Jerome E.McCarthy (สมควร กวียะ:2555) ซึ่งการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามแนวพระราชดำริฯ นั้น สามารถนำแนวคิดทางการตลาดที่สำคัญมาใช้ในการอนุรักษ์ คือ (1) Product หมายถึง ผลิตภัณฑ์ในรูปของสินค้าหรือบริการซึ่งจะต้องมีคุณภาพและแสดงคุณภาพนั้นให้ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ (package) หรือในการให้บริการ (servicing) ในที่นี้คือการแสดงหรือการสื่อสารให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มาจากพรรณไม้รัก(ต้นรัก) ดังผลการศึกษาที่พบว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านแหล่งผลิตผลงานศิลปกรรมพรรณไม้รัก(ต้นรัก)แหล่งผลิตหัตถกรรมเครื่องรัก (2) Place หมายถึง สถานที่วางจำหน่ายสินค้าที่มีความสะดวกและเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหรือตำแหน่งทำเลของการให้บริการที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้ากลุ่มใหม่ที่มีศักยภาพ (potential customer) จากผลการศึกษาที่พบว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการสร้างเครือข่ายร้านค้าหรือช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า เช่น ร้านภูฟ้า Duty free King power Jim Thomson สายการบินต่างๆ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า สถานที่จำหน่ายที่มีผลต่อการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ที่สามารถนำมาสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เป็นที่น่าสนใจได้มากขึ้น (3) People หมายถึง บุคคลในฐานะผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ส่งเสริมการตลาด ผู้ส่งเสริมการขาย พนักงานขายหรือพนักงานผู้ให้บริการที่จะต้องสื่อสารเฉพาะหน้าโดยตรงกับลูกค้า จากผลการศึกษาที่พบว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการร่วมมือกับกรมส่งเสริมการส่งออกในการนำเสนอความรู้และผลงานจากการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า กรมส่งเสริมการส่งออกจะเป็นปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่สำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ และแสดงพฤติกรรมเชิงบวก ที่สนับสนุนการตลาดและการขายสินค้าเกี่ยวกับพรรณไม้รัก(ต้นรัก)ในต่างประเทศที่มีความนิยมสนใจที่มีลักษณะทำมือ(Handmade) จากวัสดุที่มี

คุณค่า เช่น พระณไม้รัก(ต้นรัก) เป็นต้น และ (4) Psychology หมายถึง ปัจจัยทางจิตวิทยาที่จะต้องนำมาใช้ในการส่งเสริมการตลาดนับตั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์แห่งความรับผิดชอบต่อสังคม (image of social responsibility) และความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (credibility and trustworthiness) ของบุคคล จากการศึกษาที่พบว่า ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พระณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำริ จะได้เห็นว่า พระณไม้รัก(ต้นรัก)เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการอนุรักษ์อย่างมากเพราะแม้แต่สมเด็จพระเทพฯ ยังทรงให้ความสำคัญกับพระณไม้รัก(ต้นรัก)และมีพระราชดำริในการอนุรักษ์พระณไม้รัก(ต้นรัก)แก่ประชาชน เป็นการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์พระณไม้รัก(ต้นรัก)ที่มีพลังมากแก่ผู้รับสาร ในที่นี้ คือ ประชาชนชาวไทยทั้งในจังหวัดสงขลาและระดับประเทศ

ทฤษฎีสิบกลุ่มประเภททางสังคมของผู้รับสารเป้าหมาย(Ten social categories of the target audience Theory) กล่าวถึงโดยรวม ลักษณะนิสัย เจตคติ ความต้องการและพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มประเภททางสังคมของประชากร ก่อนที่จะสื่อสารนั้นทนาการเกี่ยวกับพระราชอัจฉริยภาพนั้นต้องรู้จักกลุ่มประเภททางสังคมของประชากรเป้าหมาย เพื่อจะได้ปรับรูปแบบวิธีการ สื่อและสารให้เหมาะสม ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการสื่อสารให้คุ้มต้นทุน(cost-effectiveness and efficiency) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หรือ ที่อาจเรียกว่า SOCIAL MESS (ความปะปนคละเคล้าทางสังคม) เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่นักสื่อสารต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ ซึ่งกลุ่มผู้รับสารที่สำคัญในการอนุรักษ์พระณไม้รัก(ต้นรัก) ตามพระราชดำริฯ นั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารในกลุ่มประเภททางสังคม ซึ่งบ่งชี้ลักษณะทางประชากรศาสตร์ (demographic characteristics) ได้แก่ อายุ อาชีพ ภูมิภาค เนมา ดังพบผลการศึกษาว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยการกำหนดผู้ส่งสารซึ่งอาจเป็นกลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นที่รับรู้หรือรับผิดชอบเกี่ยวกับพระณไม้รัก(ต้นรัก) และโดยกลุ่มต่างๆ ที่อนุรักษ์พระณไม้รัก(ต้นรัก) เช่น กลุ่มในชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของสารที่ต้องการจะสื่อสารส่งออกไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัย

1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ด้วยพระอัจฉริยภาพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี จะส่งผลให้มีความเป็นไปได้และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ตามพระราชดำริ ดังนั้น ควรเสนอให้เกิดศูนย์การเรียนรู้พรรณไม้รัก(ต้นรัก)โดยน้อมนำพระราชดำริของพระองค์เป็นปรัชญาและแนวทางในดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการสื่อสารโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรส่วนท้องถิ่น โรงเรียน วัด ฯลฯ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรนำประเด็นที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ เช่น องค์กรส่วนท้องถิ่นนำพระราชดำริไปปรับเปลี่ยนให้เป็นนโยบายและแนวทางในการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ของท้องถิ่น เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการนำผลไปใช้

2.1 ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางในการสื่อสารอนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) จังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในอนาคตโดยอาศัยพื้นฐานแนวคิด วิธีการจากพระราชดำริในด้านต่างๆ

2.2 ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการนำกระบวนการต้นชี้ข้าง 11 เชือกเป็นกระบวนการต้นชี้ของการสื่อสารใหม่มาใช้เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาพรรณไม้รัก(ต้นรัก) จังหวัดสงขลา เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ให้กว้างขวางมากขึ้นในบริบทสังคมโลกการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับองค์กรที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น สถาบันการศึกษา นักวิชาการด้านการสื่อสารและนันทนาการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย สำหรับการอ้างอิงและนำไปใช้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์พรรณไม้รัก(ต้นรัก)ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กาญจนา เหลืองสุวาลัย และคณะ.2553.การยืดอายุการเก็บรักษาของดอกกรัก.วารสารวิทยาศาสตร์
เกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
ฉบับที่ 3/1 (พิเศษ) กันยายน-ธันวาคม 2553 วิทยาศาสตร์เกษตรคณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ.
- สุวรรณ ตั้งมิตรเจริญ.2555.การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ของพรรณไม้ให้ยารักในประเทศไทย.
ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- พิเชฐ สายพันธ์(บรรณาธิการ.2557.วัฒนธรรมรักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.บริษัทโอ.เอส.
พรีนติ้งเฮาส์ จำกัด พิพิธภัณฑสถานธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ, กรุงเทพฯ.
- วิชาญ เอียดทอง. 2552.การใช้ยารักในงานประณีตศิลป์ของไทย. เอกสารวิชาการชีววิทยาป่าไม้
ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิชาญ เอียดทอง.2554.ความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ให้ยารักและศักยภาพของการใช้ประโยชน์
ในประเทศไทย. ในนิทรรศการงานวิจัย “บนเส้นทางงานวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี
2554”.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,กรุงเทพฯ.
- วิชาญ เอียดทอง.2557.ที่มาของยารักติดต่อการนำไปสืบสานงานหัตถกรรมเครื่องรักในเอเชีย
ตะวันออก, 23-42. ใน: วัฒนธรรมรักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- ราชันย์ ภูมา.2559.สารานุกรมพืชในประเทศไทย(ฉบับย่อ)เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 60 ปี พรรษา.กรุงเทพฯ :
สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.วิศิษฏศิลป์.กรุงเทพฯ.2559.
- นิจศิริ เรืองรังษี, ธวัชชัย มังคละคุปต์.หนังสือสมุนไพรไทย เล่ม 1.รัก (Rug).
- เยาวเรศ สุทธะพินทุ.(2545).ความเป็นไปได้ในการรัฐประหารของทหารไทยในอนาคต.
กรุงเทพมหานคร:วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดชา ศิริภัทร.มูลนิธิหมอชาวบ้าน.นิตยสารหมอชาวบ้าน.เล่มที่ 272 คอลัมน์: ต้นไม้ใบหญ้า. “รัก ชื่อ
นั้นสำคัญยิ่งนัก”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.doctor.or.th. [28 พ.ค. 2014].
- สิริชัยชาญ ฟ้าจากรุณ.2559.นานาสังคีตชั้นเชิงชาญ พระปรีชาสามารถด้านดนตรีและนาฏศิลป์.ใน
วิศิษฏศิลป์.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.หน้า3-16.

- สมควร กวียะ.(รศ.ดร.).2554. เอกสารการบรรยายชุดนิเทศศาสตร์นวัตกรรม (Innovative Communications 2011) ”เก้าทฤษฎีเพื่อการสื่อสารมวลชนแห่งอนาคต”.หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต.สาขานิเทศศาสตร์นวัตกรรม.มหาวิทยาลัยเกริก.
- สมควร กวียะ.(รศ.ดร.).2552.ภาควิชาสาขานิเทศศาสตร์.วิกฤต - ปฏิวัติ(Crisis-Anticrisis).บรรยายในที่ประชุมราชบัณฑิตและภาควิชาสาขานิเทศศาสตร์และ การเมืองราชบัณฑิตยสถาน วันที่ 20 พฤษภาคม 2552.
- สุวารี รวบทองศรี.2553.การปฏิบัติงานราชทัณฑ์ไทยในศตวรรษหน้า: ศึกษาโดยใช้เทคนิควิดีโอ ฟาย.กรุงเทพมหานคร:วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนีย์ สวัสดิ์รัตน์.2550.พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบ้านหนอง ปิ้งไก่ หมู่ 2 ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
- วิทยา เมฆขำ.2554.รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่ม OTOP ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน.ทุนอุดหนุนจากคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.กรุงเทพฯ
- พรชัย กิตติชญาธร.2555.รูปแบบและการขับเคลื่อนการบริหารการเรียนรู้ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ศึกษากรณี ชุมชนธรณีคำ แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ของหลักสูตรปริญญาตรี(พัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม).คณะสังคม และการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.กรุงเทพฯ
- ชนาวุธ ประทุมชาติ.2555.วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.(ฉบับพิเศษ).จังหวัด มหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุ์นาวิน.2538.ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม:การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สารีพันธุ์ ศุภวรรณและคณะ.255.การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่2.นนทบุรี.
- เบญจพร สมานมาก.2554.รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 : กันยายน - ธันวาคม 2554: 77-94
- สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.ระบบวินิจฉัยและการรักษาอาการ อันเนื่องมาจากพืชพิษในประเทศไทย,“รัก”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.medplant.mahidol.ac.th/tpex/. [28 พ.ค. 2014].

อาชารินทร์ แป้นสุข.2555.การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด
สุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนานวัตกรรมการสื่อสาร
ส่งเสริมการท่องเที่ยว.ดุชฎีนิพนธ์นิเทศศาสตรดุชฎีบัณฑิต.สาขานิเทศศาสตร
นวัตกรรม.มหาวิทยาลัยเกริก.

เอกสารการประชุม.2558.โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.สถาบันวิจัยและพัฒนา.มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา.

บุคคลานุกรม

ธวัชชัย ศรีพรงาม.(2560).เจ้าของบทความการตอบสนองทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า
ในประเทศไทย.วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เมื่อวันที่ 19
มกราคม 25560.

อินเทอร์เน็ต

www.rspg.or.th สืบค้น [28 เมษายน. 2560].

